

E225

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΚΥΡΙΑΚΑΤΟΥ
ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝ. ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

*Κατὰ τὸ τελευταῖον ἀναλυτικὸν
πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου
τῆς Παιδείας τῆς 1ης Σε-
πτεμβρίου 1913.*

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
1913

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΚΥΡΙΑΚΑΤΟΥ
ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ
ΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΟΜΕΝΗΣ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

Κατὰ τὸ τελευταῖον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου
τῆς Παιδείας τῆς 1^{ης} Σεπτεμβρίου 1913.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

46 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

1915

ΑΡΙΘ. } Πρωτ. 10367
 } Διεπ. 8489.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 5 Ἰουλίου 905.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. **Χ. Κυριακῆτον,**

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸν νόμον ΒΤΓ' τῆς 12ης Ἰουλίου 1895, τὸ σχετικὸν Β. Διάταγμα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου ἰδίου ἔτους, τὰς προκηρῦξεις περὶ διαγωνισμοῦ διδασκτικῶν βιβλίων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν ἐκθεσιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπείας, δηλοῦμεν ὑμῖν, ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν ὑφ' ὑμῶν εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑποβληθεῖσαν **Γραμματικὴν**, ὅπως εἰσαχθῆ ἐπὶ πενταετίαν, ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους 1905—1910 ὡς διδασκτικὸν βιβλίον διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων **ἐν γένει.**

Καλεῖσθε δέ, ὅπως ἐκτελέσητε τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου νόμου κλπ. ὑπαγορευόμενα καὶ τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας ἀναγραφόμενας παρατηρήσεις.

Ὁ Ὑπουργὸς

Α. ΚΑΛΛΙΦΡΟΝΑΣ

Στέφ. Μ. Παρίσης.

ΤΥΠΟΙΣ "ΑΥΓΗΣ", ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Α. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
 ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
 ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ἐξάντλησις τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῆς παρούσης γραμματικῆς με ἔπεισεν, ὅτι εὐρίσκομαι σύμφωνος με ἱκανὸν ἀριθμὸν συναδέλφων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς γλωσσικῆς διδασκαλίας.

Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἐκδοσιν συντάμον τὸ βιβλίον ἀποκόψας μέρη τινὰ μὴ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, ἰδίως τὰς συνοπτικὰς εἰσαγωγὰς εἰς ἕκαστον μάθημα, οὕτως ὥστε μόνον ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν μαθητὴν νὰ περιέχῃ τὸ βιβλίον. Οἱ βουλόμενοι ὁμως ἐκ τῶν κ. κ. συναδέλφων νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψει καὶ τὰς εἰσαγωγὰς ταύτας, αἵτινες διὰ γενικωτάτων γραμμῶν διαγράφουσι τὸ σχέδιον τῆς διδασκαλίας, ὅπου ἀνάγκη, παρακαλοῦνται νὰ ζητῶσι παρ' ἐμοῦ τὴν γραμματικὴν τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ἐξ ἧς ἐπιτηδες ἐκράτησα ἀριθμὸν τινα ἀντιτύπων.

Μόνον τὰ διὰ μεγαλυτέρων στοιχείων ἐκτυπωθέντα μέρη εἶναι πρὸς ἀποστήθισιν.

Τὰ πολλὰ τυπογραφικὰ σφάλματα τῆς πρώτης ἐκδόσεως προσελάθησα ὅσον τὸ δυνατόν νὰ μὴ παρεισφορήσωσιν εἰς τὴν παρούσαν. Ἄν ὁμως καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν κατορθωθῇ τοῦτο, παρακαλῶ τοὺς κ. κ. συναδέλφους νὰ κρίνωσι ταῦτα ἐπιεικῶς ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ὅτι μένω μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκτυπώσεως.

Ἡ κατανομὴ τῆς ὕλης κατὰ σύστημα κν κλικὸν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ μὴ ἐμποδίξῃ τὴν χρῆσιν τοῦ βιβλίου κατὰ σύστημα διαιδοχικόν. Ἄρκει νὰ παραλείπωνται τὰ μεσολαβοῦντα μεταξὺ τῶν διαφορῶν μερῶν τοῦ λόγου. Διαβεβαίω ὁμως τοὺς κ. κ. συναδέλφους, ὅσοι τυχὸν εἶναι ὑπὲρ τοῦ διαδοχικοῦ συστήματος, ὅτι

δὲν θὰ μεταμεληθῶσιν ἀκολουθοῦντες τὴν κατὰ τὸ κυκλικὸν σύστημα σειρὰν τοῦ βιβλίου.

Ἐν τέλει σπεύδω νὰ ἐκφράσω τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς Συνδάελφους διὰ τὴν εὐμενῆ ἐπὶ τοῦ βιβλιαρίου μου κρίσιν των καὶ τὴν προθύμον αὐτῶν ὑποστήριξιν μεθ' ὅλον τὸν πόλεμον, ὃν τοῦτο ὑπέστη. Ἡ ἐκδηλωθεῖσα αὕτη συναδελφικὴ ἀγάπη ἐπέρωσε τὴν ἰδέαν, ἣν ἀείποτε ἀδυστάκτως ἐπίστευσα, ὅτι οἱ Ἕλληνες δημοδιδάσκαλοι εἶναι ὑπέρτεροι τῶν τεχνασμάτων τῶν βιβλιοκαπῆλων καὶ ἀγροτῶν.

Ἐν Ἀγοστολίῳ τῆ 28 Ἰουλίου 1906.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΟΣ ΚΥΡΙΑΚΑΤΟΣ

Δημοδιδάσκαλος.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΟΜΕΝΗΣ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΤ' ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

§ 1. Λόγος. Λέξεις. Συλλαβαί. Γράμματα¹⁾.

Λόγος λέγεται ή όμιλία ανθρώπου τινός προς άλλον άνθρωπον.

Ο λόγος είναι **προφορικός** ή **γραπτός**.

Ο λόγος αποτελείται από **λέξεις**, αί λέξεις από **συλλαβάς** και αί συλλαβαί από **γράμματα**.

Συλλαβή λέγεται όσον μέρος τής λέξεως προφέρεται με έν άνοιγμα του στόματος.

Αί λέξεις είναι **μονοσύλλαδοι**, **δισύλλαδοι**, **τρισύλλαδοι** και **πολυσύλλαδοι**.

Γίνν. 1. Χώρισον τάς κάτωθι λέξεις εις 4 στήλας, εις μονοσυλ., δισυλ., τρι-συλ. και πολυσυλλάδους.

φώς, θύρα, σέλινον, παράθυρον, γή, φλοιός, κυπαρισσος, τράπεζα, βοδς, άροτρον, χωράφιον, δάσος, νούς, άνόητος, άκρωτήριον, άνεμοστρόβιλος, αϊξ, όδος, οίνοπνευμα, οίνοπνευματοπώλης, οίνοπνευματοπωλείον, ήμέρα, νύξ.

§ 2. Γράμματα.

Τά γράμματα τής ελληνικής γλώσσης είναι 24: **α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω**.

1) Γράφονται επί του πίνακος μικροί λόγοι και αριθμοῦσιν οί μαθηταί τάς λέξεις. Η αύτή διακρίσις λέξεων γίνεται και εις τό άναγνώσματάριον.

Τὰ γράμματα διαιροῦνται εἰς **φωνήεντα** καὶ εἰς **σύμφωνα**.

Τὰ φωνήεντα εἶναι 7 : **α ε η ι ο υ ω**.

Τὰ σύμφωνα εἶναι 17 : **β γ δ ζ θ κ λ μ ν ξ π ρ σ τ φ χ ψ**.

Δίφθογγος λέγεται ἡ ἔνωσις δύο φωνηέντων ἀποτελούντων μίαν φωνήν.

Αἱ δίφθογγοι εἶναι 8 : **αι αυ ει ευ ηυ οι ου υι**.

Δίφθογγοι λέγονται καὶ τὰ **α η ω**, ἀλλὰ καταχρηστικαί.

§ 3. Πνεύματα.

Πᾶσα λέξις ἀρχομένη ἀπὸ φωνήεντος ἢ **ρ** λαμβάνει εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ γράμμα σημεῖόν τι, ὅπερ λέγεται **πνεῦμα**.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο : **ψιλή (´)** καὶ **δασεῖα (´)**.

Τὰ πνεύματα τίθενται εἰς τὸ δεύτερον φωνήεν τῆς δίφθογγου.

Πᾶσα λέξις ἀρχομένη ἀπὸ **υ** ἢ **ρ** δασύνεται.

§. 4. Συλλαβισμός.

Τὰς λέξεις χωρίζομεν εἰς συλλαβὰς ὅχι ὅπως τύχη, ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας :

Ἐν σύμφωνον εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων συλλαβίζεται μὲ τὸ ἐπόμενον φωνήεν.

π. χ. ἀγαθός = ἄ γα θός.

Δύο ἢ τρία σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων εὐρισκόμενα συλλαβίζονται μὲ τὸ ἐπόμενον φωνήεν, ἂν ἐξ αὐτῶν ἀρχίζη λέξις ἐλληνική, ἄλλως χωρίζονται.

π. χ. ἀπλώνω = ἄ πλώ νω, ὄρφνός = ὄ ρ φ νός, ἀστραπή = ἄ στρα πή, δένδρον = δέν δρον. κτλ.

Δύο σύμφωνα τὰ αὐτὰ μεταξὺ δύο φωνηέντων εὐρισκόμενα χωρίζονται.

π. χ. ἴππος = ἴ π ποσ, ψάλλω = ψ ἄ λ λω.

Γύμν. 2. α') Χώρισον τὰς ἐξῆς λέξεις εἰς συλλαβάς·

μῆλον, δάσος, πτηνόν, ὄρος, ἔχω, ἀγαθός, ἐδῶ, ἄμαξα, βαρεῖα, πλατεῖα, ἀετός, ἄσπρος, ὠριμος, ὑψηλός, ῥοδακινέα, αὐτός, αὐθάδης, ἐλαία, σημαία, γυναικες, ὠρολόγιον, ὀδηγῶ, ὁμολογῶ, ὁδός.

β') Κατόπιν γράφον εἰς μίαν στήλην τὰς διασυνόμενας καὶ εἰς ἄλληλν τὰς ψιλουμέννας (ἔχι χωρισμέννας εἰς συλλαβάς).

Γύμν. 3. α') Χώρισον τὰς ἐξῆς λέξεις καὶ συλλαβάς.

γράφω, ἀγρός, πτώμα, ἐλάπτω, ἀβλαβής, δρέπανον, ἀδρανής, τρώγω, κίτρον, χρωμα, ὠχρός, κνήμη, ὀκνηρός, γνώμη, ἀγνώμων, στέφανος, ἀγνωστός, φρόνιμος, ἀφρός, πρόβατον, κτήμα, ἀπρόσπετος, ἀργός, ὄλιβος, ἄστος, ἔρχομαι, ὄφρανος, ἀρπάζω, ἐλπίς, πάραδελις, ἐορτή, κλίνη, ἐκλεκτός, Ἀλκιβιάδης, μνήμη, ἀμνός, σφαγίς, ὄσφρησις, ἀνθρωπος, ἀρδεύω, ἄστρον, σπλήνες, εὖσπλαγγνος, στιλπνός.

ἀγγέλλω, ἵππος, θάλασσα, ἄρρωστος, σάκκος, κυρύττω, συμμαθητής, τύραννος.

β') Κατόπιν νά τεθῆ ὑπὸ τὰ φωνήεντα + καὶ ὑπὸ τὰς διφθόγγας.*

§ 5. Διαίρεσις καὶ χρόνος φωνηέντων καὶ διφθόγων.

Τὰ φωνήεντα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις :

Εἰς **μακρά** : η καὶ ω, εἰς **βραχεά** : ε καὶ ο καὶ εἰς **δίχρονα** : α, ι, υ.

Ἡ συλλαβή, ἡ ἔχουσα μακρόν φωνήεν, λέγεται μακρὰ συλλαβή, ἡ ἔχουσα βραχύ, λέγεται βραχεῖα, καὶ ἡ ἔχουσα δίχρονον λαμβάνεται ἄλλοτε ὡς μακρὰ καὶ ἄλλοτε ὡς βραχεῖα. Ἡ συλλαβή, ἡ ἔχουσα δίφθογγον, εἶναι μακρὰ ἐκτός μιᾶς περιπτώσεως, ἣν θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Γύμν. 4. Κάτωθεν τῶν μακρῶν συλλαβῶν νά τεθῆ εὐθεῖα γραμμὴ (—) καὶ κάτωθεν τῶν βραχειῶν καμπύλη (⌒).

τρώγω, ἐλέπε, λέγε, λόγος, κτήνη, σφάζω, ἦρος, ἔξω, ἐντός, κρημνός, πόλεμος, ἐορτή, ὁδός, σωτήρ, ζωστήρ.

Γύμν. 5. Ὡς ἀνωτέρω, νά σημειωθῶσιν αἱ μακραὶ καὶ βραχεῖαι συλλαβαί· εἰς τὰ δίχρονα οὐδὲν τίθεται σημεῖον.

Ποταμός, όρμητικός, έλκρος, ύψηλός, πέτρα, παλάτιον μοναχός, μοναστήριον, έργαστήριον, ισχυρός, δυνατός, φωνάζω, δικάζω, σχεδιάζω, ήμερος.

Γύμν. 6. Νά σημειωθώσιν, ώς άνωτέρω, τά μακρά καί βραχέα (έδω ελαι αί δίφθογοι είναι μακράι).

σχολεῖον, άκτοίικητον, θερμίνω, γράφεις, γράφουσιν, ούτος, αύτη, τούτο, εκείνος, οίκος, κατοικοῦμεν, φυτεύω, φυτεύομεν, σπείρω, αύριον, πταίστης, κεραυνός, πετεινός, υἱός, γελοῖος, ώραῖος.

Όλαι αί δίφθογοι είναι μακράι πλην τής **αι** καί **οι** αίτινες έν τέλει λέξεωσ άνευ ληκτικου συμφώνου είναι βραχεται.

Γύμν. 7. Νά σημειωθώσιν τά μακρά καί βραχέα.

ποταμοί, γελοῖος, γελοῖοι, έλκίζι, σημίνω, περιστραί, αί φωλεαί, έν ταῖς φωλεαῖς, οί κήποι οὔτοι, έν τοῖς κήποις τούτοις, αἰδός, ποιμήν, ποιμίνω, οἶνος, οἶνοι, οἶκος, οἶκοι, μάχαιρα, μάχαιραι, τιμωροῦμι, τιμῶμι, σημαῖαι, οί φίλοι εκείνοι, τοῖς φίλοις εκείνοις.

§ 6. Λήγουσα, παραλήγουσα, προπαραλήγουσα.

Η τελευταία συλλαβή τής λέξεωσ λέγεται **λήγουσα**, ή πρό τής ληγούσης **παραλήγουσα** καί ή πρό τής παραληγούσης **προπαραλήγουσα**.

Γύμν. 8. Νά αντιγραφώσιν αί λέξεις του γυμνάματος 3 καί άνωθεν τής ληγούσης γά γράφηται λ, άνωθεν τής παραληγούσης π καί άνωθεν τής προπαραληγούσης προ.

Γύμν. 9 Νά γίνη τό αυτό εις τās λέξεις του γυμνάματος 7.

§ 7. Τόνοι.

Οί τόνοι είναι τρεις: **όξεῖα** ('), **βαρεῖα** (`) καί **περισπωμένη** (~).

Πάσα βραχέα συλλαβή τονιζομένη δξύνεται.

Η προπαραλήγουσα τονιζομένη δξύνεται.

Οἰαδήποτε παραλήγουσα πρὸ μακρὰς ληγούσης τονιζομένη δξύνεται.

Γύμν. 10. α') Νά δοθῇ προφορικῶς ὁ λόγος τοῦ τονισμοῦ τῶν λέξεων τοῦ γυμνάσιου 4. β') Νά τονισθῶσιν αἱ κάτωθι λέξεις καὶ νά δοθῇ κατόπιν ὁ λόγος τοῦ τονισμοῦ ἐκάστης.

κκος, βλεμμκ, κοσμος, νεος, ἡμερα, λοχος, προβατον, καμηλος, ἀνοιξις, βκπτισμα, βκαδισμα, βλαπτω, βλεπω, τρωγω, πευκη, δαφνη, ζωνη, κοσσυφος, πονηρος, γυμναζω, φωναζεις, θερος, γυμναστηριον, καιρος, κκλος, βκπτιζω, ἐσπερα.

Πᾶσα λέξις λήγουσα εἰς **ευ** ἢ **ου** τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης περισπᾶται.

Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται.

Γύμν. 11. α') Νά σημειωθῶσι τὰ μακρὰ καὶ τὰ βραχέα καὶ νά τεθῇ τόνος εἰς τὰς κάτωθι λέξεις.

φευγε, τρωγε, σχολειον, πανταχου, ἀλλαχου, κυριε, εἰσαγγελευ, πολλαχου, του οὐρανου, τουτο το ωραιον μηλον.

β') Νά δοθῇ προφορικῶς ὁ λόγος τοῦ τονισμοῦ τῶν λέξεων τοῦ γυμν. 6.

Γύμν. 12. Νά τονισθῶσι τὰ κάτωθι.

μετκλλκ, χρυσος, χαλλικος, σιδηρος, μολυβδος, ἀργυρος, πλουτος, ταχυδρομειον, γραμμικκ, ἐκεινη, ὄπλον, δωματιον, χηνες, γενναιος, κρυπω, αἶγες, τουτο, πολιτης, δουλος.

Ἡ βαρεία τίθεται μόνον εἰς τὴν λήγουσαν ἀντὶ τῆς ὀξείας, ὅταν ἡ τονιζομένη λέξις δὲν ἔχῃ ἔμπροσθέν της σημεῖον στίξεως.

Γύμν. 13. Νά σημειωθῶσι τὰ μακρὰ καὶ βραχέα καὶ νά τονισθῶσι.

Το μηλον εἶναι ωραιον. Ὅταν εἶναι καιρος καλος, εὐχαριστως περιπατομεν. Οἱ κηποι του θειου εἶναι ωραιοι. Οἱ τοιχοι της οἰκίας κρημιζονται, ὅταν γινῆ φεβρος σεισμος. Πως διεβης τον ὀρητικον τουτον ποταμον; Οἱ κηποι οὗτοι δεν ἐχουσι δενδρα. Ἐν τοις κηποις τουτοις δεν εἶναι δενδρα.

§ 8. Ἄτονοι λέξεις

Ἄτονοι λέξεις: ὄ ἦ οἱ αἰ (ἄρθρα), ἐν εἰς ἐκ (προθέσεις) καὶ ὤξ.

Γύν. 14. α') Ἀπομνημόνευσον τὰς ἀτόνους λέξεις· β') Ἐπανάλαβε ἐξ ἀρχῆς ὅλους τοὺς κανόνας τοῦ τονισμοῦ· γ') σημείωσον τὰ μακρὰ καὶ βραχέα καὶ τόνισον τὰ κάτωθι.

Οἱ κύνες εἰσι τιμωροὶ. Οἱ φρονιμοὶ ἐπαινούνται. Οἱ δῆμοι τοῦ κροκτοῦ εἰσι πολλοί. Ὁ γελοῖος ἄνθρωπος περιφρονεῖται ὑπὸ παντων. Τὰ κτήνη μας διδουσι μεγάλην ὠφελειν καὶ χρεωστούμεν να τὰ ἀγαπώμεν. Ἡ μητὴρ ἦλθεν ἐκ τῆς ἐκκλησιας. Αἱ γλώσσαι των ἀνθρώπων εἰσι πολλαί. Οἱ περιζῆσοι ὡς καὶ ἦεν τῷ μεσῷ πεδίασ μαγεύουσι τον ὄφθαλμον. Οἱ στρατιῶται εἰσι καλοὶ καὶ γενναῖοι. Αἱ ὄχθαι αὐτοῦ του ποταμοῦ εἰσι ὠραῖαι εἰς τουτο το μέρος.

§ 9. Διαίρεσις συμφώνων.

Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς ἑννέα ἄφωνα: π, β, φ, κ, γ, χ, τ, δ, θ. Εἰς πέντε ἡμίφωνα: λ, ρ, μ, ν, σ. Καὶ εἰς τρία διπλά: ζ, ξ, ψ.

Ἄφωνα. Ταῦτα ὑποδιαιροῦνται εἰς :

	διπλά	μέσα	δαδέα
χειλόφωνα	π	β	φ
οὐρανισκόφωνα	κ	γ	χ
ὀδοντόφωνα	τ	δ	θ

Ἡμίφωνα. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς ὑγρά λ, ρ, εἰς ἔνρινα μ, ν, καὶ εἰς τὸ συριστικὸν σ.

Γύν. 15. α') Ἀπομνημόνευσον τὰς διαίρεσις καὶ ὑποδιαίρεσις τῶν συμφώνων· β') Εἰς τὰς κάτωθι λέξεις ἄνωθεν τῶν ψιλῶν γράφε ψ καὶ ἄνωθεν τῶν δασέων δ.

Χθές ἔραγον πολὺ καὶ ἡσθένησα. Ὁ κτίστης κτίζει οἰκίας. Ἦκουσα φωνάς. Ὁ ἀκάθαρτος ἀνὴρ φθείρει τὴν ὑγείαν. Ὑπάκουσι διάφορα χρώματα. Ἀγάπα τὸν ἀθῶν καὶ φεῦγε τὸν κκῶν.

§ 10. Σύνθετοι λέξεις.

μελάνη } δοχείον }	μελανοδοχείον	ἀτμός } πλοῖον }	ἀτμόπλοιοι	σύν } οἰκία }	συνοικία
-----------------------	---------------	---------------------	------------	------------------	----------

Αἱ λέξεις, αἱ ἀποτελούμεναι ἐκ δύο ἄλλων, λέγονται σύνθετοι· π.χ.

μελανοδοχείον, ἀτμόπλοιοι, συνοικία κ.τ.λ.

Ὅσοι δὲν εἶναι σύνθετοι, λέγονται ἀπλάι· π. χ.

μελάνη, δοχείον, ἀτμός.

Εἰς τὴν σύνθετον λέξιν ἡ πρώτη ἀπλὴ λέγεται πρῶτον συνθετικόν, ἡ δὲ δευτέρα δεύτερον συνθετικόν, π. χ. μελάνη—πρῶτον συνθετικόν, δοχείον—δεύτερον συνθετικόν· κτλ.

Τὰ συνθετικά ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταβάλλονται· π. χ.

διὰ—λύω=δικλύω.

Γύμν. 16. α') Ἐκ δύο ἀπλῶν νά γίνῃ μία σύνθετος.

χώρα φύλαξ, κηπὴ πωλῶ, ἄνεμος μύλος, θερμὸν μέτρον, λάχανα κηπος, φίλος τιμῆ, ἄνθος σπαρτός, κυκνοῦς λευκός, ἀπὸ λύω, ἀνά λύω, διὰ κόπτω, κατὰ κόπτω, κατὰ διώκω, πρὸς καλῶ.

β') Αἱ σύνθετοι νά ἀναλυθῶσιν εἰς δύο ἀπλάς·

ἀγροφύλαξ, οἰνοπώλης, νερόμυλος, ἀμπελόκηπος, φιλόδοξος, γαλανόλευκος, δικηγόφω, κατὰσκάπτω, ἀποχαιοσιζῶ, συντρόφω.

ΣΥΝΑΛΟΙΦΗ

§ II. "Εκθλιψεις.

1 ἀπό ἐδῶ μετὰ ὀλίγον ὑπὸ ἀκούω ἀπὸ ἀγορεύω.

2 ἀπ' ἐδῶ μετ' ὀλίγον ὑπακούω ἀπαγορεύω.

"Όταν συμπίπτωσι δύο φωνήεντα τὸ ἐν εἰς τὸ τέλος τῆς πρώτης λέξεως καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπομένης (1), γίνεται χασμωδία.

Τὴν χασμωδίαν ἀποφεύγομεν, ἐὰν ἀποβάλωμεν τὸ τελικὸν φωνήεν τῆς προηγουμένης λέξεως (2). Τοῦτο λέγεται ἐκθλιψις.

"Εκθλιψις λέγεται ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ βραχέος φωνήεντος τῆς προηγουμένης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκιτικοῦ τῆς ἐπομένης, σημεῖον δὲ τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος (").

Γύμν. 17. α') Νὰ γίνῃ ἐκθλιψις.

μετὰ αὐτοῦ	κατὰ ὀλίγον	κατὰ εὐθείαν
παρὰ ἔμοῦ	ὑπὸ αὐτῶν	διὰ ἔργασίαν

β') Νὰ γίνῃ σύνθεσις με' ἐκθλιψιν.

κατὰ ὀρθῶνω	ὑπὸ ἀγορεύω	ἀπὸ ἔχω
παρὰ ἀγγέλλω	διὰ ἔρχομαι	παρὰ ἀγγελία
κατὰ ἀγγέλλω	διὰ ὀρθωσις	ἀπὸ οὐσία

ψιλὰ : κ, π, τ, δασέα : χ, φ, θ.

ἀπὸ ἐσπέρας	ἀπ' ἐσπέρας	ἀφ' ἐσπέρας
κατὰ ἐκάστην	κατ' ἐκάστην	καθ' ἐκάστην
κακὰ ὑποπτος	κακῦποπτος	καχῦποπτος.

"Όταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζει ἀπὸ φωνήεντος δασυνομένου, τὸ ἀπομένον μετὰ τὴν ἐκθλιψιν ψιλὸν σύμφωνον τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ.

Γύμν. 18. α') Νὰ γίνῃ ἐκθλιψις.

κατὰ ἡμέραν	ἀπὸ ἡμῶν	κατὰ ἡμᾶς
κατὰ ἀπόφρασιν	κατὰ ὀρμῆς	κατὰ οἶκον
ἀπὸ ἔμοῦ	κατὰ ἐμέ	κατὰ ὦραν

β') Νά γίνῃ σύνθεσις μέ ἐκθλιψιν

κατὰ ὁδηγῶ	ἀπό ὁρμῆ	κατὰ ὑποχρεῶν
ὑπό ἀρπάζω	ἀπό ἐρχομαι	ἀπό αἴρεσις
κατὰ ἀσπάζομαι	ἀπό αἰρῶ	κατὰ ὀμιλουμένη

§ 12. Ἀφαιρέσεις.

σοῦ ἐδώσαμεν	μοῦ ἔφυγε	εἶπα ἐγώ	εἶδα ἐκεῖνον.
σοῦ ἴδωσαμεν	μοῦ ἴφυγε	εἶπα ἴγώ	εἶδα ἴκεινον.

Ἐδῶ δὲν ἀπεβλήθη τὸ τελικόν φωνῆν τῆς προηγουμένης λέξεως, ἀλλὰ τὸ ἀρτιτικόν τῆς ἐπομένης. Τοῦτο δὲν λέγεται ἐκθλιψις, ἀλλὰ ἀφαιρέσεις.

Σημεῖον τῆς ἀφαιρέσεως εἶναι ἡ ἀπόστιροφος (').

Παραδείγματα ἀφαιρέσεως :

1. Ἐδωσα ἐμπρὸς εἰς τὸν πατέρα μου ὑπόσχεσιν.

2. Ἦλθε ὀπίσω ἀπὸ τὸ σχολεῖον καὶ ἐφώναξε.

3. Ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸ τοῦ ἔδωσα βοήθειαν.

α'. Ἐδωσα ἔμπρὸς ἔς τὸν πατέρα μου ὑπόσχεσιν.

β'. Ἦλθε ἔπισω ἀπὸ τὸ σχολεῖον καὶ ἔφώναξε.

γ'. Ἐπάνω ἔς τὸ βουνὸ τοῦ ἔδωσα βοήθειαν.

§ 13. Κράσεις.

1. τὸ ἐλάχιστον τὸ ἐναντίον τὸ ἄλλο

2. τοῦλάχιστον τοῦναντίον τᾶλλο.

Ἐδῶ ἀποφεύγομεν τὴν χασμωδίαν ἐνώνοντες τὰς δύο λέξεις εἰς μίαν. Τὸ τελικόν φωνῆν τῆς προηγουμένης λέξεως συγχωνεύεται μετὰ τοῦ ἀρτιτικοῦ τῆς ἐπομένης π. χ. τὸ ἐλάχιστον—τοῦλάχιστον. Ἡ συγχώνευσις αὕτη λέγεται κράσις.

Σημεῖον τῆς κράσεως εἶναι ἡ κορωνίς (').

(Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ἄρθρον, δὲν γίνεται ἐκθλιψις οὐδὲ ἀφαιρέσεις, ἀλλὰ κράσις).

§. 14. Συνέζησις.

1.	παιδιά	καρδία	ἐκκλησία	μαλλία
2.	παιδιά	καρδιά	ἐκκλησιά	μαλλιά.

Ἐνταῦθα οὔτε ἀποβάλλεται φωνήεν οὔτε συγχωνεύεται μετ' ἄλλου, ἀλλ' αἱ δύο συλλαβαὶ προφέρονται σχεδὸν ὡς μία. Τοῦτο λέγεται **συνέζησις**.

Ἡ συνέζησις εἶναι συνηθεστάτη ἐν τῇ λαλουμένῃ γλώσσῃ.

§ 15. Συναίρεσις.

1.	τιμάω,	πόλλεις,	ὄρεα,	νόος,	νικάομεν,	ἀγαπάεις
2.	τιμῶ,	πόλλεις,	ὄρη,	νοῦς,	νικῶμεν,	ἀγαπᾷς.

Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις δύο φωνηέντων ἢ ἐνός φωνήεντος καὶ μιᾶς διφθογγου τῆς αὐτῆς λέξεως εἰς ἓν μακρὸν φωνήεν ἢ εἰς μίαν διφθογγον.

Τὸ ἐκ συναίρεσεως προκύπτον φωνήεν ἢ διφθογγος, ἂν εὐρίσκωνται εἰς τὴν λήγουσαν καὶ τονίζονται, περισπῶνται π. χ. (τιμάω) τιμῶ, (δηλόει) δηλοῖ, (ιερέεις) ιερεῖς.

1	Τὰ	αα	συναϊροῦνται εἰς α π.χ.	Ἄθηναα = Ἄθηνᾱ.
2	»	αο	» » ω »	τιμάομεν = τιμῶμεν.
3	»	αω	» » ω »	νικάω = νικῶ.
4	»	αε	» » α »	τιμάεται = τιμᾶται.
5	»	εα	» » η »	συκέα = ἦ.
6	»	εω	» » ω »	βοηθέω = βοηθῶ.
7	»	εε	» » ει »	γραφέεις = γραφεῖς.
8	»	εο	» » ου »	κινέομεν = κινουῦμεν.
9	»	εει	» » ει »	κινέεις = κινεῖ.
10	»	οει	» » οι »	δηλόει = δηλοῖ.
11	»	οο	» » ου »	δηλόομεν = δηλοῦμεν.
12	»	οω	» » ω »	δηλόω = δηλῶ.
13	»	οε	» » ου »	δηλόετε = δηλοῦτε.

Γύμν. 19. α') Ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ ἀνωτέρω πίνακος παραπλεύρως ἐκάστης ἀσυναϊρέτου λέξεως νὰ γραφῆ ἡ ἀνάλογος συνηρημένη. **β')** Νὰ τεθῆ γραμμὴ

ὑπὸ τὰ συνκιρούμενα φωνήεντα καὶ ὑπὸ τὰ προκύπτοντά ἐκ συναίρεσσεως (π. χ. θάσσα θάση).

γένεα	ἀγαπάω	βεβαιῶ	φιλέω
ἄρα	πηδάω	ἐλαττώ	κατορθόω
ἄνεα	βοηθέω	εὐχαριστέω	τιμάω
τιμάω	καλέω	πολεμέω	ἀγαπάω
νικάω	ἐπικινέω	δηλόω	ἰερέω
γελῶ	κατορθόω	κατορθόω	πόλλω

§ 16. Ἑγκλισεις τόνου.

ὁ πατήρ μου	ὁ πατήρ μου
ἡ οἰκία τοῦ	ἡ οἰκία σου
ὁ φίλος τοῦ	ὁ φίλος του

Αἱ λέξεις μου, σοῦ, τοῦ τῆς πρώτης στήλης προφέρονται ὀλίγον δυσκόλως, διότι ἔχουσι τόνον. Αἱ αὐταὶ λέξεις τῆς δευτέρας στήλης προφέρονται εὐκολώτερον, διότι δὲν ἔχουσι τόνον.

Χάριν εὐκολίας ἐνίοτε δὲν τονίζονται λέξεις τινές. π. χ. μου, σου κ. τ. λ. Αὗται λέγονται ἐγκλιτικαί.

Ἑγκλιτικαὶ λέξεις μου, μοί, μέ, σοῦ, σοί, σέ, τοῦ, τῆς, τό, μᾶς, σᾶς, τῶν, τούς, τάς, τά, τίς, τινές, τινά, πού, πώς, ποτέ.

1. ποταμός τις	α'. ἄνθρωπός τις
2. εὐχαριστῶ σας	β'. ὁ δῆμός μας
3. ἡ πόλις μας	γ'. εἰς τι δάσος.

Αἱ ἐγκλιτικαὶ λέξεις ἀποβάλλουσι τὸν τόνον, ὅταν αἱ πρὸ αὐτῶν λέξεις τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν (1, 2) ἢ εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ ὀξεϊαν (3).

Αἱ ἐγκλιτικαὶ λέξεις ἀναβιδάζουσι τὸν τόνον, ὅταν ἡ προηγούμενη λέξις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (α') ἢ εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ περισπωμένην (β') ἢ εἶναι ἄτονος (γ').

Καθ' ὑπαγόρευσιν ἐπὶ τοῦ πίνακος.

σπαφός τις, ὁ πατήρ σου, δός μοι, γράψον μοι, ἄλλο τι, ἀγαπᾶ με, χαιρετῶ σε, φέρω σοι, ἀνήκει μοι, φίλος τις, λέγε μες, κυρίως τις, χρήματά τινα, ἢ ἄμπελός μας, τὰ πρόβατά μας, τὸ δῶρόν σας, χωραὶ τινες, ζῶόν τι, τὸ σχολεῖόν μας, εἰς τι χωρίον, ἐν τινι πόλει, ὡς τις ἀνότης, ἔκ τινος πόλεως.

Γύμν. 20. α') Νά αντιγραφῶσι τετράκις καὶ ἀπομνημονευθῶσιν αἱ ἐγκλιτικαὶ λέξεις μου, μοι, κ.λ.π. β') Νά αντιγραφῶ ἅπαξ τὸ καθ' ὑπεκράουσαν γύμνασμα καὶ νά δοθῇ προσοικῶς ὁ λόγος τῆς ἐγκλίσεως.

1. ἐγέλων ποτέ	εἰδόν ποτε
2. φίλοι τινές	δῆμοί τινες
3. ἡμέρας τινὰς	φεύγοντάς τινας

Εἰς τὴν πρώτην στήλην δὲν γίνεται ἐγκλισις.

Ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ ὀξεῖαν καὶ ἡ ἐγκλιτικὴ εἶναι διούλλατος, δὲν γίνεται ἐγκλισις (π. χ. 1, 2, 3).

Λέξεις τινές ἐγκλιτικαὶ ἐπεκράτησε συνήθεια νά γράφονται ἠνωμένοι μὲ τὰς προηγουμένας π. χ. ὥστε (ὡς τε), μήτε (μή τε).

Τοιαῦται εἶναι :

Ὅστε, μήτε, οὔτε, ὡσπερ, εἴτε, ἦτοι, καίτοι, καίπερ, εἴθε. Αὗται ἂν καὶ ἔχουσι λήγουσαν βραχίαν καὶ παραλήγουσαν μακράν, δὲν περισπῶνται, διότι θεωροῦνται ὡς δύο λέξεις.

Γύμν. 21. α') Νά αντιγραφῶσι πεντάκις καὶ ἀπομνημονευθῶσιν αἱ λέξεις ὥστε, μήτε κ.τ.λ.

β') Νά τονισθῶσι τὰ κάτωθι.

Οὐτε ἐγὼ οὐτε συ ἐσκεφθῆμεν ποτε το κακον των ἄλλων. Ἐγὼ τοςας ἐργασιας, ὡστε δὲν ἠδυνῆθην, καίτοι ἐπεθυμοῦν, νὰ ἐλθω πρὸς συναντησιν σας. Εἴτε χρηματα λαβῆς εἴτε κτηματα εἶναι το αὐτο. Μπε νὰ λεγῆς μπε νὰ πραττῆς το κακον. Ὁ Γεωργιος ὑπακουει εἰς τους γονεις του, ἦτοι ἐκτελει τας διαταγας των.

§ 17. Ἄπλη πρότασις.

1. Ὁ μαθητὴς εἶναι ἐπιμελής.
Ὁ μικρὸς λόγος λέγεται ἄπλη πρότασις.

Πᾶσα πρότασις ἔχει **ὑποκείμενον** (ὁ μαθητής), **κατηγορούμενον** (ἐπιμελής) καὶ **συνδετικὸν** (εἶναι).

Ὑποκείμενον λέγεται ἡ λέξις, περὶ τῆς ὁποίας γίνεται ὁ λόγος.

Κατηγορούμενον λέγεται ἡ λέξις, ἣτις δεικνύει τί εἶναι τὸ ὑποκείμενον.

Συνδετικὸν λέγεται ἡ λέξις, ἣτις συνδέει ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον.

Γύμν. 22 α') Εἰς τὰς κάτωθι προτάσεις ἀνωθεν τοῦ υποκειμένου νὰ γραφῇ ὕ, ἀνωθεν τοῦ συνδετικοῦ ὁ καὶ ἀνωθεν τοῦ κατηγορουμένου κ.

Ὁ ἥλιος εἶναι λαμπρός. Ὁ κῆπος εἶναι ἀνθηρός. Εἶναι ὠραίος ὁ ἵππος. Καρποφόρος εἶναι ἡ ἄμπελος. Ἐγὼ εἶμι προσεκτικός. Σὺ εἶσαι ἐπιμελής. Ἀμελής εἶναι ὁ Φίλιππος. Εἶναι φρόνιμος ὁ Ἀντώνιος.

β) Νὰ τεθῇ τὸ ἐλλείπον κατηγορούμενον ἢ υποκείμενον

Ὁ ἥλιος εἶναι. εἶναι φωτεινός.

Ἡ κυπάριστος εἶναι. εἶναι ὑψηλή.

Τὸ ὄρος εἶναι. εἶναι χαμηλόν.

Γύμν. 23. α') Νὰ σχηματισθῶσι 5 προτάσεις μὲ ὑποκ. τὰς λέξεις :

ποταμός, στρατιώτης, λόφος, κίστις, ἵππος· κατηγορ. τὰς λέξεις : ἱκανός, κατάφυτος, πλατύς, παχύς, γενναῖος.

(Πρόσθετον ποῖον κατηγορ. ἀρμόζει λογικῶς εἰς ἕκαστον ὑποκείμενον).

β) Νὰ σχηματισθῶσι κατ' ἀρέσκειαν 2 προτάσεις περὶ φυτῶν, 2 περὶ ζώων, 2 περὶ χωρίων, 2 περὶ ἀνθρώπων καὶ 2 περὶ μετᾶλλων.

§ 18. Πεπλατυσμένη πρότασις. Ῥῆμα. Ἀντικείμενον.

1. Ὁ κηπουρός εἶναι ἱκανός.

2. Ὁ κηπουρός σκάπτει τὸν κῆπον.

Εἰς τὴν πρότασιν 1 μνηθάνομεν τί εἶναι τὸ ὑποκείμενον.

Εἰς τὴν πρότασιν 2 μνηθάνομεν ὅχι τί εἶναι, ἀλλὰ τί κάμνει τὸ ὑποκείμενον (ὁ κηπουρός).

Ἡ πρότασις 2 διαφέρει ἀπὸ τὴν πρότασιν 1. Ἀποτελεῖται ἀπὸ **ὑποκειμένον, ῥῆμα καὶ ἀντικείμενον.**

Τὸ **ὑποκειμένον** (ὁ κηπουρός) ἐνεργεῖ, τὸ **ῥῆμα** (σκάπτει) δεικνύει τὴν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, καὶ τὸ **ἀντικείμενον** (τὸν κήπον) δέχεται τὴν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου.

Γύμν. 24. α'.) Νὰ γραφῆ ἄνωθεν τοῦ ὑποκειμένου **ὕ**, ἄνωθεν τοῦ ῥήματος **ῥ**, καὶ ἄνωθεν τοῦ ἀντικειμένου **α**.

Ὁ βοῦς σύρει τὸ ἄροτρον. Ὁ γεωργὸς κλαδεύει τὴν ἄμπελον. Τὸν σίτον σπείρει ὁ γεωργός. Τὸν μαθητὴν διδάσκει ὁ διδάσκαλος. Ἐγὼ γράφω τὴν ἐπιστολήν. Διευθύνει ὁ πλοίαρχος τὸ πλοῖον.

β) Νὰ τεθῆ τὸ ἑλλειπὸν ἀντικείμενον ἢ ὑποκειμένον.

Ὁ ἵππος σύρει..... φυλάττει τὰ πρόβατα.

Ὁ μαθητὴς γράφει..... καθαρίζει τὴν οἰκίαν.

Ἡ Ἑλένη ῥάπτει..... τρώγει τὸ χόρτον.

ΤΑ ΔΕΚΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει πολλὰς χιλιάδας λέξεων, αἱ ὁποῖαι διαιροῦνται εἰς δέκα τάξεις ἀναλόγως τῆς σημασίας των καὶ τῆς χρησιμότητός των ἐν τῷ λόγῳ. Αἱ δέκα αὗται τάξεις, εἰς τὰς ὁποίας διαιροῦνται ὅλαι αἱ λέξεις, λέγονται **μέρη τοῦ λόγου.**

Τὰ μέρη τοῦ λόγου εἶναι δέκα: **ἄρθρον, οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἀντωνυμία, ῥῆμα, μετοχή, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.**

§ 19. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΝ

Οὐσιαστικὸν λέγεται ἡ λέξις, ἣτις παριστάνει πρόσωπον, ζῷον ἢ πρᾶγμα.

Γύμν. 25. α') Χώρισον εἰς τρεῖς στήλας: εἰς μίαν τὰ σημαίνοντα **πρόσωπα**, εἰς ἄλλην τὰ σημαίνοντα **ζῷα** καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὰ σημαίνοντα **πράγματα.**

μαθητής, χελιδών, ῥόδον, νέφος, ἄστρος, ὄρνις, παιδίον, ἀγελάς, κῆπος, γυνή, μήτηρ, ἀδελφός, δένδρον, ποταμός, λίθος, ξύλον, περιστέρα, ἄνθρωπος, ἀνὴρ, πρόβατον, λύκος, μηλέα, μαθητής.

β'.) Πρόσθεσον κατ' ἀρέσκειαν 5 εἰς ἐκάστην στήλην.

§ 20. Οὐσιαστικά συγκεκριμένα καὶ ἀφηρημένα.

Τὰ οὐσιαστικά διαιροῦνται εἰς συγκεκριμένα καὶ ἀφηρημένα.

Συγκεκριμένα λέγονται τὰ οὐσιαστικά, ὅσα παριστάνουσι τι ὑποπίπτον εἰς τὰς αἰθήσεις μας.

π. χ. λόφος, ἀγελάς, παιδίον κ. τ. λ.

Ἀφηρημένα λέγονται τὰ οὐσιαστικά, ὅσα παριστάνουσι τι, ἐνοούμενον μὲν καλῶς, ἀλλὰ μὴ ὑποπίπτον εἰς τὰς αἰθήσεις.

π. χ. ἀγάπη, ἀλήθεια κ. τ. λ.

Γύμν. 26. α') Ἀπάντησον προφορικῶς εἰς ποίας αἰσθήσεις ὑποπίπτουσι τὰ οὐσιαστικά :

ῥόδον, μῆλον, ἥλιος, σελήνη, ὕδωρ, νέφος, βροντή, χιμα, ζῶον, δένδρον, φωνή, λόφος, ποταμός, κυπάρισσος, ἄνθρωπος, πέτρα.

β') Χώρισον εἰς δύο στήλας, εἰς συγκεκριμένα καὶ ἀφηρημένα :

θύρα, κυλάκιον, ἀλήθεια, ἀνοησία, ἀμύγδαλον, ἐπιμέλεια, βάρχαρος, θάλασσα, φόβος, πέτρα, κακία, καλωσύνη, περιστέρα, χελιδών, δικαιοσύνη, ἀγάπη, σίδηρος, θάρος.

γ') Πρόσθεσον κατ' ἀρέσκειαν 5 εἰς τὴν στήλην τῶν συγκεκριμένων καὶ 3 εἰς τὴν στήλην τῶν ἀφηρημένων.

§ 21. Κύρια καὶ προσηγορικά οὐσιαστικά.

1 ἀνὴρ α'.	Ἰωάννης	3 ὄρος	γ'. Παρνασσός
2 γυνή β'.	Πηνελόπη	4 ποταμός	δ'. Πηνειός κ.τ.λ.

Μὲ τὰ οὐσιαστικά 1, 2, 3, 4 ὀνομάζομεν ὄλα τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα τοῦ αὐτοῦ εἴδους.

Μὲ τὰ οὐσιαστικά δὲ α', β', γ', δ' ὀνομάζομεν μόνον ὠρισμένα πρόσωπα καὶ πράγματα. Τὰ παῦτα λέγονται προσηγορικά, τὰ δεύτερα κύρια.

Προσηγορικά λέγονται τὰ οὐσιαστικά, διὰ τῶν ὁποίων ὀνομάζομεν πάντα τὰ πρόσωπα, ζῷα καὶ πράγματα τοῦ αὐτοῦ εἴδους, κύρια δὲ ἐκείνα, διὰ τῶν ὁποίων ὀνομάζομεν μόνον ὀρισμένα πρόσωπα, ζῷα καὶ πράγματα.

Γύμν. 27. α') Παραπλεύρως τῶν κάτωθι κυρίων ὀνομάτων νὰ γραφῇ τὸ ἄρμόζον προσηγορικόν (π. χ. Πάτριαι=πόλις) :

Πάτριαι, Ἀθῆναι, Κρήτη, Κεφλληνία, Δημήτριος, Ἀμβρακικός, Ἑλλάς (κράτος), Ἀγγλία, Γαλλία, Ῥωσία, Ἑλένη, Πηνειός, Εὐβοία, Τάιναρρον, Σούνιον, Στυμφαλία, Εὐρώπη, Ὀλυμπος.

β') Παραπλεύρως τῶν προσηγορικῶν νὰ γραφῇ ἓν κύριον κατ' ἀρέσκειαν λίμνη, ὄρος, νῆσος, παιδίον, ἤπειρος, κράτος, κοράσιον, κόλπος, ἀκρωτήριον, ποταμός.

(Τὰ κύρια ὀνόματα γράφονται με κεφαλαίον τὸ πρῶτον γράμμα).

§ 22. ΑΡΘΡΟΝ. Γένη τῶν ὀνομάτων.

1.	ποταμός	λίμνη	ξύλον
2.	ὁ ποταμός	ἡ λίμνη	τὸ ξύλον

Αἱ λέξεις **ὁ**, **ἡ**, **τὸ**, αἱ ὁποῖαι τίθενται πρὸ τῶν ὀνομάτων, λέγονται **ἄρθρα**.

Ὅσα ὀνόματα θέλουσι τὸ ἄρθρον **ὁ**, λέγονται γένους ἀρσενικοῦ, ὅσα θέλουσι τὸ **ἡ**, γένους θηλυκοῦ, καὶ ὅσα θέλουσι τὸ ἄρθρον **τὸ**, λέγονται γένους οὐδδετέρου.

Γύμν. 28. α') Εἰς τὰ κάτωθι ὀνόματα νὰ τεθῶσιν ἄρθρα καὶ νὰ χωρισθῶσιν εἰς τρεῖς στήλας (ἀρσεν., θηλ., οὐδέτ.) :

ἀγγελάς, πρόβατον, μέλισσα, ποιμήν, ἐλάτια, μῆλον, κῆπος, πέτρα, βαρέλιον, βράχος, φύλλον, λεμονέας, ἄρτος, ὕδωρ, οἰκία, παρᾶθρον.

β') Νὰ προστεθῶσιν κατ' ἀρέσκειαν ὁ εἰς ἑκάστην στήλην.

§ 23. Ἀριθμοί.

Ἐνικός ἀριθμός : ὁ ποταμός, ἡ λίμνη, τὸ μῆλον
Πληθ. ἀριθμός : οἱ ποταμοί, αἱ λίμναι, τὰ μῆλα.

Γύμν. 29. α') Παραπλεύρως τοῦ ἐνικοῦ νὰ γραφῆ ὁ πληθυντικός (π. χ. ὁ τόπος—οἱ τόποι κ.τ.λ.)

ὁ τόπος ὁ ἄνθρωπος ὁ δῆμος ὁ τοῖχος ὁ κήπος
 ἡ σημαία ἡ ὥρα ἡ τράπεζα ἡ γλῶσσα ἡ δάφνη
 τὸ δῶρον τὸ μνημεῖον τὸ σχολεῖον τὸ ζῶον τὸ φύλλον

β') Παραπλεύρως τοῦ πληθυντικοῦ νὰ γραφῆ ὁ ἐνικός:

οἱ ἄνεμοι, οἱ κερκυνοί, οἱ λίθοι, αἱ κιθάραι, αἱ ἄμαξαι, αἱ μέλισσαι,
 τὰ φύλλα, τὰ δένδρα, τὰ βυάκια.

Πρακτικὴ ὀρθογραφία.

ὁ γέρον	οἱ γέροντες	ἡ πόλις	αἱ πόλεις
ὁ δαίμων	οἱ δαίμονες	ἡ ἐλαία	αἱ ἐλαίαι
ὁ κόραξ	οἱ κόρακες	ἡ ψαλις	αἱ ψαλίδες
ὁ νομάρχης	οἱ νομάρχαι	ἡ ὁδός	αἱ ὁδοὶ
ὁ λοχίας	οἱ λοχίαι	ἡ νόσος	αἱ νόσοι.

Γύμν. 30. α') Παραπλεύρως τοῦ ἐνικοῦ νὰ γραφῆ ὁ πληθυντικός:

ὁ λέων, ὁ γράφων, ὁ κόπτων, ὁ πινάξ, ὁ φύλαξ, ὁ βύαξ, ὁ ψάλτης,
 ὁ βράπτης, ὁ κτίστης, ὁ νεανίας, ὁ ταραξίας, ὁ καρχαρίας, ἡ θέσις,
 ἡ τάξις, ἡ σκέψις, ἡ παγίς, ἡ ἐφημερίς, ἡ σταφίς, ἡ νῆσος, ἡ βιά-
 τος, ἡ ψῆφος.

β') Παραπλεύρως τοῦ πληθυντικοῦ νὰ γραφῆ ὁ ἐνικός:

οἱ χαίροντες	οἱ λέγοντες	οἱ πολῖται	οἱ τεχνῖται
αἱ δόσεις	αἱ βάσεις	αἱ ἄμπελοι	αἱ κάμηλοι.

§ 24. ΕΠΙΘΕΤΟΝ

ὁ ἄνθρωπος	ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος
ἡ πόλις	ἡ μεγάλη πόλις
τὸ ὕφασμα	τὸ μάλλινον ὕφασμα.

Ἡ λέξις, ἣτις δεικνύει τὴν ιδιότητα ἢ ποιότητα τοῦ οὐσια-
 στικοῦ, λέγεται **ἐπίθετον**.

Γύμν. 31. α') Εἰς τὰ κάτωθι οὐσιαστικά νὰ τεθῶσιν ἀρμόζοντα ἐπίθετα (π. χ. ἑρμητικὸς ποταμὸς):

ὁ ποταμὸς, ὁ κεραυνὸς, ὁ τοῖχος, ἡ οἰκία, ἡ πηγὴ, τὸ μῆλον, τὸ ξύλον, τὸ δῶρον.

β') Εἰς τὰ ἐπίθετα νὰ τεθῶσιν οὐσιαστικά (π. χ. ὁ ἱκανὸς ῥάπτης).

ὁ ἱκανός, ὁ ἐπιμελής, ὁ πράσινος· ἡ μεγάλη, ἡ ὑψηλή, ἡ ξηρά· τὸ ξύλον, τὸ κίτρινον, τὸ φρόνιμον.

ὕψηλός-ἀντίθετον: χαμηλός· πολὺς-ἀντίθετον: ὀλίγος.

Γύμν. 32. α') Τὰ κάτωθι ἐπίθετα νὰ ἀντικατασταθῶσι δι' ἀντιθέτων (π. χ. ὁ πτωχὸς ἄνθρωπος):

ὁ πλούσιος ἄνθρωπος, ἡ νέα οἰκία, ἡ μικρὰ πεδιάς, τὸ καλὸν παιδίον, ὁ ἱκανὸς ῥάπτης, ἡ πλουσίαι κόρη, τὸ ξηρὸν χόρτον, ὁ πολὺς οἶνος.

β') Μετὰ τὴν ἀντικατάστασιν νὰ τραπῶσιν εἰς πληθυντικὸν (οἱ πτωχοὶ ἄνθρωποι).

§ 25. Γένη τῶν ἐπιθέτων.

ὁ ἀγαθὸς πατήρ

ὁ ὠραῖος κῆπος

ἡ ἀγαθὴ μήτηρ

ἡ ὠραία οἰκία

τὸ ἀγαθὸν παιδίον

τὸ ὠραῖον δένδρον

Τὰ ἐπίθετα σχηματίζονται καὶ εἰς τὰ τρία γένη.

ὁ νέος ἢ νέα τὸ νέον

ὁ θερμὸς ἢ θερμῆ τὸ θερμόν

ὁ ψυχρὸς ἢ ψυχρά τὸ ψυχρὸν

ὁ δειλὸς ἢ δειλῆ τὸ δειλόν.

Ἐκ τῶν εἰς **ος** ληγόντων ἐπιθέτων ὅσα πρὸ τοῦ **ος** ἔχουσι φωνήεν ἢ **ρ**, σχηματίζουσι τὸ θηλυκὸν εἰς **α**, ὅσα δὲ πρὸ τοῦ **ος** ἔχουσι σύμφωνον, σχηματίζουσι αὐτὸ εἰς **η**.

π. χ. νέος-νέα, ψυχρὸς-ψυχρά, θερμὸς-θερμῆ, δειλὸς-δειλῆ.

Γύμν. 33. α') Νὰ σχηματισθῶσι τὰ τρία γένη τῶν ἐπιθέτων μετὰ τῶν ἄρθρων.

σοφός, καλός, καθαρός, ῥωμαλέος, φωτεινός, δυνατός, παλαιός, ἠθικός, φοβερός, ἀνοικτός, μικρός.

ε') Κατόπιν νὰ σχηματισθῶσιν εἰς τὸν πληθυντικόν.

§ 26. Χρόνος τοῦ α τῶν θηλυκῶν.

ὁ ἀρχαῖος ἢ ἀρχαῖα τὸ ἀρχαῖον. — ὁ βαρὺς ἢ βαρεῖα τὸ βαρὺ.

Ὅταν τὸ ἀρσενικὸν ἐπιθέτον λήγη εἰς **ος**, τὸ α τοῦ θηλυκοῦ εἶναι μακρόν, ὅταν δὲ τὸ ἀρσενικὸν λήγη εἰς **υς**, τὸ α τοῦ θηλυκοῦ εἶναι βραχύ.

Γύμν. 34. Νὰ σχηματισθῶσι τὰ τρία γένη τῶν ἐπιθέτων.

τελευταῖος, γενναῖος, ἀρχαῖος, γελοῖος, ἀθῶος, δίκαιος, βέβηκος, ταχυς, τραχυς, εὐθύς, δασύς, ὀξύς, δοιμύς, βαρδύς, γλυκύς.

§ 27. Χρόνος τοῦ α τῶν οὐδετέρων.

τὸ σῶμα, τὸ γεῦμα, τὰ δῶρα, τὰ ὄρατα, τὰ ἀρχαῖα.

Τὸ α ἐν τέλει τῶν οὐδετέρων εἶναι πάντοτε βραχύ.

ὁ ἀρχαῖος ἢ ἀρχαῖα τὸ ἀρχαῖον οἱ ἀρχαῖοι κί ἀρχαῖαι τὰ ἀρχαῖα
ὁ βαρὺς ἢ βαρεῖα τὸ βαρὺ οἱ βαρεῖς κί βαρεῖαι τὰ βαρέα.

Γύμν. 35. Νὰ σχηματισθῶσιν εἰς τὸν ἐνικόν καὶ πληθυντικόν τὰ τρία γένη τῶν ἐπιθέτων τοῦ γυμνάσματος 34.

Γύμν. 36. Νὰ τεθῶσι τόνοι καὶ πνεύματα.

Ἡ ὠραία πεδιάς καὶ τὰ ὠραία κνήη μαγεουσι τὸν οφθαλμὸν. Τὰ ἀθῶα παιγνίδια καὶ ἡ ἀθῶα διασκεδάσις ἐπιτροπονται. Ἡ κορχαία πολις εχει πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα. Εἰς τὰ ταμεῖα φυλάσσεται τὸ χρῆμα τοῦ Δημοσίου.

οἱ ὀρμητικοὶ ποταμοί. — ἡ ὀρμητικὴ διάβασις.

οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες — ἡ ἀγαθὴ γυνή.

Γύμν. 37. Τὸ ἐν παρεθέσει νὰ τραπῇ ἀναλόγως εἰς πληθυντικὸν τοῦ ἀρσενικοῦ ἢ εἰς ἐνικόν τοῦ θηλυκοῦ.

Οἱ (ὀρμητικὸς) ποταμοὶ δὲν εἶναι (πλευστός). Ἡ (ἀγαθὸς) μήτηρ καὶ οἱ (ἀγαθὸς) υἱοὶ τῆς ἀνεχώρησαν. Εἰς ἐν μέρος εἶναι μία (χαμηλὸς) κοιλάς καὶ εἰς τὰ πέριξ πολλοὶ (χαμηλὸς) λόφοι. Οἱ (φωτεινὸς) ἀστέρες δὲν φαίνονται, ὅταν λάμπῃ ἡ (φωτεινὸς) σελήνη. Ἡ (τακτικὸς) ἐργασία δὲν εἶναι (κοπιαστικὸς).

§ 28. Ὄνόματα ἔθνικα.

Ὁ ἀνήκων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος λέγεται	Ἕλλην
» » Γαλλικόν » »	Γάλλος
» εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν »	Ἀθηναῖος
» » τῆς Κορίνθου »	Κορινθῖος
» » τὸ χωρίον Μενίδι »	Μενιδιάτης
» » τὴν νῆσον Κεφαλληνίαν »	Κεφαλλῆν
» » » » Ἰδρακν »	Ἰδραῖος.

Τὰ ὀνόματα, τὰ δηλοῦντα πρόσωπα ἀνήκοντα εἰς ἔθνος, πόλιν, χωρίον κ.τ.λ., λέγονται ἔθνικα.

Τὰ ἔθνικα γίνονται ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν πόλεων, χωρίων κ.τ.λ.

- 1 Ἕλλην ἀξιωματικός. — 4 ἑλληνικός οἶνος
- 2 Ἀθηναῖος τεχνίτης. — 5 ἀθηναϊκὸς πῖλος
- 3 Κορινθῖος διδάσκαλος. — 6 κορινθιακὸς σῖτος κ.τ.λ.

Τὰ ἔθνικα ὀνόματα (1, 2, 3) προσδιορίζουσι μόνον πρόσωπα, ὅχι δὲ καὶ πράγματα (4, 5, 6).

Τὰ ἑλληνικός, ἀθηναϊκός κ.τ.λ. δὲν λέγονται ἔθνικα, ἀλλὰ ἀπλῶς ἐπίθετα.

Τὰ ἔθνικα γράφονται με κεφαλαῖον τὸ πρῶτον γράμμα.

Γύμν. 38. Ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων σχηματίσιν ἀνάλογα ἔθνικα καὶ ἐπίθετα (π. χ. Σπάρτη—Σπαρτιατῆς—σπαρτιατικός).

Ἀγγλία, Γερμανία, Αἴγινα, Θεσσαλία, Πελοπόννησος, Ἐπτανήσος, Γορτυνία, Κρήτη, Σμύρνη, Ψαρά, Μεσολόγγιον, Ἀσία, Ἀμερική, Αἴγυπτος.

Τὰ ἔθνικα ὀνόματα ἔχουσι καὶ θηλυκὸν γένος π. χ. Ἑλληνίς, Γαλλίς, Ἀθηναία κ.τ.λ.

§ 29. ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

Ἄντωνυμῖαι λέγονται αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι τίθενται ἀντὶ τῶν ὀνομάτων.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

1. ἐγὼ	σύ	αὐτός.	ἡμεῖς	σεῖς	ὑμεῖς	αὐτοί.
2. μέ	σέ	τόν τήν τό.	μᾶς	σᾶς	τούς τὰς	τάς τὰ.
3. μοῦ	σοῦ	τοῦ τῆς.	μᾶς	σᾶς	των.	
4. οὗτος	αὕτη	τουτο.	οὗτοι	αὗται	ταῦτα.	
5. ἐκεῖνος	ἐκεῖνη	ἐκεῖνο.	ἐκεῖνοι	ἐκεῖναι	ἐκεῖνα.	
6. τοιοῦτος	τοιούτη	τοιούτο.	τοιούτοι	τοιούται	τοιούτα.	
7. τοσοῦτος	τοσούτη	τοσοῦτο.	τοσοῦτοι	τοσαῦται	τοσαῦτα.	
8. ἄλλος	ἄλλη	ἄλλο.	ἄλλοι	ἄλλαι	ἄλλα.	
9. ἕκαστος	ἐκάστη	ἕκαστον.	ἕκαστοι	ἕκασται	ἕκαστα.	
10. ἕτερος	ἑτέρα	ἕτερον.	ἕτεροι	ἕτεραι	ἕτερα.	
11. οὐδεὶς	οὐδεμία	οὐδέν.				
12. τις	τις	τί.	τινές	τινές	τινά.	
13.			ἀμφότεροι	ἀμφότεραι	ἀμφότερα.	
14. ποῖος ;	ποιά ;	ποῖον ;	ποῖοι ;	ποιαί ;	ποιά ;	
15. τίς ;	τίς ;	τί ;	τίνες ;	τίνες ;	τίνα ;	
16. ὁ ὁποῖος	ἡ ὁποῖα	τὸ ὁποῖον.	οἱ ὁποῖοι	αἱ ὁποῖαι	τὰ ὁποῖα.	
17. ὅστις	ἣτις	ὅ,τι.	οἵτινες	αἵτινες	ἅτινα.	
18. ὅσος	ὅση	ὅσον.	ὅσοι	ὅσαι	ὅσα.	

Γύμν. 39. α') Γράφον πεντάκις καὶ ἀπομνημόνευσον τὴν ὀρθογραφίαν τῶν ἀντωνυμιῶν 4 - 7. β') Παρατήρησι εἰς τὸν πίνακα τῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ὑπογράμμισον τὰς ἀντωνυμίας τῶν κάτωθι φράσεων.

Οὐδεὶς ἀμελής προσεύει. Οὗτος ἐργάζεται, ἀλλ' ἐκεῖνοι δὲν ἐργάζονται. Ἐκεῖνα τὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα προσέχουσι, μανθάνουσι, τὰ ἄλλα ὅμως, τὰ ἀμελή, οὐδὲν μανθάνουσι. Ποῖος ἄλλος ἔρχεται ; Ἐκαστος ἕξ πρᾶττη ὅ,τι δύναται καλόν.

1. Ἐνταῦθα ἀρκεῖ νὰ μορφώσωσιν οἱ μαθηταὶ γενικὴν τινὰ ἔννοιαν τῆς ἀντωνυμίας καὶ ὀρθογραφῶσι τακτικῶς τοὺς συνηθεστάτους ἀντωνυμικοὺς τύπους.

Γύμν. 40. Νά γίνη εἰς τὰς ἀντων. 8—13 ὅ,τι ἔγινε καὶ ἀνωτέρω. Ὅμοίως εἰς τὰς κάτωθι φράσεις :

Πολλὰκις ἄλλοι σπείρουσι καὶ ἄλλοι θερίζουσι. Μαθηταὶ τινες ἀνησυχούσιν. Ἡ θέσις αὕτη ἀνήκει εἰς ἕτερον. Ὅστις ζητεῖ τὰ ξένα χάνει καὶ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἔχει. Τίνας ἀπουσιάζουσιν ; Ὅσαι οἰκίαι εἶναι ὑγροί, δὲν εἶναι ὑγιεινά.

Γύμν. 41. Ὡς ἀνωτέρω εἰς τὰς ἀντων. 14—18 κλπ.

Ἐκαστος πολίτης ὑπακούει εἰς τοὺς νόμους, διότι τιμωροῦνται ὅσοι δὲν ὑπακούουσιν. Ἀμφότεροι ἀνεχώρησαν. Ἐγὼ ἔχω ἀσθένειαν, ἣτις δὲν εἶναι ἐπικίνδυνος. Αὐτὸς ἔχει τοσαῦτα κτήματα, ὥστε δὲν δύναται νὰ καλλιεργῇ αὐτὰ μόνος. Ἦλθε καὶ ἕτερος διδάσκαλος, ὁ ὅποιος εἶναι γέρον.

§ 30. Ἐνεργητικὴ καὶ παθητικὴ σύνταξις.

1. Ὁ ἵππος σύρει τὴν ἅμαξαν.
2. Ἡ ἅμαξα σύρεται ὑπὸ τοῦ ἵππου.

Καὶ αἱ δύο προτάσεις ἐκφράζουσι τὸ αὐτὸ νόημα.

Πρότ. 1 : ὁ ἵππος (ὑποκείμενον) σύρει (ῥῆμα)
τὴν ἅμαξαν (ἀντικείμενον).

2 : ἡ ἅμαξα (ὑποκείμενον) σύρεται (ῥῆμα)
ὑπὸ τοῦ ἵππου (ποιητικὸν αἴτιον).

Εἰς τὴν πρότ. 1 τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, εἰς δὲ τὴν πρότ. 2 τὸ ὑποκείμενον πάσχει, δηλαδὴ δέχεται τὴν ἐνέργειαν, τὴν ὁποίαν ἄλλος κάμνει ἐπ' αὐτοῦ.

Γύμν. 42. α') Νά τραπῇ ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις εἰς παθητικὴν.

Ὁ διδάσκαλος διδάσκει τὸν μαθητὴν. Ὁ γεωργὸς σκάπτει τὴν ἄμπελον. Ὁ ἰατρός θεραπεύει ἐμέ.

β') Ἀντιστρόφως ἡ παθητικὴ νὰ τραπῇ εἰς ἐνεργητικὴν.

Ἡ γῆ θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ὁ σίτος σπείρεται ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ. Ἡ οἰκία κτίζεται ὑπὸ τοῦ κτίστου.

§ 31. ΡΗΜΑ

1. Ὁ Παῦλος **γράφει** τὸ μάθημα.

2. Ὁ Παῦλος **διδάσκεται** ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.

Ἡ λέξις *γράφει* δεικνύει τί κάμνει ὁ Παῦλος. Ἡ λέξις *διδάσκεται* δεικνύει τί κάμνει ἄλλος εἰς τὸν Παῦλον.

Εἰς τὴν πρῶτ. 1 τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ. Εἰς τὴν πρῶτ. 2 τὸ ὑποκείμενον πάσχει.

Ἡ λέξις, ἣτις δεικνύει, ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει, λέγεται **ῥῆμα**.

Τὰ ῥήματα εἶναι ἐνεργητικὰ καὶ παθητικὰ. Εἶναι καὶ ἄλλα δύο εἶδη ῥημάτων, τὰ ὁποῖα θὰ μάθωμεν ἀκολουθῶς.

Γύμν. 43. α') Χώρισον τὰς φράσεις εἰς 2 στήλας· εἰς τὴν πρώτην ὅσας ἔχουσι ἐνεργητ. ῥήματα, εἰς τὴν δευτέραν ὅσας ἔχουσι παθητ.

Ἡ Ἑλένη **ῥάπτει**. Τὸ φόρεμα **ῥάπτεται**. Ὁ γεωργὸς **κλαδεύει**. Ἡ ἄμπελος **κλαδεύεται**. Ἡ γῆ **φωτίζεται**. Ὁ ἥλιος **φωτίζει**. Ὁ κήπος **σκάπτεται**. Ὁ κηπουρὸς **σκάπτει**. Ἐγὼ **τιμωροῦμαι**. Σὺ **τιμωρεῖς**.

β') Νά τεθῆ τὸ ἔλλειπον ὑποκείμενον·

..... ποτίζει

..... ποτίζεται

... συλλαμβάνει

..... συλλαμβάνεται

.... θεραπεύει

..... θεραπεύεται

..... μαγειρεύει

..... μαγειρεύεται.

Ἐνεργητικὸν ῥῆμα

Παθητικὸν ῥῆμα

ἐγὼ

διώκω

διώκω

ω

διώκω

ομαι

σύ

διώκεις

διώκεις

εἰς

διώκεις

εσσι

αὐτός

διώκει

διώκει

εἰ

διώκει

εσσι

ἡμεῖς

διώκομεν

διώκομεν

ομεν

διώκομεν

όμεθα

σεῖς

διώκετε

διώκετε

εστε

διώκετε

εσθε

αὐτοὶ

διώκουσι

διώκουσι

ουσι

διώκουσι

ονται.

Τὸ μεταβαλλόμενον μέρος τῆς λήξεως λέγεται **κατάληξις**, τὸ δὲ μὴ μεταβαλλόμενον λέγεται **θέμα**.

Τὸ ῥήμα ἔχει πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον (ἐγώ), δεύτερον ἐνικὸν (σύ) καὶ τρίτον ἐνικὸν (αὐτός). Πρῶτον πληθυντικὸν (ἡμεῖς), δεύτερον πληθυντικὸν (σεῖς), τρίτον πληθυντικὸν (αὐτοί).

Γύμν. 44. Νά κλιθῶσι τὰ ῥήματα: γράφω, λύω, παιδεύω, κόπτω, πλέκω καὶ νά υπογραμμισθῶσιν αἱ καταλήξεις.

Γύμν. 45. Τὸ ἐν παρενθέσει ῥήμα νά τραπῇ εἰς τὸ ἀνάλογον πρόσωπον.

Ἄ γεωργός (σκάπτω) τὸν ἀγρόν. Σὺ (προσέχω) εἰς τὸ μάθημα. Ὁ διδάσκαλος (διδάσκω). Σὺ (λέγω) τὴν ἀλήθειαν. Σὺ (τρέχω) καθ' ὁδόν. Αὐτός (ἀνχιγνώσκω).

β) Τὰ αὐτὰ πληθυντικῶς (π. χ. οἱ γεωργοὶ σκάπτουσι κ.τ.λ.).

Γύμν. 46. Νά κλιθῶσι τὰ παθητικὰ ῥήματα: γράφομαι, λύομαι, παιδεύομαι, κόπτομαι καὶ νά υπογραμμισθῶσιν αἱ καταλήξεις.

Γύμν. 47. α) Ἀνάλογος τροπὴ τῶν ἐν παρενθέσει:

Ἡ προσευχὴ (λέγομαι) μεγαλοφώνως. Ὁ υἱός (παιδεύομαι) ὑπὸ τοῦ πατρὸς. Σὺ (διδάσκομαι) ὑπὸ τοῦ διδασκάλου. Σὺ (γράφω) εἰς τὸν κατάλογον. Ὁ κήπος (σκάπτομαι) ὑπὸ τοῦ κηπουροῦ.

β) Τὰ αὐτὰ πληθυντικῶς.

§ 32. Βαρύτονα καὶ περισπώμενα ῥήματα.

1. λύω, γράφω κλπ.

2. κινῶ, ὀδηγῶ κλπ.

Ὅσα ῥήματα εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεργητικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς παρακληγούσης (1) λέγονται βαρύτονα, ὅσα δὲ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης λέγονται περισπώμενα (2).

Ὅσα ῥήματα τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν περισπῶνται.

προσκαλῶ

προσκαλοῦμαι

προσκαλεῖς

προσκαλεῖσαι

προσκαλεῖ

προσκαλεῖται

προσκαλοῦμεν

προσκαλούμεθα

προσκαλεῖτε

προσκαλεῖσθε

προσκαλοῦσιν

προσκαλοῦνται

Γύμν. 48. α) Νά κλιθῶσι τὰ ῥήματα:

τιμωρῶ, πολεμῶ, κρατῶ, ὀδηγῶ. β') νὰ κλιθῶσι τὰ ῥήματα· τιμωροῦμαι, πολεμοῦμαι, κρατοῦμαι, ὀδηγοῦμαι.

Γύμν. 49. α') Νὰ κλιθῶσι τὰ ῥήματα.

φυτεύω, φυλάττω, ἐκτελῶ, ἐνεργῶ.

β') Νὰ τονισθῶσι τὰ κάτωθι ῥήματα καὶ νὰ χωρισθῶσιν εἰς δύο στήλας, εἰς βαρύτερα καὶ περισπόμενα.

κρυπτοῦμαι, ἀγαπῶμαι, κτυποῦμαι, εὐχαριστοῦμαι, φυτεύω, ἀγανακτοῦμαι, ῥαπτοῦμαι, παρκαλλίζωμαι, τρωγίζωμαι, πηδῶμαι, περιπατοῦμαι, οἰκοδομοῦμαι, οἰκονομοῦμαι.

§ 33. Χρόνοι τοῦ ῥήματος.

παρόν, παρελθόν, μέλλον *

Γύμν. 30 α') Νὰ χωρισθῶσι τὰ κάτωθι ῥήματα εἰς τρεῖς στήλας, εἰς παρόν, παρελθόν καὶ μέλλον.

ἐκόψαμεν, κόπτομεν, θὰ κόψωμεν, θὰ πωλήσωμεν, ἐπωλήσαμεν, πωλοῦμεν, γράφομεν, ἔγραψα, θὰ γράψω, βυζαίνετε, ἐβυζαίνετε, θὰ βυζαίνωμεν, θὰ κολυμβῶμεν, ἐκολυμβήσαμεν, τρώγομεν, ἔπαιξα, θὰ μελετήσω, ἐγελήσαμεν.

β') Νὰ κλιθῶσι τὰ ῥήματα.

φυλάττομαι, ἀναγκάζομαι.

§ 34. Πρακτικὴ γραφὴ ὑποτακτικῆς

1. λύω	2	ἐάν λύω	θὰ λύω	ὅταν λύω
λύεις	»	λύης	» λύης	» λύης
λύει	»	λύῃ	» λύῃ	» λύῃ
λύομεν	»	λύωμεν	» λύωμεν	» λύωμεν
λύετε	»	λύητε	» λύητε	» λύητε
λύουσι	»	λύωσι	» λύωσι	» λύωσι

Κατὰ τὸν τρόπον 2 γράφεται τὸ ῥήμα, ὅταν προηγῶνται αἱ λέξεις ἐάν, νά, θά, ἔνα, ὅπως, μή, μήπως, ἄς, ὅταν.

Γύμν. 31 α') Ἀπομνημόνευσον τὰς λέξεις ἐάν, νά κ. τ. λ. καὶ τὴν ὀρθογραφίαν αὐτῶν. β') Νὰ κλιθῶσι κατὰ τὸν τρόπον 2 (μόνον μὲ τὸ ἐάν) τὰ ῥήματα τοῦ γυμνάσιου 44. γ') Καθ' ὑπαγόρευσιν ἐπὶ τοῦ πίνακος.

* Ἐννοεῖται τῶν τριῶν σημείων τῶν χρόνων ἄνευ ἄλλης λεπτομερείας.

Μανθάνεις, όταν προσέχης. Νὰ λέγῃς τὴν ἀλήθειαν, ἐὰν θέλῃς νὰ σὲ πιστεύῃ πᾶς ἄνθρωπος. Ὁ γεωργὸς σπείρει, ἵνα θερίζῃ. Ὁ Ἰάσων ἄς ἡσυχάζῃ. Ποτὲ μὴ λέγῃς ψεύματα. Νὰ προσέχῃς, ὅπως μανθάνῃς.

Γύμν. 52. Νὰ ἀντιγραφῶσι τὰ καθ' ὑπαγόρευσιν γραφέντα καὶ νὰ ὑπογραμμισθῶσι τὰ εἰς τὰ νὰ κ.τ.λ.

Γύμν. 53. α') Ἀνάλογος τροπὴ τῶν ἐν παρενθέσει.

Ἐγὼ πράττω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Σὺ νὰ (ὑπακούω) εἰς τοὺς γονεῖς σου. Σὺ νὰ (ὑπάγω) εἰς τὸ χωρίον καὶ αὐτὸς νὰ (μένω) εἰς τὴν πόλιν. Ὁ ἄνθρωπος (κοπιᾶζω νὰ κερδίζω, χρήματα, ἵνα ἔχω) εἰς τὰς ἀνάγκας του

β') Τὰ αὐτὰ πληθυντικῶς.

§ 35 ΜΕΤΟΧΗ

1. Ἐκεῖνος ποῦ λέγει τὴν ἀλήθειαν τιμᾶται.

2. Ἐκεῖνος ποῦ προσέχει μανθάνει.

α'. Ὁ λέγων τὴν ἀλήθειαν τιμᾶται.

β'. Ὁ προσέχων μανθάνει.

Ἡ λέξις, ἣτις εἶναι συγχρόνως καὶ ῥῆμα καὶ ὄνομα λέγεται **μετοχή**.

Ἡ μετοχή, ὅπως τὸ ἐπίθετον, ἔχει τρεῖς γένη. Ὁ λέγων, ἡ λέγουσα, τὸ λέγον.

Αἱ μετοχαὶ γίνονται ἐκ τῶν ῥημάτων

λύω—ὁ λύων ἢ λύουσα τὸ λύων

οἱ λύοντες αἱ λύουσαι τὰ λύοντα

Γύμν. 54. Ὡς ἀνωτέρω νὰ σχηματισθῶσιν αἱ μετοχαὶ τῶν ῥημάτων: βαδίζω, παιδεύω, κρύπτω, κτίζω, κλειώ, ἀνοίγω, φυτεύω.

§ 36. Μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ ῥήματος.

1. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δικάζεται, ὀδηγεῖται εἰς τὰς φυλακάς.

Ὁ δικάζόμενος ὀδηγεῖται εἰς τὰς φυλακάς.

λύομαι.—ὁ **λυόμενος** ἢ **λυομένη** τὸ **λυόμενον**
οἱ **λυόμενοι** αἱ **λυόμεναι** τὰ **λυόμενα**.

Γύμν. 35. Ὡς ἀνωτέρω νὰ σχηματισθῶσιν αἱ μετοχαὶ τῶν βημάτων: παι-
δεύομαι, γράφομαι, θερμαίνομαι, φυλάττομαι, διδάσκομαι.

§ 37. Μετοχαὶ τῶν περισπωμένων ῥημάτων.

1. **κρατῶ** ὁ κρατῶν ἢ κρατοῦσα τὸ κρατοῦν
οἱ κρατοῦντες αἱ κρατοῦσαι τὰ κρατοῦντα
2. **κρατοῦμαι** ὁ κρατούμενος ἢ κρατούμένη τὸ κρατούμενον
οἱ κρατούμενοι αἱ κρατούμεναι τὰ κρατούμενα.

Γύμν. 36. Ὡς ἀνωτέρω σχηματίσων τὰς ἐνεργητικὰς καὶ παθητικὰς με-
τοχὰς τῶν βημάτων: ἔδηγῶ, πολεμῶ, κινῶ, ἐνοχλῶ.

§ 38. Πεπλατυσμένη πρότασις. Προσδιορισμοί.

1. Ὁ Πειραιεὺς εἶναι πόλις.

2. Ὁ βοῦς σύρει τὸ ἄροτρον.

α' Ὁ ὠραῖος Πειραιεὺς εἶναι ἐμπορικὴ πόλις.

β' Ὁ παχὺς βοῦς σύρει τὸ βαρὺ ἄροτρον.

Διὰ τῶν λέξεων *ὠραῖος*, *ἐμπορικὴ* *μκνθάνομεν* κἄτι περισσό-
τερον περὶ τοῦ ὑποκειμένου, καὶ κατηγορουμένου, ὅπερ δὲν *μκνθά-*
νομεν εἰς τὴν πρότασιν 1. Διὰ τῶν λέξεων *παχὺς*, *βαρὺ* *μκνθάνομεν*
πλέον τι περὶ τοῦ ὑποκειμένου καὶ ἀντικειμένου (πρότ. 2 καὶ β').
Αἱ λέξεις αὗται λέγονται *προσδιορισμοί*.

Γύμν. 37. α') Νὰ υπογραμμισθῶσιν οἱ προσδιορισμοί.

Ἡ φιλόπνοος μέλισσα κατασκευάζει τὸ γλυκὺ μέλι. Τὸ φρόνιμον
παιδίον μελετᾷ τὸ ὠφέλιμον μάθημα. Ἡ φιλόστοργος μήτηρ ἀγαπᾷ
τὸ προσφιλὲς τέκνον.

β') Νὰ τεθῶσι προσδιορισμοί.

Ὁ κηπουρὸς σκάπτει τὸν κήπον. Ὁ ποιμὴν φυλάττει τὰ πρό-
βατα. Ἡ ἀγελάς δίδει τὸ γάλα.

§ 39. ΕΠΙΡΡΗΜΑ

1. Ὁ Βασίλειος ἦλθε α'. Ὁ Βασίλειος ἦλθε **σήμερον.**
2. Ἡ ἄμαξα ἐστάθη β'. Ἡ ἄμαξα ἐστάθη **ἐδῶ.**
3. Ὁ Φίλιππος γράφει γ'. Ὁ Φίλιππος γράφει **καλῶς.**
4. Ὁ Ἰωάννης παίζει δ'. Ὁ Ἰωάννης παίζει **πολύ.**

Εἰς τὰς φράσεις α', β', γ', δ', μνηθάνομεν πλέον τι, ὕπερ δὲν μνηθάνομεν εἰς τὰς φράσεις 1, 2, 3, 4. Ὅστε ἔχομεν προσδιορισμούς. Ἀλλ' οἱ προσδιορισμοὶ οὗτοι δὲν πηγάζουσι εἰς τὸ ὑποκείμενον, ὅπως εἰς τὸ προηγούμενον μᾶθημα, ἀλλ' εἰς τὸ ὄημα. Διὰ τοῦτο λέγονται ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.

Αἱ λέξεις αἱ προσδιορίζουσαι τὰ ῥήματα κατὰ χρόνον, τόπον, τρόπον καὶ ποσὸν λέγονται **ἐπιρρήματα.**

Τὰ ἐπιρρήματα προσδιορίζουσι καὶ ἐπιθέτα καὶ ἄλλα ἐπιρρήματα.

Ἐχομεν λοιπὸν ἐπιρρηματικὰ χρονικά, τοπικά, τροπικά καὶ ποσοτικά. Διὰ τὴν διακρίνωμεν τὸ εἶδος τῶν ἐπιρρημάτων, ἐρωτῶμεν μετὰ : πότε, ποῦ, πῶς, πόσον· π. χ. πότε ἦλθε ; κ.τ.λ.

Χρονικά : σήμερον, αὔριον, χθές, προχθές, πέρυσιν, ἀμέσως, εὐθύς, πάντοτε, πρότερον κ.τ.λ.

Τοπικά : ἐδῶ, ἐκεῖ, ἔνω, κάτω, ἐντός, ἐκτός, πλησίον, μακρὰν, πανταχοῦ, ἀλλαχοῦ, δεξιὰ κ.τ.λ.

Τροπικά : καλῶς, κακῶς, ὀρθῶς, δικίως, ἀδίκως κ.τ.λ.

Ποσοτικά : πολύ, ὀλίγον, ἄρκετά, λίαν, ἐλάχιστη, πολλάκις, ἄπαξ, δὶς, τρίς, τετράκις κ.τ.λ.

Γύμν. 58. Νὰ γραφῶσι τετράκις τὰ χρονικά καὶ τοπικά ἐπιρρήματα καὶ νὰ ἀπομνημονευσθῇ ἡ ὀρθογραφία των. 6) Χώρισον τὰς φράσεις εἰς 4 στήλας ἀναλόγως τοῦ εἴδους τοῦ ἐπιρρηματος.

Ὅμιλοῦμεν σιγά. Πηγάζινετε ἐκεῖ. Ἐλθετε ἐδῶ. Ὁ Πέτρος ἀσθενεῖ πολύ. Τὸ ἀτμόπλοιον θὰ ἔλθῃ αὔριον. Σὺ περιπατεῖς ἀργά. Ἐγὼ περιπατῶ ταχέως. Ὁ πατήρ μένει ἐπάνω. Ἡ αὐλή κεῖται δεξιὰ. Ἄρκετά ἐργάζομαι.

§ 40. **Ἐπιθετικοὶ καὶ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί.**

1. Ὁ μαθητὴς ἔλυσε τὸ πρόβλημα.

Ὁ ἐπιμελὴς μαθητὴς ὀρθῶς ἔλυσε τὸ δύσκολον πρόβλημα.

Οἱ προσδιορισμοὶ τοῦ ὑποκειμένου καὶ ἀντικειμένου λέγονται **ἐπιθετικοί**, διότι εἶναι ἐπίθετα. Τοῦ ῥήματος λέγονται **ἐπιρρηματικοί**.

Γύμν. 59. α') Νὰ τεθῶσιν εἰς μὲν τὸ ὑποκείμενον καὶ ἀντικείμενον ἐπιθετικοί, εἰς δὲ τὸ ῥῆμα ἐπιρρηματικοί προσδιορισμοί.

Ὁ ἀμξῆλάτης ἔφερε (τόπον) τὴν ἄμαξιν. Ὁ γεωργὸς κουράζει (ποσόν) τὸν βοῦν. Ὁ κηπουρὸς σκάπτει (τρόπον) τὸν κήπον. Ὁ Εὐστάθιος θὰ φέρῃ (χρόνον) τὰ βιβλία.

β') Γράφον τετράκις τὰ λοιπὰ ἐπιρρήματα καὶ ἀπομνημόνευσον τὴν ὀρθογραφίαν αὐτῶν.

§ 41. Ὁμοιοηχία ἐπιθέτων τινῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

Ὁ καλὸς ἄνθρωπος πρὸς ὄλους φέρεται καλῶς.

Κακῶς φέρεται ὁ κακὸς ἄνθρωπος.

Ἐργάζεται τακτικῶς ὁ τακτικὸς μνηστής.

Τὰ ἐπίθετα καλός, κακός, τακτικός καὶ τὰ ἐπιρρήματα καλῶς, κακῶς, τακτικῶς εἶναι ὁμοιοηχ. δηλαδή προφερόμενα προάγουσι τὸν αὐτὸν ἦχον καὶ διακρίνονται μόνον ἐκ τῆς γραφῆς. Ἐν προσδιορίζωσιν ὀνόματα, γράφονται ὡς ἐπίθετα (ὄς), ἂν δὲ ῥήματα, γράφονται ὡς ἐπιρρήματα (ὧς).

Γύμν. 60. Ἡ γραμμὴ νὰ ἀντικατασταθῇ μὲ ο ἢ ω.

Ὁ μωρ—ς ἄνθρωπος πράττει μωρ—ς. Ὁ Σπυρίδων ἔγραψεν ὀρθ—ς. Ἡ μήτηρ ἐργάζεται τακτικ—ς. Ὁ σοφ—ς Θεὸς τὰ πάντα σοφ—ς ἐποίησεν. Ὁ Πέτρος ἔκλαυσε πικρ—ς. Ὁ ἔλφωρ—ς ἄνεμος μᾶς εὐχαριστεῖ. Γεννικί—ς πολεμεῖ ὁ γενικί—ς στρατιώτης.

§ 42. ΠΡΟΘΕΣΙΣ

1. Ὁ Φώτιος κτίζει οἰκίαν		α'	Ὁ Φώτιος κτίζει οἰκίαν ἐν τῇ ἀγορᾷ
2. Ὁ γέρον ἀνεχώρησε		β'	Ὁ γέρον ἀνεχώρησεν εἰς Πάτρας
3. Τοποθετῶ τὰ βιβλία		γ'	Τοποθετῶ τὰ βιβλία ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Εἰς τὰς φράσεις α', β', γ', μνηθάνομεν πλέον τι. Ὡστε ἔχομεν προσδιορισμοὺς (ποιούς); Αἱ λέξεις ἐν, εἰς, ἐπὶ οὔτε νὰ λείψωσιν εἶναι δυνατόν οὔτε νὰ τεθῶσι μετὰ τὰς λέξεις ἀγορᾷ κ. τ. λ. Αἱ

λέξεις αὗται καὶ αἱ πρὸς ταύτας ὅμοιοι, ἐπειδὴ τίθενται πρὸ τῶν λέξεων, λέγονται *προθέσεις*.

Οἱ διὰ προθέσεων γινόμενοι προσδιορισμοὶ λέγονται *ἐμπρόθετοι*.

Κύριαι προθέσεις: ἐν, εἰς, ἐκ (ἐξ) σύν, πρὸς, πρῶ, ἀνά, κατά, διά, μετά, παρά, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ.

Καταχρηστικαὶ προθέσεις: μέχρι, ἄχρι, ἔνεκα (ἔνεκεν), χάριν, ἄνευ, πλὴν, χωρὶς.

Γύμν. 61. α') Ἀπομνημόνευσον κατὰ σειρὰν τὰς προθέσεις. β') Γράφον τετράκις καὶ ἀπομνημόνευσον τὴν ὀρθογραφίαν αὐτῶν.

§ 43. Αἱ προθέσεις ἐν συνθέσει.

δέχομαι—**παραδέχομαι, καταδέχομαι, διαδέχομαι.**
λόγος—**διάλογος, κατάλογος, πρόλογος.**

Γύμν. 62. α') Ἐκάστη λέξις νὰ συντεθῇ μὲ μίαν πρόθεσιν. (Νὰ ἐκλέγῃς προθέσεις καταλλήλους, ὥστε νὰ σχηματίζωνται λέξεις γνωσταί·

γράφω, ὀδεύω, κρίσις, κελῶ, τηρῶ, τήρησις, κόπτω, στηρίζω, λέγω.

β') Νὰ χωρισθῶσιν εἰς τὰ συνθετικὰ αὐτῶν μέρη.

εἰσέρχομαι, σύνοδος, εἴσοδος, συνομιλῶ, κατὰδιδάσκω, ὑπογραφή, ἀποστέλλω, διάλυσις, παράλυσις.

§ 44. Μεταβολαὶ τοῦ ν ἐν συνθέσει.

σύν **πολίτης** = συμπολίτης

σύν **κρατῶ** = συγκρατῶ

ἐν **βίβνω** = ἐμβίβνω

ἐν **γράφω** = ἐγγράφω

σύν **φωνῶ** = συμφωνῶ

σύν **χωρῶ** = συγχωρῶ

σύν **λαμβάνω** = συλλαμβάνω

σύν **μικτός** = σύμμικτος

σύν **ροή** = συροή

ἐν **νοῶ** = ἐννοῶ.

Τὸ ν πρὸ τῶν χειλοφώνων γίνεται μ, πρὸ τῶν οὐρανισκοφώνων γίνεται γ καὶ πρὸ τῶν ὑγρῶν καὶ ἐνρίνων ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά.

Γύμν. 63. α') Νὰ συντεθῶσι τὰ κάτωθι:

σύν φέρει

σύν λήψις

σύν μαθητής

σύν καλῶ

σύν χωρικός

ἐν γραφή

σύν λογίζομαι

σύν γραφεὺς

πᾶν καλὸς σὺν πλοκῇ ἐν βλάβπτω σὺν βράπτω
 ἐν βραπτίζῳ σὺν χέῳ ἐν φυσῶ σὺν βαινεί.

β) Νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ συνθετικά αὐτῶν μέρη.

συμπατριώτης συγγωνεύω συμβουλή ἔμμισθος
 συγγαίρω συγχιρνῶ συμβαδίζω ἐμπλέκομαι.

§ 45. Ὁμοιοηχία προθέσεων τινῶν καὶ ἀριθμητικῶν.

1. εἰς Κόρινθον	2. εἰς μαθητῆς
ἐν Ἀθήναις	ἐν παιδίον
ἐξ Ἀθηνῶν	ἐξ παιδιά

εἰς, ἐν, ἐξ (1) προθέσεις. εἰς, ἐν, ἐξ (2) ἀριθμητικά.

Γύμν. 64. Νὰ τονισθῶσι καὶ πνευματισθῶσιν.

Ἐκρημνίσθη εἰς στυλὸς. Εἰς τὸ χωρίον ἦλθεν εἰς ἰατρός. Ἐν τῇ πόλει ταυτῇ κατοικῶ ἐν ἔτος. Περυσὶν ἐξ Ἀργοστολίου μετεβῆν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Κωνσταντινουπολιν, οὗ με υπεδέχθη εἰς φίλος μου. Μετὰ ἐξ ὄρας ἀναχωρῶ με ἐν πλοίον ἀνηκόν εἰς ἐνα συμπατριωτῆν μου. Ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐπωλήθησαν ἐξ ἵπποι ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἦτο μικρός. Ἐξ ἀπροσεξίας ἐθραυσθησάν ἐξ ποτηρικῶν, ἐν δοχείον ὕδατος καὶ εἰς καθρεπτῆς.

§ 45. ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

Ἐγὼ καὶ σὺ ἀναχωροῦμεν. Ὅταν ὁ διδάσκαλος ἔλθῃ, οἱ μαθηταὶ θὰ ἐγερθῶσι. Θέλω νὰ μελετήσω. Ἐπειδὴ ἔχω ἐργασίαν, θὰ μείνω.

Τὰς λέξεις καί, ὅταν κλπ. δὲν δυνάμεθα νὰ παρκαλείψωμεν, διότι ὁ λόγος στρεβλοῦται· αἱ λέξεις μένουσιν ἀσύνδετοι.

Αἱ λέξεις, αἵτινες συνδέουσι λέξιν μὲ λέξιν ἢ πρότασιν μὲ πρότασιν, λέγονται **σύνδεσμοι**.

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι πολλῶν εἰδῶν.

1. **Συμπλεκτικοί** : καί, δέ, θά, οὔτε, μηδέ, οὐδέ κλπ.
2. **Ἐναντιωματικοί** : μέν, δέ, ἀλλά, ὅμως, εἰ καί, ἄν καί, ἐνῷ, καίτοι, καίπερ, μολονότι κ.τ.λ.
3. **Χρονικοί** : ὅτε, ὅταν, ὁπότε, ὁπότεν, ἐνῷ, ἀφ' οὗ, ἕως ὅτου, μέχρις ὅτου κ.τ.λ.
4. **Διαζευκτικοί** : ἢ, εἴτε.
5. **Συμπερασματικοί** : λοιπόν, ἄρα, ὥστε, ὅθεν.
6. **ὑποθετικοί** : ἐάν, ἄν.
7. **Εἰδικοί** : ὅτι, πῶς.
8. **Αἰτιολογικοί** : ἐπειδή, διότι.
9. **Ὀμοιωματικοί** : ὡς, καθώς, ὅπως.
10. **Τελικοί** : ἵνα, ὅπως, νά, διὰ νά.
11. **Διστακτικοὶ ἢ ἐρωτηματικοί** : μή, μήπως, ἄρά γε.

Γύμν. 65. α') Ἀπομνημόνευσον τοὺς συνδέσμους 1, 2, 3, β') Ὑπογράμμισον τοὺς συνδέσμους τοῦ κάτωθι γυμν. γ') Συμπλήρωσον τὰς κατωτέρω τῶν ῥημάτων μέρι ἢ η, ο ἢ ω.

Σύ, ὅταν γράφ—ς, πρόσεχε. Αὐτὸς προσέχ—, ὅταν γράφ—. Ἐάν ἐργάζ—μεθα ἐπιμελῶς, μνηθάν—μεν! Ἄν σὺ θέλ—ς νά παίζ—ς οὐδεὶς πταί—, διότι δὲν μνηθάν—ς. Μολονότι βρέχ—, θά μεταβῶ εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐργάζ—μεθα, ἵνα κερδίζ—μεν τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Γύμν. 66. α') Ἀπομνημόνευσον τοὺς λοιποὺς συνδέσμους καὶ τὴν ὀρθογραφίαν των. β') Ἀντίγραφον τοὺς συνδέσμους τοῦ χθεσίου καὶ σημερινοῦ μαθήματος τῆς ἀναγνώσεως.

§ 47. ΕΠΙΦΩΝΗΜΑ

ὦ φίλε, εὖγε, ἀγαπητέ, φεῦ ! καταστρεφόμεθα.

Αἱ λέξεις ὦ, εὖγε, φεῦ κ.τ.λ., διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζομεν θαυμασμόν, ἔπαινον, λύπην κ.λ.π., λέγονται **ἐπιφωνήματα**.

Τὰ χρησιμώτερα ἐπιφωνήματα εἶναι τὰ ἑξῆς :

Θαυμαστικά : ὦ, πωπῶ.

Λύπης καὶ φόβου σημαντικά : αἶμοι, φεῦ, οὐαί, ἀλλοίμονον.

Ἐπαινετικόν : εὖγε.

Κλητικόν: ὄ.

§ 48. Ὅλοι οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος.

Πρᾶξις τις ἢ γίνεται τώρα ἢ ἔγινε πρότερον ἢ θὰ γίνη κατόπιν. Διὰ τοῦτο ἐχωρίσαμεν τὸν χρόνον εἰς παρὸν, παρελθὸν καὶ μέλλον (33).

Παρὸν.**Παρελθόν.****Μέλλον.**

λύω

ἔλυον

θὰ λύω

ἔλυσα

θὰ λύσω

ἔχω λύση

θὰ ἔχω λύση.

εἶχον λύση.

Τὸ παρὸν ἐκφράζεται κατὰ ἕνα τρόπον, τὸ παρελθὸν κατὰ τέσσαρας καὶ τὸ μέλλον κατὰ τρεῖς τρόπους.

Λοιπὸν, διὰ νὰ ἐκφράζωμεν τὸ παρὸν, ἔχομεν ἕνα χρόνον, ὅστις λέγεται ἐνεστώς. Διὰ τὸ παρελθὸν ἔχομεν τέσσαρας καὶ λέγονται παρατατικὸς, ἀόριστος, παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος. Διὰ τὸ μέλλον ἔχομεν τρεῖς χρόνους καὶ λέγονται μέλλον διαρκῆς, μέλλον στιγμιαῖος καὶ μέλλον τετελεσμένος.

Συνήθως οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος κατατάσσονται ὡς ἐξῆς:

Ἐνεστώς	λύω	τρέχω	γράφω
Παρατατικὸς	ἔλυον	ἔτρεχον	ἔγραφον
Μέλλον διαρκῆς	θὰ λύω	θὰ τρέχω	θὰ γράφω
Μέλλον στιγμιαῖος	θὰ λύσω	θὰ τρέξω	θὰ γράψω
Μέλλον τετελεσμέν.	θὰ ἔχω λύση	θὰ ἔχω τρέξη	θὰ ἔχω γράψη
Ἀόριστος	ἔλυσα	ἔτρεξα	ἔγραψα
Παρακείμενος	ἔχω λύση	ἔχω τρέξη	ἔχω γράψη
ὑπερσυντέλικος	εἶχον λύση	εἶχον τρέξη	εἶχον γράψη

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι ἐν ὄλῳ ὀκτώ.

1) Νομίζομεν ὅτι εἶναι περιττὴ ἢ ἄγαν λεπτολόγος ἐξηγήσις τῶν διαφορῶν τῶν χρόνων, ἀφοῦ θυμοσόφως τὰ παιδιά μεταχειρίζονται αὐτοὺς καταλλήλως. Τοῦτου ἕνεκα περιοριζόμεθα εἰς πρακτικὴν διάκρισιν αὐτῶν. Ἄν ὁ διδάσκαλος φρονῇ ἄλλως, δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὰς διαφορὰς χωρὶς νὰ ἐμποδισθῇ ὑπὸ τοῦ βιβλίου τούτου.

Γύμν. 67. α') Ἀπομνημόνευσον τὴν σειρὰν τῶν χρόνων μὲ τὸ ῥῆμα λύω.
β') Κατὰ τὸν ἀνωτέρω πίνακα σχημάτισον τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τῶν ἑτημάτων: λούω, φρεσύνω, παιδεύω, κλείω, κλαδεύω.

Γύμν. 68. Ὡς τὸ γυμν. 67, τὰ ῥήματα: διδάσκω, πλέκω, κηρύττω, πράττω, λείπω, τριβῶ, κόπτω.

• ΤΥΠΙΚΟΝ

§ 49. ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

ὁ νεανίας, ὁ πολίτης — ἡ ἡμέρα, ἡ πηγὴ.

Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά, λήγοντα εἰς **ας** καὶ **ης** καὶ θηλυκὰ εἰς **α** καὶ εἰς **η**.

Ἐνικὸς ἀοιδμός.

Ὀνομαστικὴ	ὁ	νεανίας	νεανί	ας
Γενικὴ	τοῦ	νεανίου	νεανί	ου
Δοτικὴ	τῷ	νεανίᾳ	νεανί	α
Αἰτιατικὴ	τόν	νεανίαν	νεανί	αν
Κλητικὴ	ὦ	νεανία	νεανί	α

Πληθυντικὸς ἀοιδμός.

Ὀνομαστικὴ	οἱ	νεανίαι	νεανί	αι
Γενικὴ	τῶν	νεανιῶν	νεανι	ῶν
Δοτικὴ	τοῖς	νεανίαις	νεανί	αις
Αἰτιατικὴ	τούς	νεανίαις	νεανί	αις
Κλητικὴ	ὦ	νεανίαι	νεανί	αι.

Ὅπως καὶ εἰς τὰ ῥήματα, οὕτω καὶ εἰς τὰ ὀνόματα διακρίνομεν θέμα καὶ κατάληξιν.

Γύμν. 69. α') Νὰ κληθῶσιν ὁ λοχίας, ὁ ἐξίφιας, ὁ καρχαρίας, ὁ παραξίφιας μὲ ἠνωμένας τὰς καταλήξεις καὶ κατόπιν μὲ χωριστάς.

β') Ἀπομνημόνευσον τὰς καταλήξεις ἐκάστης πτώσεως.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ὁ	ἐργάτης	ἐργάτ	ης
Γεν.	τοῦ	ἐργάτου	ἐργάτ	ου
Δοι.	τῷ	ἐργάτῃ	ἐργάτ	ῃ
Αἰτ.	τόν	ἐργάτην	ἐργάτ	ην
Κλητ.	ὦ	ἐργάτα	ἐργάτ	α

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	οἱ	ἐργάται	ἐργάτ	αι
Γεν.	τῶν	ἐργατῶν	ἐργατ	ῶν
Δοι.	τοῖς	ἐργάταις	ἐργάτ	αις
Αἰτ.	τούς	ἐργάτας	ἐργάτ	ας
Κλητ.	ὦ	ἐργάται	ἐργάτ	αι

Ἡ ἐνική κλητική τῶν ἀρσενικῶν πρωτοκλίτων λήγει εἰς α βραχύ.

π. χ. ὦ στρατιῶτα, ὦ βιβλιοπῶλα, ὦ τελῶνα.

Ἐξαιροῦνται ὀλίγα, φυλάττοντα τὸ η· π. χ. ὦ Ἄδῃ, ὦ καλλιτέχνη κ. τ. λ.

Γύμν. 70. Νά κλιθῶσιν ὁ κτίστης, ὁ φάλης, ὁ στρατιώτης, ὁ πατριώτης, ὁ τελῶνης, ὁ οἰνοπώλης, πρῶτον μὲ ἡνωμένως τὰς καταλήξεις καὶ κατόπιν μὲ χωριστάς.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ὁ	μαθητής	οἱ	μαθηταί
Γεν.	τοῦ	μαθητοῦ	τῶν	μαθητῶν
Δοι.	τῷ	μαθητῇ	τοῖς	μαθηταῖς
Αἰτ.	τόν	μαθητήν	τούς	μαθητάς
Κλητ.	ὦ	μαθητά	ὦ	μαθηταί

(Παρατήρησον ποῖα πτώσεις ἔχουσι περισπωμένην εἰς τὴν λήγουσαν).

Ἡ μακροκατάληκτος γενική καὶ δοτική, τονιζομένη ἐπιτῆς ληγούσης περισπᾶται.

Γύμν. 71. α') Νά κλιθῶσιν ὁ νικητής, ὁ ποιητής, ὁ βουλευτής, ὁ φοιτητής, ὁ δικαστής.

β') Νά γραφῆ ἰδιαιτέρως καὶ ἀπομνημονευθῆ τὸ ἄρθρον τοῦ ἀρσενικοῦ γένους.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ἡ καρδία	χώρα	αἱ καρδίαι	χώραι
Γεν.	τῆς καρδίας	χώρας	τῶν καρδιῶν	χωρῶν
Δοτ.	τῇ καρδίᾳ	χώρᾳ	ταῖς καρδίαις	χώραις
Αἰτ.	τὴν καρδίαν	χώραν	τὰς καρδίας	χώρας
Κλητ.	ὦ καρδία	χώρα	ὦ καρδίαι	χώραι.

Γύμν. 72. α') Νά κλιθῶσιν ἡ κἀκία, ἡ σημαία, ἡ ἐλαία, ἡ ὦρα, ἡ χήρα, ἡ θύρα.

β') Νά γραφῇ ἰδιαιτέρως καὶ ἀπομνημονευθῇ τὸ ἄρθρον τοῦ θηλυκοῦ γένους.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ἡ	ἀλήθεια	γέφυρα	ἄμαξα
Γεν.	τῆς	ἀληθείας	γεφύρας	ἀμάξης
Δοτ.	τῇ	ἀληθείᾳ	γεφύρᾳ	ἀμάξῃ
Αἰτ.	τὴν	ἀλήθειαν	γέφυραν	ἄμαξαν
Κλητ.	ὦ	ἀλήθεια	γέφυρα	ἄμαξα

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	αἱ	ἀλήθειαι	γέφυραι	ἄμαξαι
Γεν.	τῶν	ἀληθειῶν	γεφυρῶν	ἀμαξῶν
Δοτ.	ταῖς	ἀληθείαις	γεφύραις	ἀμάξαις
Αἰτ.	τὰς	ἀληθείας	γεφύρας	ἀμάξας
Κλητ.	ὦ	ἀλήθειαι	γέφυραι	ἄμαξαι.

Ὅσα θηλυκὰ πρωτόκλιτα ἔχουσι πρὸ τοῦ α φωνῆεν ἢ ρ φυλάττουσι τὸ α εἰς ὄλας τὰς πτώσεις, ὅσα δὲ ἔχουσι σύμφωνον πρὸ τοῦ α τρέπουσιν αὐτὸ εἰς **η** εἰς τὴν ἐνικὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν.

Γύμν. 73. Νά κλιθῶσιν, ἡ ἀσφάλεια, ἀμελία, μάχαιρα, θάλασσα, θέλλα, τράπεζα, φάλλαινα.

ῥῆμα **λέγω**, μετοχί· ὁ λέγων ἢ λέγουσα τὸ λέγον.

Γύμν. 74. α') Νά σχηματισθῶσιν ὡς ἀνωτέρω αἱ μετοχαὶ τῶν ῥημάτων.

ἀνοίγω, **ἐτοιμάζω**, **ἀγοράζω**, **ἔχω**.

β') Νά κλιθῇ ὡς ὄνομα τὸ θηλυκὸν τῶν τεσσάρων μετοχῶν.

	Ἑνικός ἀριθμός.			Πληθυντικός ἀριθμός.		
Ὄνομ.	ἡ	κλίνη	πηγή	αἱ	κλῖναι	πηγαί
Γεν.	τῆς	κλίνης	πηγῆς	τῶν	κλινῶν	πηγῶν
Δοτ.	τῇ	κλίνῃ	πηγῇ	ταῖς	κλίνας	πηγαῖς
Αἰτ.	τήν	κλίνην	πηγὴν	τάς	κλῖνας	πηγάς
Κλητ.	ὦ	κλίνη	πηγή	ὦ	κλῖναι	πηγαί.

(Τὸ ὄνομα πηγὴ εἰς ποίας πτώσεις ἔχει περισπωμένην ; Διατί ; Εἰς ποίας πτώσεις ἔχει ὀξεῖαν ;)

Ἡ ἀουναίρετος ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὀξύνεται.

Γύμν. 75. Νά κλιθῶσιν ἡ τύχη, ἡ θήκη, ἡ καλύδη, ἡ τιμὴ, ἡ κεφαλή, ἡ φωνή.

Γύμν. 76. Ἀνάλογος τροπὴ τῶν ἐν παρενθέσει :

Αἱ (ὠραία χώρα) τῆς Εὐρώπης κατοικοῦνται πυκνῶς. Καθῆκον τῶν (πολίτης) εἶναι νὰ σέβωνται τοὺς νόμους. Αἱ (νεωτέρα οἰκία) κτίζονται κανονικώτερον ἀπὸ τὰς (παλαιότερα). Καθῆκον τῶν (ταμίας) εἶναι νὰ φυλάττωσι τὰ δημόσια χρήματα, ὅπως τῶν (στρατιώτης) νὰ ὑπερασπίζω τὴν πατρίδα. Ἐνεκα τῆς (ἀσθένεια) μου μένω ἐν τῇ (οἰκία). Ἐν παιδίον παρ' ὀλίγον νὰ πνιγῆ ἐν τῇ (λίμνῃ) ἔνεκα ἀνοησίας του.

Ἑνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ἡ	πλευρὰ	φωλεὰ	αἱ	πλευραί	φωλεαί
Γεν.	τῆς	πλευρᾶς	φωλεᾶς	τῶν	πλευρῶν	φωλεῶν
Δοτ.	τῇ	πλευρᾷ	φωλεᾷ	ταῖς	πλευραῖς	φωλεαῖς
Αἰτ.	τήν	πλευρὰν	φωλεὰν	τάς	πλευράς	φωλεάς
Κλητ.	ὦ	πλευρὰ	φωλεὰ	ὦ	πλευραί	φωλεαί.

Γύμν. 77. Νά κλιθῶσιν ἡ χαρὰ, ἡ συμφορὰ, ἡ τολμηρὰ, ἡ καλιά, ἡ ἀγυιά, ἡ παλαιά.

(Διατί ἡ ἐνική γενική περισπᾶται ;)

Ἡ κατάληξις **ας** τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι πάντοτε μακρά.

Ὄνομ. ἡ γλῶσσά, αἰτιατ. τὴν γλῶσσαν, κλητ. ὦ γλῶσσά.

Ὅσα θηλυκὰ πρωτόκλιτα τρέπουσι τὸ **α** εἰς **η** ἔχουσι τὸ

α τοῦτο βραχὺ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικού.

ἀγαπῶ — ὁ ἀγαπῶν ἡ ἀγαπῶσα τὸ ἀγαπῶν.

Γύμν. 78. Κατὰ τὸ ἀνωτέρω ὑπόδειγμα νὰ σχηματισθῶσιν αἱ μετοχαὶ τῶν ῥημάτων:

τολμῶ, νικῶ, δαπνῶ, φοιτῶ ζῶ.

Γύμν. 79. Νὰ κλιθῶσιν ὡς ὀνόματα τὰ θηλυκὰ τῶν μετοχῶν.

κινῶ — ὁ κινῶν ἡ κινουσα τὸ κινοῦν

Γύμν. 80. Κατὰ τὸ ἀνωτέρω ὑπόδειγμα νὰ σχηματισθῶσιν αἱ μετοχαὶ τῶν ῥημάτων:

διατηρῶ, εὐχαριστῶ, παρκακλῶ, ἐκτελῶ, προσπαθῶ, ὀδηγῶ.

Νὰ τονισθῶσιν αἱ κάτωθι πτώσεις.

τοῦ μαθητοῦ, τῷ μαθητῇ, τῶν μαθητῶν, τὴν μαθητήν, τοῖς μαθηταῖς, τοὺς μαθητάς, ἡ διψῶσα, τὴν διψῶσαν, τοὺς τέλωνας, αἱ σφαιραὶ, τὰς σφαιράς, τὸν βουλευτήν, τοὺς βουλευτάς, αἱ πεινώσαι, ἡ πεινώσα, τὴν πεινώσαν, τὰς πεινώσας, ἡ ὁμολογούσα, τὰς ὁμολογούσας, τῆς ἀρετῆς.

ὁ ὥραιος ἡ ὥραία τὸ ὥραϊον

ὁ ταχύς ἡ ταχεῖα τὸ ταχύ.

Γύμν. 81. Νὰ ἐπαναληφθῇ ὁ κανὼν τῆς § 26 καὶ νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ γύμν. 34.

Γύμν. 82. Νὰ τονισθῶσι καὶ πνευματισθῶσι τὰ κάτωθι:

Ἐπιθυμῶ νὰ μενῶ εἰς τὴν ὠραίαν τρυτὴν πόλιν. Τῶν δικαστῶν ἡ ἀποφασὶς ἦτο δίκαια. Συγχωρῶ τὴν ἀθῶν ἀπεισιότητα. Ὀχυμαζόμεν πᾶσαν γενναίαν πράξιν. Ἡ τρυχεῖα χώρα δὲν παραγεῖ ἀθῶνους κερπούς. Τὴν βρασίαν ἀμαζῆν δυσκόλως συρούσιν οἱ ἵπποι. Εἶδον ἀθῶν κορὴν κρατούσαν ὠραίαν ἀνθοδεσμένην. Ἡ γενναία μητέρα ὤρωσεν εἰς τὰς φλογάς, ἵνα σωθῇ τὸ τέκνον τῆς, ἐκινδύνευσε νὰ καρῇ. Ἡ γλυκεῖα Πάτρις πολέμουσα κατὰ τῶν ἐχθρῶν προσκαλέσθη τὰ τέκνα τῆς.

Ὄνομ. ὁ νομάρχης γενική πληθυντ. τῶν νομαρχῶν

» ἡ γλώσσα » » γλωσσῶν

» ἡ τύχη » » τυχῶν

» ὁ νεανίας » » νεανιῶν

» ἡ ταχεῖα » » ταχειῶν

» ἡ δικαία » » δικαίων.

Ἡ γενική πληθυντικὴ τῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν πλὴν τῶν θηλυκῶν ἐπιθέτων τῶν ἔχόντων τὸ ἀρσενικὸν εἰς **ος**.

Γύμν. 33. Νὰ σχηματισθῆ ὡς ἀνωτέρω ἡ γενική πληθυντικὴ τῶν ἑξῆς ὀνομάτων.

ὁ εἰρηνοδίκης, ἡ πλουσία, ἡ φάλλαινα, ἡ ἄξινη, ὁ γυμνασιάρχης, ἡ βεβαία, ἡ τρεχουσα, ἡ δασεῖα, ἡ ἐτοίμη, ἡ κακὴ, ἡ δειλή, ἡ λέγουσα, ἡ ἀγία, ἡ ἀρχαία, ἡ καλλιτέχνης, ἡ εὐθεῖα, ἡ καμπύλη, ὁ γλύπτης, ἡ παχεῖα, ἡ τελευταία, ἡ ὄρα.

λύομαι—ὁ λυόμενος ἡ λυομένη τὸ λυόμενον
οἱ λυόμενοι αἱ λυόμεναι τὰ λυόμενα.

Γύμν. 34. α') Κατὰ τὸ ἀνωτέρω ὑπόδειγμα νὰ σχηματισθῶσιν εἰς ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν αἱ παθητικαὶ μετοχαὶ τῶν ῥημάτων:

δικάζομαι, φωτίζομαι, τρέφομαι, κύπτομαι, γράφομαι, παιδεύομαι.

β') Νὰ κλιθῶσιν ὡς ὀνόματα

ἡ τρεφομένη, γραφομένη, κοπτομένη.

Ἐκ μίας λέξεως παράγονται ἄλλαι.

παιδεύω—παιδεία **νηστεύω**—νηστεία.

Ὅσα θηλυκὰ οὐσιαστικὰ ἀφηρημένα παράγονται ἐκ ῥημάτων ληγόντων εἰς **εῦω** σχηματίζονται εἰς **εἶα**.

π. χ. **παιδεύω**—**παιδεία**.

ἡ βραχεῖα ἡ νηστεία

ἡ ταχεῖα ἡ θεραπεία.

(Διατι τονίζονται τὰ πρῶτα μὲ περισπωμένην καὶ τὰ δευτέρα μὲ ὀξεῖαν.)

Τὰ εἰς **εἶα** παροξύτονα οὐσιαστικὰ ἔχουσι τὸ **α** μακρόν.

Γύμν. 33. α') Νά παραχθῶσιν ἀφηρημένα οὐσιαστικά ἐκ τῶν ῥημάτων :

θεραπεύω, μαγεύω, λατρεύω, δουλεύω, βραχίλευω, φυτεύω, κολλοκεύω, μεσιτεύω, ἐκστρατεύω.

Νά τονισθῶσι καὶ νά πνευματισθῶσι τὰ κάτωθι :

Το ἔθνος ἡμῶν υπεστή πολυχρόνιον καὶ βαρβαρικὴν δουλείαν, ἀποτῆς ὅποιαις το ἠλευθερώσεν ἡ θεία (ἄρσεν. θεῖος) Πρόνοια καὶ οἱ ἀγωνεῖς τῶν πατέρων μας. Ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις τελεῖται ἡ θεία λατρεία. Ἡ παιδεία ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις εἶναι στολισμὸς, ἐν δὲ ταῖς συμφοραῖς καταφυγιόν. Το ὕδωρ τῶν θερμῶν πηγῶν ἐπιφέρει εἰς πολλὰ νοσημὰτα θεραπείαν, ἀλλοτε ταχεῖαν, ἀλλοτε βραδεῖαν.

§ 50. Χρόνος τοῦ α τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων.

Τὰ θηλυκὰ τῆς πρώτης κλίσεως ἔχουσι τὸ α ἄλλοτε βραχύ, ἄλλοτε μακρόν.

Ἔχουσι τὸ α βραχύ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

1) Ὅσα τρέπουσι τὸ α εἰς **ἦ** (π. χ. γλῶσσα—γλώσσης).

2) Ὅσα ἔχουσι νὸ ἄρσενικὸν εἰς **υς** (π. χ. ταχεῖα—ταχύς).

3) Τὰ οὐσιαστικά μοῖρα, σφαῖρα, πείρα, χύτρα, σφύρα, γραῖα, μάϊα κ.τ.λ.

Ἔχουσι τὸ α μακρόν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

α') Ὅσα ἔχουσι τὸ ἄρσενικὸν εἰς **ος** (π. χ. γενναία—γενναῖος).

β') Πάντα τὰ παροξύτογα οὐσιαστικά πλὴν τῶν τρεπόντων τὸ α εἰς **ἦ** (π. χ. σημαία, παιδεία, καρδία, χώρα κ.τ.λ.—**γλῶσσα** κ.τ.λ.).

Γύμν. 36. α') Παρατήρει, ὅπου ἀμφιβάλλεις, τὸν πίνακα τῶν ἐχόντων τὸ α μακρόν ἢ βραχύ καὶ τόνισσον ὀρθῶς τὰ κάτωθι :

ἡ ὁμιλουσα, ἡ πηδῶσα, ἡ δασεια (δασύς), ἡ ἀθῶα, ἡ παιδεια, ἡ γραικα ἢ νεολικα, ἡ μουσα, ἡ γελοια (γελοῖος), ἡ αστεια.

(ἀστειός), ἡ κολακεια, ἡ τραχεια, ἡ ὤρεια, ἡ βορδεια, ἡ μοιρα, ἡ πειρα, ἡ πηρα, ἡ χυτρα, ἡ σφυρα.

β') Τῶν αὐτῶν σχημάτων τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν γ') τῶν αὐτῶν σχημάτων τὴν πληθυντικὴν αἰτιατικὴν.

Γύμν. 87. Τόνισον καὶ πνευμάτισον τὰ κάτωθι.

Ἡ τιμωρια ἦτο βρεια ἀλλὰ δικια. Ὁ ἀκολουθῶν τὴν εὐθειαν ὁδὸν οὐδενὰ φροβεται. Πὰς γεννικὸς καὶ υπερηφανὸς κηρ μισεὶ τὴν κολακειαν. Ἡ πειρα πολλὰ μὲς διδάσκει. Ἡ ἐλπις εἶναι γλυκειά. Ἡ σφαιρα κυτὴ εἶναι ἐκ χαλκοῦ. Ἡ παιδεια εἶχει ριζὰς πικράς, ἀλλὰ κερπούς γλυκείας. Ἡ χωρα εἶναι τραχεια εἰς τινὰ μέρη, ἀλλὰ πολλὰχου ἀποτελεῖ ἀληθῆ μαγειαν. Ἡ νεολαία δὲν πρέπει νὰ ἀμελή.

§ 51. **Συνηρημένα τῆς πρώτης κλίσεως.**

Ὄνομ.	ἡ	συκέα	συκῆ	κί	συκέαι	συκῆι
Γεν.	τῆς	συκέας	συκῆς	τῶν	συκεῶν	συκῶν
Δοτ.	τῇ	συκέῃ	συκῇ	ταῖς	συκέαις	συκῆις
Ἄιτ.	τὴν	συκέαν	συκῆν	τάς	συκέας	συκῆς
Κλητ.	ὦ	συκέα	συκῆ	ὦ	συκέαι	συκῆι.

ΣΗΜ. Ἡ δίφθογγος **αι**, ἂν καὶ εἶναι εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως χωρὶς ληκτικὸν σύμφωνον, ἐδῶ εἶναι μακρά, διότι προέρχεται ἐκ συναϊρέσεως.

Τὸ ἀνωτέρω ὄνομα περισπᾶται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις, διότι συναϊρεῖται. Ὅλα τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα περισπῶνται.

Τὰ συνηθέστερα ἐκ τῶν συνηρημένων πρωτοκλίτων εἶναι τὰ ἐξῆς: γαλή, γῆ, ἀμυγδαλή, ἀλωπεκῆ, λεοντή, κυανῆ, χρυσῆ, χαλκῆ, σιδηρᾶ, ἀργυρᾶ, Ἀθηνα, Ἑρμῆς, βορρᾶς κ.τ.λ.

Συνηρημένα εἶναι τὰ λήγοντα εἰς **πλῆ**: π. χ. ἀπλῆ, διπλῆ, τριπλῆ κ.τ.λ.

Γύμν. 88. α') Ἀπομνημόνευσον τὰ ἀνωτέρω συναϊρούμενα ὀνόματα.

β') Τόνισον καὶ πνευμάτισον τὰ κάτωθι:

Ἡ γὰρ τρωγεὶ ποντικόν. Ἡ θάλασσα εἶναι κυανῆ. Δὲν θέλω

καρφίδα ουτε αργυρον ουτε χρυσην. Η σιδηρα στεγη ειναι βαρεια.
 Η χυτρα εινε γαλκη. Η αμυγδαλη καμνει λευκα ανθη.
 γ'ιτά αυτά πληθυντικῶς.

Όνομ.	ἡ γαλῆ	αἱ γαλαῖ	ἡ πηγὴ	αἱ πηγαί
Αἰτ.	τὴν γαλῆν	τάς γαλαῖς	τὴν πηγὴν	τάς πηγάς
Κλητ.	ὦ γαλῆ	ὦ γαλαῖ	ὦ πηγῆ	ὦ πηγαί.

(Διατί τὸ ἐν περισπᾶται καὶ τὸ ἄλλο ὀξύνεται;)

Γύμν. 89. α') Νά ταῦσαι τόνοι καὶ πνεύματα.

Εἰς τὸν νικητὴν προσφερω στεφανον. Τῷ νικητῇ προσφερω στεφανον. Η τιγρις (πληθυντ. αἱ τίγρεις) ὁμοιάζει πρὸς τὴν γαλῆν. Ἐν τερπνῇ ἐξοχῇ εἶδον ἀθισμενὴν αμυγδαλὴν καὶ πηγὴν χυνεύσαν διχυγες ὕδωρ (πληθυν. διχυγῆ ὕδατα). Η θεα τῆς ἐξοχῆς μαε φκιδρυνει. Η χαιτη του λεοντος ειναι πυκνη.

β') τὰ αὐτὰ πληθυντικῶς.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ ΕΚΤΕΝΕΣΤΕΡΟΝ.

§ 52. Ἐνεστώσ καὶ παρατατικός.

Εἶπομεν (§ 48), ὅτι οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι ἄκτῳ. (Ποῖοι;) Ἐμάθομεν μόνον τὸ πρῶτον ἐνικόν πρόσωπον ἐκάστου. Τώρα ἀρχίζομεν νὰ τοὺς μνηθῶμεν με ὅλα τὰ πρόσωπα ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ.

Ἐνεστώσ

Παρατατικός

λύ ω	ἔλυον	ἔλυ ον
λύ εις	ἔλυες	ἔλυ ες
λύ ει	ἔλυε	ἔλυ ε
λύ ομεν	ἐλύομεν	ἐλύ ομεν
λύ ετε	ἐλύετε	ἐλύ ετε
λύ ουσι	ἔλυον	ἔλυ ον

(Τι λέγεται κατάληξις, θέμα, χαρακτήρ;)

Εἰς τὸν ἐνεστώτῃ τὸ θέμα εἶναι **λυ**. Τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ εἰς τὸν

παρκατακτικόν καὶ εἰς ἄλλους τοὺς χρόνους. Τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ θέματος τοῦ παρκατακτικοῦ **ε** λέγεται συλλαβικὴ ἀΐξις.

Ἡ συλλαβικὴ ἀΐξις πάντοτε φιλοῦται.

Γύμν. 90. α') Νὰ κλιθῶσιν εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν κλιεῖω, παιδεύω, γράφω, τρέχω· β') Νὰ γραφῶσιν ἰδιαίτερος καὶ ἀπομνημονευθῶσιν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ.

§ 53. Χρονικὴ ἀΐξις.

Ἐνεστώς

1. λύω. 2. ἀκούω. 3. ἐλπίζω. 4. ὀδεύω.

Παρατατικός

ἔλυον	ἤκουον	ἤλπιζον	ὠδεύον
ἔλυες	ἤκουες	ἤλπιζες	ὠδεύες
ἔλυε	ἤκουε	ἤλπιζε	ὠδεύε
ἐλύομεν	ἤκούομεν	ἤλπιζομεν	ὠδεύομεν
ἐλύετε	ἤκούετε	ἤλπιζετε	ὠδεύετε
ἔλυον	ἤκουον	ἤλπιζον	ὠδεύον.

Συλλαβικὴν ἀΐξιν λαμβάνουσι τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα (1).

Τὰ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα ῥήματα δὲν λαμβάνουσι συλλαβικὴν ἀΐξιν (1), ἀλλὰ τρέπουσι τὸ ἀρκτικόν **α** καὶ **ε** εἰς **η** καὶ τὸ **ο** εἰς **ω** (2, 3, 4). Ἡ τροπὴ αὕτη λέγεται **χρονικὴ ἀΐξις**.

Ἡ χρονικὴ ἀΐξις ἀκολουθεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεστώτος.

Γύμν. 91. Νὰ κλιθῶσιν ὁ παρατατικός καὶ ὁ διαρκῆς μέλλων τῶν ῥημάτων λούω, ἀφανίζω, ἀλείφω, ἐμποδίζω, ἐτοιμάζω, ὀνομάζω, ὀλιγοστεύω.

§ 54. Οἱ τρεῖς μέλλοντες.

Μέλλων διαρκῆς

Μέλλων στιγμιαίος

θα λύω	λύ	ω	θα λύσω	λύ	σω
θα λύγῃς	λύ	γῃς	θα λύσῃς	λύ	σῃς
θα λύγῃ	λύ	γῃ	θα λύσῃ	λύ	σῃ
θα λύωμεν	λύ	ωμεν	θα λύσωμεν	λύ	σωμεν
θα λύγῃτε	λύ	γῃτε	θα λύσῃτε	λύ	σῃτε
θα λύωσι	λύ	ωσι	θα λύσωσι	λύ	σωσι .

Μέλλων τετελεσμένος.

θά ἔχω λύση, θά ἔχης λύση, θά ἔχη λύση,
 θά ἔχωμεν λύση, θά ἔχητε λύση, θά ἔχωσι λύση.

(Καί ἔδω τὸ θέμα εἶναι λυ).

Γύμν. 92. α') Νά κλιθῶσιν εἰς τοὺς τρεῖς μέλλοντας τὰ ῥήματα τοῦ γυμν.
92 β') Νά γραφῶσιν ἰδιαιτέρως καὶ ἀπομνημονευθῶσιν αἱ κατάληξεις τοῦ μέλλ.
 ἑαρκ. καὶ στιγμ.

§ 55. **Μεταβολὴ συμφώνων ἐν τῷ σχηματισμῷ
 τῶν χρόνων.**

Ἔνεστ. λείπω, θέμα λειπ, κατάληξις σω=λείψω

» τριβῶ » τριβ » σω=τριψῶ

» γράφω » γραφ » σω=γράψω

Χειλόφωνον (π β φ) μετὰ τοῦ σ γίνεται ψ.

Ἔνεστ. πλέκω, θέμα πλεκ, κατάληξις σω=πλέξω

» ἐκλέγω » ἐκλεγ » σω=ἐκλέξω

» βρέχω » βρεχ » σω=βρέξω.

Οὐρανισκόφωνον (κ γ χ) μετὰ τοῦ σ γίνεται ξ.

Ἔνεστ. ἀφανίζω, θέμα ἀφανιζ, κατάλ. σω=ἀφανίσω.

Τὸ ζ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται.

§ 56. **Ῥήματα σύνθετα πρὸ προθέσεων.**

Ἔνεστ. γράφω—ὑπογράφω· ἀκούω—ὑπακούω· ὀδεύω—
 συνοδεύω.

Παρατατικός.

ὑπέγραφον ὑπήκουον συνώδευον

ὑπέγραφες ὑπήκουες συνώδευες

ὑπέγραφε ὑπήκουε συνώδευε

ὑπεγράφομεν ὑπηκούομεν συνωδεύομεν

ὑπεγράφετε ὑπηκούετε συνωδεύετε

ὑπέγραφον ὑπήκουον συνώδευον

Τὰ ἀπὸ προθέσεων σύνθετα ῥήματα ἀξάνουσιν ἔσθην τῆς προθέσεως.

Γύμν. 93. Νὰ κλιθῶσιν εἰς ἔνεστ., παρατ. μέλλ. διαρ., μέλλ. στιγμιαιον καὶ μέλλοντα τετελεσμένον τὰ ῥήματα :

διαλύω, ἐξελείφω, προστοιμάζω, παρομοιάζω.

§ 57. ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΛΙΣΙΣ

ὁ λόφος ἢ ἐδός τὸ φύλλον.

Ἡ δευτέρα κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς **ος** καὶ οὐδέτερα εἰς **ον**.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ὁ	λόφος	καιρὸς	ἡ	νόσος	ἐδός
Γεν.	τοῦ	λόφου	καιροῦ	τῆς	νόσου	ἐδοῦ
Δοτ.	τῷ	λόφῳ	καιρῷ	τῇ	νόσῳ	ἐδῷ
Αἰτ.	τὸν	λόφον	καιρὸν	τὴν	νόσον	ἐδὸν
Κλητ.	ὦ	λόφε	καιρὲ	ὦ	νόσε(ος)	ἐδέ(ος)

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	οἱ	λόφοι	καιροὶ	αἱ	νόσοι	ἐδοὶ
Γεν.	τῶν	λόφων	καιρῶν	τῶν	νόσων	ἐδῶν
Δοτ.	τοῖς	λόφοις	καιροῖς	ταῖς	νόσοις	ἐδοῖς
Αἰτ.	τοὺς	λόφους	καιροὺς	τάς	νόσους	ἐδοὺς
Κλητ.	ὦ	λόφοι	καιροὶ	ὦ	νόσοι	ἐδοὶ.

(Ποῦ εἶναι ὁ τόνος εἰς τὴν λήγουσαν καὶ ποῦ εἰς τὴν παραλήγουσαν ;)

Τὰ διούλλαθα τῆς δευτέρας κλίσεως, ὅπου τονίζονται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τονίζονται εἰς ἕλας τὰς πτώσεις.

(Τὰ ὀνόματα καιρὸς, ἐδὸς ποῦ ὀξύνονται καὶ ποῦ περισπῶνται ; Δικαί ;)

Γύμν. 94. α.) Παρατηρῶν τὸ μεταβαλλόμενον καὶ τὸ ἀμετάβλητον μέρος τῶν ἄνωτέρω 4 ὀνομάτων ἀντίγραφον αὐτὰ μὲ χωριστάς τὰς καταλήξεις (π. χ. λόφ **ος**, λόφ **ου** κτλ.)

β.) Νὰ κλιθῶσιν ὁ λόγος, ὁ τροχὸς, ἡ νῆσος, ἡ δοκίς.

γ.) Νὰ γραφῶσιν ἰδιαιτέρως καὶ ἀπομνημονευθῶσιν αἱ καταλήξεις.

Χ. Κυριακάτου Γραμματικὴ

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	τὸ δῶρον	πτηγνὸν
Γεν.	τοῦ δῶρου	πτηγνοῦ
Δοτ.	τῷ δῶρῳ	πτηγνῷ
Αἰτ.	τὸ δῶρον	πτηγνὸν
Κλητ.	ὦ δῶρον	πτηγνὸν

Πληθυντικός ἀριθμός.

τὰ δῶρα	πτηγνὰ
τῶν δῶρων	πτηγνῶν
τοῖς δῶροις	πτηγνοῖς
τὰ δῶρα	πτηγνὰ
ὦ δῶρα	πτηγνά.

(Παρατήρησον ποῖαι πτώσεις ὁμοιάζουν).

Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τρεῖς πτώσεις ὁμοίας ὀνομαστικῆν, αἰτιατικῆν καὶ κλητικῆν.

(Παρατήρησον τὸν τονισμόν τοῦ πληθυντ. εἰς τὸ ὄνομα δῶρον).

Τὸ **α** ἐν τέλει τῶν οὐδετέρων εἶναι πάντοτε βραχύ.

Γύμν. 95. α') Νὰ κλιθῶσι τὸ μῆλον, πλοῖον, σχολεῖον, τὸ ὑψηλόν, χαμηλόν, φωτεινόν.

β') Νὰ γραφῶσιν ἰδιαιτέρως καὶ ἀπομνημονευθῶσιν αἱ καταλήξεις.

γ') Νὰ γραφῆ καὶ ἰδιαιτέρως καὶ ἀπομνημ. τὸ ἄρθρον τοῦ οὐδετέρου.

Γύμν. 96. Ἐνάλογος τροπὴ τῶν ἐν παρενθέσει:

Οἱ (καλὸς πολίτης) δὲν ὀδηγοῦνται εἰς τὰς (φυλακὴν), ὅπως οἱ (κακός). Αἱ (πλατεῖα ὁδὸς) διευκολύνουσι τὴν συγκοινωνίαν. Τῶν (καλὸς γεωργός) οἱ (κόπος) εὐλογοῦνται ὑπὸ τοῦ (Θεός). Οἱ (ικανὸς ἐργάτης) προτιμῶνται εἰς πᾶσαν ἐργασίαν. Αἱ (ὠραία νῆσος) τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἶναι (τερπνὴ) κατὰ τὸ θέρος. Τὰ (ἀρχαῖον μνημεῖον) θαυμάζονται ὑπὸ ὅλου τοῦ κόσμου.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ὁ πόλεμος	ἡ κάμηλος	τὸ πρόβατον
Γεν.	τοῦ πολέμου	τῆς καμήλου	τοῦ προβάτου
Δοτ.	τῷ πολέμῳ	τῇ καμήλῳ	τῷ προβάτῳ
Αἰτ.	τὸν πόλεμον	τὴν κάμηλον	τὸ πρόβατον
Κλητ.	ὦ πόλεμε	ὦ κάμηλε	ὦ πρόβατον

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	οἱ πόλεμοι	αἱ κάμηλοι	τὰ πρόβατα
Γεν.	τῶν πολέμων	τῶν καμήλων	τῶν προβάτων
Δοτ.	τοῖς πολέμοις	ταῖς καμήλοις	τοῖς προβάτοις
Αἰτ.	τοὺς πολέμους	τὰς καμήλους	τὰ πρόβατα
Κλητ.	ὦ πόλεμοι	ὦ κάμηλοι	ὦ πρόβατα

(Παρατήρησον ποῖων πτώσεων ἡ λήγουσα εἶναι μακρά καὶ ποῖων βραχεῖα).

Ἐάν τις λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαρालήγουσα δὲν τονίζεται.

Γύμν. 97. Νά κλιθῶσιν ὁ ἄγγελος, ὁ ἄνθρωπος, ἡ κάμινος, ἡ ἄσβεστος, τὸ ἄροτρον, τὸ πέταλλον.

Γύμν. 98. α') Νά κλιθῶσιν ὁ ἄνεμος, ὁ ριφοκίνδυνος, ἡ ἄμπελος, ἡ κυπάρισσος, τὸ μέταλλον, τὸ θερμόμετρον.

β') Ἀνάλογος τροπή τῶν ἐν παρενθέσει.

Οἱ (ἐκκλήσιος) προξενοῦσι χαρὰν εἰς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς (διδάσκαλος). Οἱ (ἔμπειρος καὶ τολμηρὸς ναύτης) δὲν φοβοῦνται τοὺς (κίνδυνος) τῆς (θάλασσης). Οἱ (καλλίφωνος ψάλτης) εἶναι (ἀρεστός) εἰς τοὺς (προσερχόμενος) εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

§ 58. Συνηρημένα τῆς δευτέρας κλίσεως.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ὁ χρύσεος	χρυσοῦς	οἱ χρύσει	χρυσοῖ
Γεν.	τοῦ χρυσοῦ	χρυσοῦ	τῶν χρυσέων	χρυσῶν
Δοτ.	τῷ χρυσοῦ	χρυσῷ	τοῖς χρυσοῖς	χρυσοῖς
Αἰτ.	τὸν χρυσοῦ	χρυσοῦν	τοὺς χρυσοῦς	χρυσοῦς.

(Διατὶ περισπᾶται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις.)

Γύμν. 99. Νά κλιθῶσι μόνον εἰς τὸ συνηρημένον

ὁ (ἀργύρεος) ἀργυροῦς, ὁ (σιδήρεος) σιδηροῦς, ὁ (κυάνεος) κυανοῦς, ὁ (ἀπλοῦς) ἀπλοῦς, ὁ (χάλκεος) χαλκοῦς.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	τὸ (δοτέον)	δοτοῦν	τὰ (δοτέα)	δοτᾶ
Γεν.	τοῦ (δοτέου)	δοτοῦ	τῶν (δοτέων)	δοτῶν
Δοτ.	τῷ (δοτέῳ)	δοτῷ	τοῖς (δοτέοις)	δοτοῖς
Αἰτ.	τὸ (δοτέον)	δοτοῦν	τὰ (δοτέα)	δοτᾶ.

Τὸ α τοῦ πληθυντ. εἶναι μακρόν, διότι προέρχεται ἐκ συνηρητέως.

Γύμν. 100. Νά κλιθῶσι μόνον εἰς τὸ συνηρημένον

τὸ ἀπλοῦν, τὸ διπλοῦν, τὸ κυανοῦν, τὸ σιδηροῦν, τὸ ἀργυροῦν, τὸ χρυσοῦν.

λύομαι· ὁ λυόμενος, ἡ λυομένη, τὸ λυόμενον.

Γύμν. 101. α') Νά σχηματισθῶσιν αἱ παθητ. μετοχαὶ τῶν ῥημάτων:
κλείομαι, διδάσκομαι, γράφομαι, κρίνομαι, στέλλομαι, ἐνδύομαι.
β') Νά κλιθῶσιν ὡς ὀνόματα·

ὁ γραφόμενος, ἡ γραφομένη, τὸ γραφόμενον.

ΟΙ ΛΟΙΠΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 59. Ἄοριστος.

ἔλυσα	ἔ	λυ	σα	ἤκουσα	ὠ	δευσα
ἔλυσας	ἔ	λυ	σας	ἤκουσας	ὠ	δευσας
ἔλυσε	ἔ	λυ	σε	ἤκουσε	ὠ	δευσε
ἐλύσαμεν	ἐ	λύ	σαμεν	ἤκούσαμεν	ὠ	δυσουμεν
ἐλύσατε	ἐ	λύ	σατε	ἤκούσατε	ὠ	δυσάτε
ἔλυταν	ἔ	λυ	σαν	ἤκουσαν	ὠ	δυσαν

Ὁ ἄοριστος, ὅπως ὁ παρατατικός, λαμβάνει αὐξησιν συλλαβικὴν ἢ χρονικὴν.

Μετοχὴ ἐνεστώτος

Μετοχὴ ἀορίστου

ὁ λύων ἢ λύουσα τὸ λύον | ὁ λύσας ἢ λύσασα τὸ λύσαν.

Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης ἔχουσι μετοχὴν μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ ἀόριστον.

ἔλυσα	—δ	λύσας	ἢ	λύσασα	τὸ	λύσαν
ἤκουσα	—δ	ἀκούσας	ἢ	ἀκούσασα	τὸ	ἀκούσαν
ὠδευσα	—δ	ὠδεύσας	ἢ	ὠδεύσασα	τὸ	ὠδεύσαν.

Ἡ μετοχὴ τοῦ ἀορίστου δὲν λαμβάνει αὐξησιν.

Γύμν. 102. α') Νά κλιθῇ ὁ ἀόριστος τῶν ῥημάτων:

κλείω, γράφω, τρέχω, ἀγοράζω, ἐλπίζω, ὀνομάζω.

β') τῶν αὐτῶν ῥημάτων νά σχηματισθῶσιν αἱ μετοχαὶ ἐνεστώτος καὶ ἀορίστου. γ') ἀπομνημόνευσον τὰς καταλήξεις τοῦ ἀορίστου.

Γύμν. 103. α') Νά κλιθῇ ὁ ἀόριστος τῶν ῥημάτων:

καταβρέχω, παραλείπω, προετοιμάζω, ἐξελείφω, παρομοιάζω.

β') τῶν αὐτῶν ῥημάτων νά σχηματισθῶσιν αἱ μετοχαὶ ἐνεστ. καὶ ἀορίστου.

§ 60. Ἑνεργητικὸς ἀόριστος δεύτερος.

Παρατατικὸς	Ἄοριστος β'.
ἐλάμβανον	ἔλαθον
ἐλάμβανες	ἔλαβες
ἐλάμβανε	ἔλαβε
ἐλαμβάνομεν	ἐλάβομεν
ἐλαμβάνετε	ἐλάβετε
ἐλάμβανον	ἔλαθον.

Ἡ πρώτη στήλη εἶναι παρατατικὸς, διότι φανερώνει διάρκειν εἰς τὸ παρελθόν. Ἡ δευτέρη στήλη φανερώνει πάλιν τὸ παρελθόν, ἀλλ' ὄχι κατὰ διάρκειν. Ὅστε εἶναι ἀόριστος καὶ ἔχει καταλήξεις παρατατικοῦ.

Ὁ ἀόριστος, ὅστις ἔχει τὰς καταλήξεις τον παρατατικοῦ, λέγεται ἀόριστος δεύτερος.

Ὁ ἄλλος ἀόριστος, ὅστις ἔχει τὰς γνωστὰς καταλήξεις σα, σας, σε κ.τ.λ. λέγεται ἀόριστος πρῶτος.

Μετοχὴ ἀορίστου β'.

ὁ λαβῶν ἡ λαβοῦσα τὸ λαβόν.

Ἡ μετοχὴ τοῦ ἀορίστου β' ἔχει τὰς καταλήξεις τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν.

Γύμν. 104. α') Νὰ κληθῇ ὁ ἀορ. β' τῶν ῥημάτων :

μανθάνω (ἐμαθον), εὐρίσκω (εὔρον), πίνω (ἔπιον), λέγω (εἶπον), τρώγω (ἔφαγον), βλέπω (εἶδον — μετοχὴ ὁ ἰδών, ἡ ἰδοῦσα, τὸ ἰδόν), ἔρχομαι (ἦλθον — μετοχὴ ὁ ἐλθών, ἡ ἐλθοῦσα, τὸ ἐλθόν).

β'. Τῶν αὐτῶν ῥημάτων σχηματίσων τὰς μετοχὰς ἐνεστώτος καὶ ἀορίστου β'.

§ 61. Ἑνεργ. στιγμ. μέλλον β'.

ἐνεσι.	μέλλον διαρκῆς	μέλλον στιγμιαῖος.
λαμβάνω	θα λαμβάνω	θα λάβω
κ. τ. λ.	θα λαμβάνης	θα λάβῃς
	θα λαμβάνῃ	θα λάβῃ
	θα λαμβάνωμεν	θα λάβωμεν
	θα λαμβάνητε	θα λάβῃτε
	θα λαμβάνωσι	θα λάβωσι.

Ἐνταῦθα ὁ μέλλ. διαρκ. καὶ μέλλ. στιγμ. ἔχουσι τὰς αὐτὰς καταλήξεις. Εἰς τὰ ἄλλα ῥήματα εἴχομεν μάθη, ὅτι ὁ μέλλων στιγμ. ἔχει περιπλέον ἀπὸ τὸν μέλλ. διαρκ. ἐν σ εἰς τὰς καταλήξεις. π. χ. θά λύσω, θά κλείσω κ. τ. λ.

Ὁ στιγμ. μέλλων, ὅστις δὲν ἔχει σ εἰς τὰς καταλήξεις, λέγεται στιγμ. μέλλων δευτέρος πρὸς διάκρισιν.

Γύμν. 105. Νά κληθῇ ὁ στιγμιαῖος μέλλων ὁ τῶν ῥημάτων τοῦ γυμν. 104 (τοῦ βλέπω κάμνει θά ἴδω).

§ 62. Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος.

Παρακείμενος

ἔχω λύση

ἔχεις λύση

ἔχει λύση

ἔχομεν λύση

ἔχετε λύση

ἔχουσι λύση

Ἑπερσυντέλικος

εἶχον λύση

εἶχες λύση

εἶχε λύση

εἴχομεν λύση

εἴχετε λύση

εἶχον λύση

Γύμν. 106. Νά κληθῇ ὁ παρακ. καὶ ὑπερσ. τῶν ῥημάτων τοῦ γυμν. 102 α'.

§ 63. ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ

Ἡ τρίτη κλίσις περιέχει πάντα τὰ περιττοσύλλαβα ὀνόματα.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄνομ. ὁ ἦρωσ ἦρωσ

οἱ ἦρωες ἦρωες

Γεν. τοῦ ἦρωος ἦρωος

τῶν ἠρώων ἠρώων

Δοτ. τῷ ἦρωι ἦρωι

τοῖς ἦρωσι ἦρωσι

Αἰτ. τὸν ἦρωα ἦρωα

τοὺς ἦρωας ἦρωας

Κλητ. ὦ ἦρωσ ἦρωσ

ὦ ἦρωες ἦρωες.

Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τῶν τριοκλίτων δὲν ἔχουσι ὀρισμένην λήγουσαν, ὅπως εἰς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν κλίσιν, διὰ τοῦτο δὲν τὰς λαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν, ὅταν ἐξετάζωμεν τὰς καταλήξεις.

Τὰς καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων χωρίζομεν ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν γενικὴν.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ὁ ῥήτωρ	οἱ ῥήτορες	ῥήτορ ες
Γεν.	τοῦ ῥήτορος	ῥήτορ ος	τῶν ῥητόρων ῥητόρ ων
Δοτ.	τῷ ῥήτορι	ῥήτορ ε	τοῖς ῥήτορσι ῥήτορ σι
Αἰτ.	τὸν ῥήτορα	ῥήτορ α	τοὺς ῥήτορας ῥήτορ ας
Κλητ.	ὦ ῥήτορ	ὦ ῥήτορες	ῥήτορ ες .

Γύμν. 107. α') Νά κλιθῶσιν ὁ εἰσπράκτωρ, προπάτωρ, ἀλέκτωρ, γεννήτωρ, καὶ ἥρωσ, πῶτον μὲ ἠνωμένως καταλήξεις καὶ κατόπιν μὲ χωριστάς. β') Νά ἀπομνημονευθῶσιν αἱ καταλήξεις.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ὁ κλητῆρ	οἱ κλητῆρες
Γεν.	τοῦ κλητήρος	τῶν κλητήρων
Δοτ.	τῷ κλητήρι	τοῖς κλητήρσι
Αἰτ.	τὸν κλητήρα	τοὺς κλητήρας
Κλητ.	ὦ κλητήρ	ὦ κλητῆρες

(Παρατήρησον μετὰ προσοχῆς τὸν τογισμόν τοῦ ὀνόματος κλητήρ).

Αἱ καταλήξεις **ε, α, σι καὶ ας** τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι βραχεῖαι.

Γύμν. 108. Νά κλιθῶσιν ὁ νιπτήρ, ὁ ζωστήρ, ὁ ψεκαστήρ, ὁ φυσητήρ. Νά ὑπογραμμίζωνται αἱ καταλήξεις.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ὁ κόραξ	Ἄραψ	οἱ κόρακες	Ἄραβες
Γεν.	τοῦ κόρακος	Ἄραβος	τῶν κοράκων	Ἄράβων
Δοτ.	τῷ κόρακι	Ἄραβι	τοῖς κόραξι	Ἄραψι
Αἰτ.	τὸν κόρακα	Ἄραβα	τοὺς κόρακας	Ἄραβας
Κλητ.	ὦ κόραξ	Ἄραψ	ὦ κόρακες	Ἄραβες

(κορακ σι=κόραξι. Ἄραβ σι=Ἄραψι. Διὰ τί ;)

Γύμν. 109. Νά κλιθῶσιν ὁ πίναξ, φύλαξ, βύαξ, ὁ ὄνουξ (γεν. ὄνουχος), ἀρπαξ (γεν. ἀρπακος), Αἰθίοψ (γεν. Αἰθίοπος), χάλυψ (γεν. χάλυθος).

Γύμν. 110. Ἐνάλογος τροπή τῶν ἐν παρενθέσει·

Οἱ (ἀστρυφύλαξ) συλλκμβάνουσι τοὺς κκακοποιούς ἀνθρώπους. Ἐπὸ τοὺς (κακτῆρ) τῶν (ἠφκίστειον) ἐξέεργονται φλόγες καὶ λάβλα διάπυρος. Ἐλλκ κκθῆκόντα ἔχουσιν οἱ (στρατιώτης) καὶ ἄλλκ οἱ (χωροφύλαξ). Οἱ (προπάτωρ) ἡμῶν ἐφώτισαν τὸν κόσμον. Τὸν (νικτῆρ) πρέπει νὰ δικττηρῶμεν κκθκρόν. Οἱ (κκτῆρ) τῶν (νομάρχης) λαμβάνουσι μισθόν. Τὸν ἡλιον ὀνομάζουσι (φωστῆρ) τῆς ἡμέρας.

Ἐκκὸς ἀριθμός.

Πληθυντικὸς ἀριθμός.

Ἵνομ.	ὁ ἀγῶν	ἡγεμῶν	οἱ ἀγῶνες	ἡγεμόνες
Γεν.	τοῦ ἀγῶνος	ἡγεμόνος	τῶν ἀγῶνων	ἡγεμόνων
Δοτ.	τῷ ἀγῶνι	ἡγεμόνι	τοῖς ἀγῶσι	ἡγεμόσι
Αἰτ.	τὸν ἀγῶνα	ἡγεμόνα	τοὺς ἀγῶνας	ἡγεμόνας
Κλητ.	ὦ ἀγῶν	ἡγεμῶν	ὦ ἀγῶνες	ἡγεμόνες.

ἀγων σι=ἀγῶσι ἡγεμον σι=ἡγεμόσι

Τὸ **ν** πρὸ τοῦ **σ** ἀποβάλλεται.

(Τὸ ὄνομα ἀγῶν εἰς ποίας πτώσεις περισπᾶται ; Διατί ;)

Ὡς βλέπομεν, ἐκ τῶν ληγόντων εἰς **ων** ἄλλκ γράφονται μὲ **ω** εἰς τὴν παρκλήγουσαν (ἀγῶνος κ τ.λ.) καὶ ἄλλκ μὲ **ο** (ἡγεμόνος κ τ. λ.).

Ἐκ τῶν γραφομένων μὲ **ω** εὐκρηστότερα εἶναι·

ἀγῶν—(ἀγῶνος) αἰῶν—(αἰῶνος), ἀγκῶν—(ἀγκῶνος), χειμῶν (χιμῶνος), ἀμπελῶν (ἀμπελῶνος), ἐλαιῶν (ἐλαιῶνος), δαφνῶν (δαφνῶνος), γυναικῶν (γυναικῶνος), παρθενῶν (παρθενῶνος), μυῶν (μυῶνος), κοιτῶν (κοιτῶνος), χιτῶν (χιτῶνος), λειμῶν (λειμῶνος), κῶδων (κῶδῶνος), Πλάτων (Πλάτῶνος), Ἀπόλλων (Ἀπόλλῶνος), Λάκων (Λάκῶνος), Ποσειδῶν (Ποσειδῶνος) κ τ. λ.

Γύμν. 111. α') Νά γραφῶσι τὰ ἀνωτέρω καὶ ἀπομνημονευθῶσι (κατὰ τὴν ἀπομνημόνευσιν νὰ μῆ προφέρωνται τὰ ἐν παρενθέσει). β') Νά κλιθῶσι τὰ ὁ πρῶτα.

Ἐκ τῶν γραφομένων μὲ **ο** εὐχρηστότερον εἶναι:

(Ἄρσενικά) κανὼν (κανόνος), ἡγεμῶν (ἡγεμόνος), βραχίων (βραχίονος), σώφρων (σώφρονος), νοήμων (νοήμονος), εὐδαίμων (εὐδαίμονος), ἀρχιτέκτων (ἀρχιτέκτωνος) κ.τ.λ.

(Θηλυκά) ἀηδῶν (ἀηδόνος), χελιδῶν (χελιδόνος), χιῶν (χιόνος), ἀλγυθῶν (ἀλγυθόνος) κ.τ.λ.

Γύμν. 112. Νά γίνῃ ἀπραλλάκτως ὅ,τι ἐγίνεν εἰς τὸ ἀνωτέρω γόμνασμα.

Γύμν. 113. Νά τινισθῶσι καὶ πνευματισθῶσιν.

Ἐλκίωναε ονομαζόμεν οπου εἰναι πολλαι ελκικι, δαφνωιαε δε οπου πολλαι δαφνικι. Τουε κελουε πατριωιαε τιμωμεν. Τουε μυωιαε ενδυναμωιαε η γυμναστικη. Εν τω παρελθοντι αιωι προωδευσαν πασαι κι επιστημηι. Τον κοιτωνα προπει να διατηρωμεν καθρωτατον. Τουε κοιτωναε αφινουσι πολλαε ωραε ανοικτουε, δια να αεριζωνται.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄνομ.	ὁ	μῆν	σωλήν	δελφίν	ἡ	ἀκτίε	ρίε
Γεν.	τοῦ	μηνός	σωλήνος	δελφίνος	τῆε	ἀκτίνοε	ρίνοε
Δοτ.	τῷ	μηνί	σωλήνι	δελφίνι	τῇ	ἀκτίνι	ρίνι
Αἰτ.	τόν	μῆνα	σωλήνα	δελφίνα	τήν	ἀκτίνα	ρίνα
Κλητ.	ὦ	μῆν	σωλήν	δελφίν	ὦ	ἀκτίε	ρίε

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄνομ.	οἱ	μῆνεε	σωλήνεε	δελφίνεε	αἱ	ἀκτίνεε	ρίνεε
Γεν.	τῶν	μηνῶν	σωλήνων	δελφίνων	τῶν	ἀκτίνων	ρίνων
Δοτ.	τοῖε	μησὶ	σωλήσι	δελφῖσι	ταῖε	ἀκτίσι	ρίσι
Αἰτ.	τοῦε	μῆναε	σωλήναε	δελφίναε	τάε	ἀκτίναε	ρίναε
Κλητ.	ὦ	μῆνεε	σωλήνεε	δελφίνεε	ὦ	ἀκτίνεε	ρίνεε.

Γύμν. 114. α') Ἀντίγραφον τὰ ἀνωτέρω καὶ ἀπομνημόνευσον.

β') Ἀνάλογοε τροπή τῶν ἐν παρενθέσει' τονισμοε καὶ πνευματισμοε.

Με τουε (σωλήν) μεταφερεται το υδωρ εἰε το [ὕδραγωγεῖον]. Εἰε φιλοε μου με παρεκαλεσεν εἰε Πατραε καὶ εμεινα εκεὶ εἰνα (μῆν). Αἰεθανομαι πονον εἰε την ρινα προ ὄυε ωρων. Εν παιδιον μενει εν

τω (κοιτών) ενεκκ ασθeneias. Απο της ακτινας του ηλιου φωτιζεται και θερμκινεται η γη. Με τον (στατήρ) ζυγίζουσι τα μεγαλα βρη.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ὁ ποιμήν	οἱ ποιμένες
Γεν.	τοῦ ποιμένος	τῶν ποιμένων
Δοτ.	τῷ ποιμένι	τοῖς ποιμέσι
Αἰτ.	τὸν ποιμένα	τούς ποιμένας
Κλητ.	ὦ ποιμήν	ὦ ποιμένες

Γύμν. 113. Νά κλιθῶσιν ὁ λιμήν, ὁ πυθμήν, ὁ ἐλακίων, ὁ χιτών, ὁ περθε-
νών, ἡ ἀηδών, ἡ χελιδών, ἡ χιών.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	τὸ σῶμα	ἡ ἐλπίς	ἄγελας	ὄρνις
Γεν.	τοῦ σώματος	τῆς ἐλπίδος	ἀγελάδος	ὄρνιθος
Δοτ.	τῷ σώματι	τῇ ἐλπίδι	ἀγελάδι	ὄρνιθι
Αἰτ.	τὸ σῶμα	τὴν ἐλπίδα	ἀγελάδα	ὄρνιθα
Κλητ.	ὦ σῶμα	ὦ ἐλπίς	ἀγελας	ὄρνις

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	τὰ σώματα	αἱ ἐλπίδες	ἀγελάδες	ὄρνιθες
Γεν.	τῶν σωμάτων	τῶν ἐλπίδων	ἀγελάδων	ὄρνιθων
Δοτ.	τοῖς σώμασι	ταῖς ἐλπίσι	ἀγελάσι	ὄρνισι
Αἰτ.	τὰ σώματα	τάς ἐλπίδας	ἀγελάδας	ὄρνιθας
Κλητ.	ὦ σώματα	ὦ ἐλπίδες	ἀγελάδες	ὄρνιθες

σωματ̄σι=σώμασι, ἐλπιδ̄σι=ἐλπίσι, ὄρνιθ̄σι=ὄρνισι

Ὀδοντόφωνον (τ,δ,θ) πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται.

Γύμν. 116. α') Κατὰ τὰ ἀνωτέρω νά κλιθῶσι:

τὸ πνεῦμα, τὸ γεῦμα, τὸ κτῆμα, τὸ ὕδωρ, τὸ κρέας, τὸ γόνυ.
β') ἡ πεδιάς, ἡ κοιλάς, ἡ βρῆνις, ἡ σταφίς, ἡ ἐφημερίς.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ ΡΗΜΑ

Μέχρι τοῦδε μνηθάνομεν τὰ εὐκολώτερα ἐκ τῶν ὀνομάτων τῆς τρίτης κλίσεως. Πρὶν ἐξετάσωμεν τὰ δυσκολώτερα, θὰ ἐξετάσωμεν τὸ παθητικὸν ῥῆμα καὶ κατόπιν τελειώνομεν τὴν τρίτην κλίσιν.

§ 64. Ὅλοι οἱ χρόνοι τοῦ παθητικοῦ ῥήματος.

Ἐνεργ. παθητ.

Ἐνεστώς: λύω λύομαι Ἀόρ: ἔλυσα ἐλύθη
 Παρατατικ: ἔλυον ἐλύομην Παρακ: ἔχω λύσῃ ἔχω λυθῆ
 Μέλλ. διαρκ: θά λύω θά λύομαι Ὑπερσ: εἶχον λύσῃ εἶχον λυθῆ
 Μέλλ. στιγ: θά λύσω θά λυθῶ
 Μέλλ. τετελ: θά ἔχω λύσῃ θά ἔχω λυθῆ.

Γύμν. 117. Ὡς ἀνωτέρω νά σχηματισθῆ εἰς ἄλλους τοὺς χρόνους τὸ πρῶτον ἐνικ. πρόσωπον τῶν ῥημάτων:

παιδεύομυ, μαγεύομυ, λκτρεύομυ, θεραπεύομυ, (μόνον εἰς τὸ παθητικόν).

§ 65. Ἐνεστώς παθ. ῥήματος. Μετοχὴ ἐνεστώτος.

λύομαι	λύομαι	ὁ λυόμενος
λύεσαι	λύεσαι	ἡ λυομένη
λύεται	λύεται	τὸ λυόμενον
λυόμεθα	λυόμεθα	—
λύεσθε	λύεσθε	λυόμενος
λύονται	λύονται	λυομένη
		λυόμενον

Γύμν. 118. α') Νά κλιθῶσι με ἠνωμένως καὶ χωριστάς καταλήξεις ὡς ἀνωτέρω:

παιδεύομυ, βραθεύομυ, θεραπεύομυ, κολακεύομυ.

β') Νά ἀπομνημονευθῶσιν αἱ καταλήξεις.

ΣΗΜ. Τινὰ ῥήματα ἔχουσι κατάληξιν παθητικὴν, ἐνῶ εἶναι ἐνεργητικά. π. χ. ἔρχομαι (δὲν λέγομεν ἐρχω), δύναμαι δέχομαι, ἐργάζομαι, συλλογίζομαι κ.τ.λ. Ταῦτα κλίνονται, ὅπως τὰ παθητικά.

Παρατατικός.

ἐλύομην	ἐλυόμην	ἠφανιζόμην
ἐλύεσο	ἐλύεσο	ἠφανιζεσο
ἐλύετο	ἐλύετο	ἠφανιζετο
ἐλυόμεθα	ἐλυόμεθα	ἠφανιζόμεθα
ἐλύεσθε	ἐλύεσθε	ἠφανιζεσθε
ἐλύοντο	ἐλύοντο	ἠφανιζοντο.

Ὅπως τὸ ἐνεργητικόν, οὕτω καὶ τὸ παθητικὸν ῥήμα ἔχει αὐξησιν συλλαβικὴν ἢ χρονικὴν.

Ὅπως ὅλων τῶν χρόνων τοῦ ἐνεργητικοῦ, οὕτω καὶ ὅλων τῶν χρόνων τοῦ παθητικοῦ θέμα εἶναι **λυ**.

Γύμν. 119. Νὰ κλιθῇ ὁ παρατατικός τῶν ῥημάτων :

τρέφομαι, δέχομαι, ἔρχομαι, ὀνομάζομαι, καταδικάζομαι, παρὰ-δέχομαι, ἐξέρχομαι, ἐπονιάζομαι.

§ 66. Μέλλον.

μ διαρκής.

μ. στιγμιαίος.

θά λύωμαι	λύ ωμαι	θά λυθῶ	λυ θῶ
θά λύησαι	λύ ησαι	θά λυθῆς	λυ θῆς
θά λύηται	λύ ηται	θά λυθῆ	λυ θῆ
θά λυώμεθα	λυ ώμεθα	θά λυθώμεν	λυ θώμεν
θά λύησθε	λύ ησθε	θά λυθῆτε	λυ θῆτε
θά λύονται	λύ ονται	θά λυθῶσι	λυ θῶσι

μ. τετελεσμένος.

θά ἔχω	λυ θῆ	θά ἔχης	λυ θῆ	θά ἔχη	λυ θῆ
θά ἔχωμεν	λυ θῆ	θά ἔχητε	λυ θῆ	θά ἔχωσι	λυ θῆ .

Γύμν. 120. Νὰ κλιθῶσιν οἱ τρεῖς μέλλοντες τῶν ῥημάτων :

παιδεύομαι, μαγεύομαι, δέχομαι, θερμαίνομαι, γράφομαι.

(Νὰ ὑπογραμμίζονται αἱ καταλήξεις). β) Νὰ ἀπομνημονευθῶσιν αἱ καταλήξεις.

σ. πρὸ τῶν παθητικῶν καταλήξεων.

θά λυθῶ	θά φωτισθῶ	φωτι σ θῶ
θά λυθῆς κ.τ.λ.	θά φωτισθῆς κ.τ.λ.	φωτι σ θῆς.

Τινὰ ῥήματα πρὸ τῶν παθητικῶν καταλήξεων θῶ θῆς θῆ κλ. λαμβάνουσι **σ**. π.χ. θά φωτισθῶ, θά αναγκασθῶ, θά λουσθῶ κ.τ.λ.

Ἡ πείρα μᾶς διδάσκει ποῖα ῥήματα λαμβάνουσι **σ** πρὸ τῶν παθητ. καταλήξεων καὶ ποῖα δὲν λαμβάνουσι.

Γύμν. 121. Νὰ κλιθῶσι· παιδεύομαι, κλείομαι, ἐτοιμάζομαι—εἰς ἕνεσθ., παρτ., μέλλ. διαρκ., μέλλ. στιγμιαίον, μέλλ. τετελ.

§ 67. Παθητικὸς ἄοριστος α'.

ἐλύθηγ	ἐλύθηγ	ἠπατήθηγ
ἐλύθης	ἐλύθης	ἠπατήθης
ἐλύθη	ἐλύθη	ἠπατήθη
ἐλύθημεν	ἐλύθημεν	ἠπατήθημεν
ἐλύθητε	ἐλύθητε	ἠπατήθητε
ἐλύθησαν	ἐλύθησαν	ἠπατήθησαν

Καὶ ὁ παθητ. ἄορ. ἔχει αὐξήσιν συλλαβ. ἢ χρονικὴν.

Μετοχὴ παθητικοῦ ἄοριστου.

ὁ λυθείς	λυθείς	ἀπατηθείς
ἡ λυθείσα	λυθείσα	ἀπατηθείσα
τὸ λυθέν	λυθέν	ἀπατηθέν.

Γύμν. 122. α') Νὰ κλιθῇ ὁ παθητ. ἄορ. τῶν ῥημάτων :

βραβεύομαι, παιδεύομαι, δέχομαι, μαγεύομαι, κωλύομαι.

β') Νὰ σχηματισθῶσιν αἱ μετοχαί. γ') Νὰ ἀπονημονευθῶσιν αἱ καταλήξεις.

1. ἐλύθηγ, ἐπαιδεύθηγ. 2. ἐλούσθηγ, ἐφωτίσθηγ.

Ὅπως εἰς τὸν παθητ. μέλλ. οὕτω καὶ εἰς τὸν παθητ. ἄοριστον τίθεται σ πρὸ τῶν καταλήξεων εἷς τινα ῥήματα.

Γύμν. 123. α') Νὰ κλιθῶσιν εἰς τὸν παθητ. ἄοριστον

ἀναγκάζομαι, συνοδεύομαι, ὑποδέχομαι, προετοιμάζομαι.

β') Τῶν αὐτῶν ῥημάτων νὰ σχηματισθῶσιν αἱ μετοχαὶ τοῦ παθητ. ἐνεστώτος καὶ παθητικοῦ ἄοριστου.

§ 68. Παθητικὸς ἄοριστος δεύτερος.

1. ἐγράφθηγ	ὁ γραφθείς.	2. ἐγράφην	ὁ γραφεὶς
ἐτρίβθηγ	ὁ τριβθεὶς.	ἐτρίβην	ὁ τριβεὶς
ἐκόφθηγ	ὁ κοφθεὶς	ἐκόπην	ὁ κοπεὶς.

Ὁ παθητικὸς ἄορ., ὅστις δὲν ἔχει θ εἰς τὰς καταλήξεις, λέγεται παθητικὸς ἄοριστος δεύτερος (2).

Ὁ παθητ. ἄορ., ὅστις ἔχει θ, λέγεται παθητ. ἄορ. πρῶτος (1).

Γύμν. 124. α') Νὰ κλιθῇ ὁ παθητ. ἄορ. β' τῶν ῥημάτων :

σπείρομαι (ἐσπάρην), φθείρομαι (ἐφθάρην), φαίνομαι (ἐφάνην), κλέπτομαι (ἐκλάπην), κρύπτομαι (ἐκρύβην).

β) Νὰ σχηματισθῶσιν αἱ μετοχαὶ ὁ σπαρεῖς, ἡ σπαρεῖσα, τὸ σπαρὲν κ.τ.λ.

§ 69. Παθητικὸς μέλλων δεύτερος.

1. θὰ γραφθῶ, θὰ τριφθῶ | 2. θὰ γραφῶ, θὰ τριβῶ.

Παθητικὸς μέλλων β' εἶναι ὁ μὴ ἔχων **θ**.

Γύμν. 123. Νὰ κλιθῇ ὁ παθητ. μέλλων β' τῶν ῥημάτων τοῦ γυμν. 124 α'.

(θὰ σπαρῶ, θὰ φθαρῶ, θὰ φανῶ, θὰ κλαπῶ, θὰ κρυβῶ).

§ 70. Παθητ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

Παρακείμενος.

Ὑπερσυντέλικος.

ἔχω	λυθῆ (φωτισθῆ κτλ.)	εἶχον	λυθῆ
ἔχεις	λυθῆ	εἶχες	λυθῆ
ἔχει	λυθῆ	εἶχε	λυθῆ
ἔχομεν	λυθῆ	εἵχομεν	λυθῆ
ἔχετε	λυθῆ	εἵχετε	λυθῆ
ἔχουσι	λυθῆ	εἶχον	λυθῆ.

Τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἔχει μετοχὴν εἰς ἐνεστώτα καὶ ἄριστον, τὸ δὲ παθητικὸν ἔχει καὶ εἰς τὸν παρακείμενον π. γ.

Ὁ λελυμένος (ἐκείνος ποῦ ἔχει λυθῆ), ἡ λελυμένη, τὸ λελυμένον.

Περὶ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητ. παρακ. θὰ εἴπωμεν πλείοτερα βραδύτερον. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκεῖ νὰ τὴν διακρίνωμεν εἰς τὰ εὐκολώτερα ῥήματα.

1. παιδεύομαι	μετ.	παθ.	παρακ.	ὁ παιδευμένος
2. κλείομαι	»	»	»	ὁ κλεισμένος
3. δικάζομαι	»	»	»	ὁ δεδικασμένος
4. γράφομαι	»	»	»	ὁ γραμμένος.

Γύμν. 126. α') Νὰ κλιθῇ ὁ παθητ. παρακ. καὶ ὑπερσυντ. τῶν ῥημάτων: παιδεύομαι, κλείομαι, δικάζομαι, γράφομαι.

β') αἱ μετοχαὶ τοῦ παθητ. παρακ. (1, 2, 3, 4) τῶν αὐτῶν ῥημάτων νὰ σχηματισθῶσιν εἰς τὰ τρία γενη.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΚΑΙΣΕΩΣ

§ 71. **Τὰ ἔχοντα χαρακτηριστῆρα ντ.**

Ἑνικ. ἀριθ. Πληθ. ἀριθ. Ἑνικ. ἀριθ. Πληθ. ἀριθ.

Ὅνομ.	ὁ γέρον	οἱ γέροντες	ὁ ὀδούς	οἱ ὀδόντες
Γεν.	τοῦ γέροντος	τῶν γερόντων	τοῦ ὀδόντος	τῶν ὀδόντων
Δοτ.	τῷ γέροντι	τοῖς γέροισι	τῷ ὀδόντι	τοῖς ὀδοῦσι
Αἰτ.	τὸν γέροντα	τοὺς γέροντας	τὸν ὀδόντα	τοὺς ὀδόντας
Κλητ.	ὦ γέρον	ὦ γέροντες	ὦ ὀδούς	ὦ ὀδόντες.

Θέμα **γεροντ**. Κατάληξις δοτ πληθ. **σι**. Λοιπὸν **γεροντ σι = γέροισι**.

Τὸ **ντ** πρὸ τοῦ **σ** ἀποβάλλεται καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν **ο** ἐκτείνεται εἰς **ου**.

Ἡ κλητικὴ γράφεται μὲ **ο**.

Γύμν. 127. α') Νὰ κληθῶσιν, ὁ λέων, δράκων, θεράπων, ὀδούς.

β') Νὰ σχηματισθῶσιν εἰς τὰ τρία γένη αἱ μετοχαὶ τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος κα ἐνεργ. ἀορίστου τῶν ῥημάτων

φυτεύω, κλαδεύω, κρύπτω, καλύπτω, πλέκω, τρέχω.

Ἑνικός ἀριθμὸς.

Μετοχ. ἐνεστ.

Μετοχ. ἀορ. α'.

Μετοχ. ἀορ. β'

Ὅνομ.	ὁ λέγων	λέξας	εἰπὼν
Γεν.	τοῦ λέγοντος	λέξαντος	εἰπόντος
Δοτ.	τῷ λέγοντι	λέξαντι	εἰπόντι
Αἰτ.	τὸν λέγοντα	λέξαντα	εἰπόντα
Κλητ.	ὦ λέγων	λέξας	εἰπὼν

Πληθυντικός ἀριθμὸς.

Ὅνομ.	οἱ λέγοντες	λέξαντες	εἰπόντες
Γεν.	τῶν λεγόντων	λεξάντων	εἰπόντων
Δοτ.	τοῖς λέγουσι	λέξασι	εἰποῦσι
Αἰτ.	τοὺς λέγοντας	λέξαντας	εἰπόντας
Κλητ.	ὦ λέγοντες.	λέξαντες	εἰπόντες

Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν μετοχῶν γράφεται ὅπως ἡ ὀνομαστικὴ (μὲ **ω**).

Γύμν. 128. α') Νά κλιθῶσιν αἱ ἄρσεν. μετοχ. τοῦ ἐνεστώτος καὶ ἄορ. πρώτου τῶν ῥημάτων λατρεύω, σκάπτω, ἀνοίγω.

β') Αἱ μετοχαὶ τοῦ ἄορ. δευτέρου (ὄχι ἐνεστώτος) τῶν ῥημάτων.

τρῶγω (τρυγῶν), βλέπω (ιδῶν), ἔρχομαι (ἐλθῶν).

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	τὸ	λέγον	λέξαν	εἰπὼν
Γεν.	τοῦ	λέγοντος	λέξαντος	εἰπόντος
Δοτ.	τῷ	λέγοντι	λέξαντι	εἰπόντι
Αἰτ.	τὸ	λέγον	λέξαν	εἰπὼν
Κλητ.	ὦ	λέγον	λέξαν	εἰπὼν

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	τὰ	λέγοντα	λέξαντα	εἰπόντα
Γεν.	τῶν	λεγόντων	λεξάντων	εἰπόντων
Δοτ.	τοῖς	λέγουσι	λέξασι	εἰποῦσι
Αἰτ.	τὰ	λέγοντα	λέξαντα	εἰπόντα
Κλητ.	ὦ	λέγοντα	λέξαντα	εἰπόντα

Γύμν. 129. Νά κλιθῶσιν αἱ μετ. τοῦ ἐνεστώτος, ἄορ. α' καὶ ἄορ. β' τῶν ῥημάτων τοῦ ἀνωτέρου γυμνάσματος 128 α' καὶ β'.

Ἐνικ. ἀριθ. Πληθ. ἀριθ. Ἐνικ. ἀριθ. Πληθ. ἀριθ.

Ὄν.	ὁ	ἰμάς	οἱ	ἰμάντες	ὁ	λυθεῖς	οἱ	λυθέντες	
Γεν.	τοῦ	ἰμάντος	τῶν	ἰμάντων	τοῦ	λυθέντος	τῶν	λυθέντων	
Δοτ.	τῷ	ἰμάντι	τοῖς	ἰμάσι	τῷ	λυθέντι	τοῖς	λυθεῖσι	
Αἰτ.	τὸν	ἰμάντα	τοὺς	ἰμάντας	τὸν	λυθέντα	τοὺς	λυθέντας	
Κλ.	ὦ	ἰμάς	ὦ	ἰμάντες	ὦ	λυθεῖς	ὦ	λυθέντες	
1.	λέγοντ	σι	=	λέγουσι	4.	χαριεντ	σι	=	χαρίεσι
2.	λυθεντ	σι	=	λυθεῖσι		ὄχι	χαρίεσι.		
3.	ἰμαντ	σι	=	ἰμάσι					

Τὸ **ντ** πρὸ τοῦ **σ** ἀποβάλλεται καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν ἀπομένον βραχὺ φωνῆεν ἐκτείνεται· ἦτοι τὸ **ο** εἰς **ου** (1), τὸ **ε** εἰς **ει** (2) καὶ τὸ **α** βραχὺ εἰς **α** μακρόν· (3).

Ὅταν πρὸ τοῦ **ε** εἶναι φωνῆεν, δὲν ἐκτείνεται (4).

Γύμν. 130. Κατὰ τὸ ἴμας νὰ κλιθῶσιν αἱ ἀνόμαλοι μετοχαὶ : ὁ διαβάς, ὁ ἀναστάς.

Κατὰ τὸ λυθεῖς αἱ ἄρσεν. μετοχαὶ τοῦ παθητ. ἄορ. αἱ τῶν ῥημάτων : φυτεύομαι, βραβεύομαι.

καὶ αἱ ἄρσεν. μετοχαὶ τοῦ παθητ. ἄορ. β' τῶν ῥημάτων :

σπείρομαι (σπαρεῖς), φθείρομαι (φθαρεῖς), φαίνομαι (φανεῖς).

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	τὸ λυθὲν	σταλὲν	τὰ	λυθέντα	σταλέντα
Γεν.	τοῦ λυθέντος	σταλέντος	τῶν	λυθέντων	σταλέντων
Δοτ.	τῷ λυθέντι	σταλέντι	τοῖς	λυθεῖσι	σταλεῖσι
Αἰτ.	τὸ λυθὲν	σταλὲν	τὰ	λυθέντα	σταλέντα
Κλητ.	ὦ λυθὲν	σταλὲν	ὦ	λυθέντα	σταλέντα

Γύμν. 131. Νὰ κλιθῶσι τὰ οὐδέτ. τῆς μετοχῆς τοῦ παθητ. ἄορ. α' τῶν ῥημάτων :

κωλύομαι, κλείρομαι καὶ τοῦ παθητ. ἄορ. τῶν ῥημ. κλέπτομαι, κρύπτομαι, γράφομαι, τρίβομαι, κόπτομαι.

§ 72. **Συνηρημένα ὀλοπαθῆ τῆς γ' κλίσεως.**

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ὁ (τιμάων)	τιμῶν	οἱ (τιμάοντες)	τιμῶντες
Γεν.	τοῦ (τιμάοντος)	τιμῶντος	τῶν (τιμάοντων)	τιμῶντων
Δοτ.	τῷ (τιμάοντι)	τιμῶντι	τοῖς (τιμάουσι)	τιμῶσι
Αἰτ.	τὸν (τιμάοντα)	τιμῶντα	τοὺς (τιμάοντας)	τιμῶντας
Κλητ.	ὦ (τιμάων)	τιμῶν	ὦ (τιμάοντες)	τιμῶντες.

Ταῦτα λέγονται συνηρημένα ὀλοπαθῆ, διότι συναίρουσιν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις.

Γύμν. 132. Κατὰ τὸ τιμῶν νὰ κλιθῶσιν αἱ ἄρσεν. μετοχαὶ τῶν περισπωμένων ῥημάτων : ἠρμῶ, νικῶ, ἀγαπῶ, πολμῶ, θαπνῶ, φοιτῶ, πηρῶ, γελῶ (μόνον εἰς τὸ συνηρημένον).

§ 73. **Γραφή τῆς παραληγουσῆς**

τῶν ἐχόντων χαρακτηριστῆρα ντ, μέ ο ἢ μέ ω.

1. ὁ γέρων — τοῦ γέροντος, τῷ γέροντι κ. τ. λ.
2. ὁ λέγων — τοῦ λέγοντος, τῷ λέγοντι κ. τ. λ.
3. ὁ εἰπὼν — τοῦ εἰπόντος, τῷ εἰπόντι κ. τ. λ.
4. ὁ τιμῶν — τοῦ τιμῶντος, τῷ τιμῶντι κ. τ. λ.

Τὰ ὀνόματα γέρον, λέων, δράκων κ.τ.λ. γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ **ο** (1).

Αἱ μετοχαὶ τῶν βαρυτόνων ῥημάτων, αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ τονίζονται πάντοτε εἰς τὴν παραλήγουσαν, γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ **ο** (2).

Αἱ μετοχαὶ τοῦ ἄορ. β', αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικ. τονίζονται πάντοτε εἰς τὴν λήγουσαν μὲ ὄξειαν, γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ **ο** (3).

Αἱ μετοχαὶ τῶν περισπωμένων ῥημάτων, αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικ. τονίζονται πάντοτε εἰς τὴν λήγουσαν μὲ περισπωμένην, γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ **ω** (4).

π. χ. οἱ γελῶντες. — Τὸ ῥῆμα κάμνει γελῶν τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν· λοιπὸν εἶναι περισπώμενον· λοιπὸν ἡ παραλήγουσα τῆς μετοχῆς μὲ **ω**.

οἱ μαθόντες — Τὸ ῥῆμα κάμνει μαθάνω τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν· λοιπὸν εἶναι βαρύτονον· λοιπὸν ἡ παραλήγουσα τῆς μετοχῆς μὲ **ο**.

Γύμν. 133. Ἀνάλογος τροπὴ τῶν ἐν παραθέσει:

Οἱ (γελῶν) χωρὶς αἰτίας λέγονται (ἀνόητος). Σέβου τοὺς (γέρον) τοὺς (συμβουλευῶν) τὰ καλὰ. Οἱ (ἀγαπῶν) καὶ (τιμῶν) τοὺς γονεῖς τῶν καὶ (θεραπεύων) ἀλλοτὺς κατὰ τὸ γῆρας ἀγαπῶνται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τιμῶνται ὑπὸ τῶν (ἄνθρωπος). Τοὺς (φοιτῶν) εἰς τὰ (σχολεῖον) λέγομεν (μαθητής). Τοὺς μὴ (μαθῶν) τὴν γεωγραφίαν καὶ τοὺς μὴ (ἐλθῶν) ἐγκαίρως εἰς τὸ σχολεῖον ὁ διδάσκαλος δικαίως ἐπέπληξε. Τὰ παιδί'α τὰ (τρέχον) καὶ (πηδῶν) ὡς ἐρίφια δὲν εἶναι βεβχίως φρόνιμα. Οἱ (τολμῶν) μεγάλα ἔργα θυμαζονται. Οἱ (ἐπιτυχῶν) ἐτιμήθησαν. Τὸν (λέων) ὀνόμασαν βασιλέα τῶν (ζῶον).

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄνομ.	ὁ (κινέων) κινῶν	οἱ (κινέοντες) κινούντες
Γεν.	τοῦ(κινέοντος)κινούντος	τῶν (κινεόντων) κινούντων
Δοτ.	τῷ (κινέοντι) κινούντι	τοῖς (κινέουσι) κινούσι
Αἰτ.	τὸν(κινέοντα) κινούντα	τοὺς (κινέοντας) κινούντας
Κλητ.	ὦ (κινέων) κινῶν	ὦ (κινέοντες) κινούντες

Γύμν. 134. Ὡς ἀνωτέρω νὰ κληθῶσιν αἱ ἀρσενικ. μετοχαὶ τοῦ ἐνεστώτος τῶν ῥημάτων : κρατῶ, ὀδηγῶ, ἐκτελῶ, φιλῶ, καλῶ (μόνον εἰς τὸ συνηρημένον).

ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΟΛΙΓΟΠΑΘΗ

§ 74. Τὰ εἰς ος οὐδέτερα.

	<i>Ἑνικ. ἀριθμός.</i>	<i>Πληθ. ἀριθμός.</i>
Ὄνομ.	τὸ δάσος	τὰ (δάσεια) δάση
Γεν.	τοῦ (δάσεος)-δάσουσ	τῶν (δασέων) δασῶν
Δοτ.	τῷ (δάσει) δάσει	τοῖς δάσεισι
Αἰτ.	τὸ δάσος	τὰ (δάσεια)-δάση
Κλητ.	ὦ δάσος	ὦ (δάσεια)-δάση

Ταῦτα λέγονται ὀλιγοπαθῆ, διότι δὲν συναίρουσιν εἰς ὅλας τὰς πτώσεις.

Καὶ ἐδῶ τὸ θέμα εὐρίσκεται ἀπὸ τὴν γενικὴν, ἂν ἀφαιρεθῆ ἡ κατάληξις **ος** ἀπὸ τὸ ἀσυναίρετον (θέμα δασε).

Γύμν. 135. Νὰ κλιθῶσι· τὸ ξίφος, πάθος, κτήνος, βάρος, ὄρος, χεῖλος, ἄνθος (γεν. πληθυντ. ὀρέων, χεῖλέων ἀνθέων)

Γύμν. 136. Νὰ κλιθῶσι· τὸ κῆπος, σκότος, πλῆθος, νέφος, ἔδαφος.

Γύμν. 137. Ἀνάλογος τροπῆ τῶν ἐν παρενθέσει.

Τὰ (δάσος) εἶναι ὑγεία, πλοῦτος καὶ στολισμὸς διὰ πᾶσαν χώραν. Ὅστις βλέπει τὰ ἀβλαβῆ (κτῆνος) εἶναι ἄνθρωπος πονηρᾶς φύσεως. Ἐν τῷ (βάθος) τῆς θαλάσσης φύονται θαλάσσια φυτά. Ἐν τῷ (ὄρος) Θαβῶρ μετεμορφώθη ὁ Κύριος. Τὸ (ἄνθος) γίνονται πρὸ τῶν (καρπός). Τὸ (ἔλος) εἶναι βλαβερὰ εἰς τὴν ὑγείαν. Ὁ ἀκάθαρτος ἀηρ τῶν (ἔλος) καθαρίζεται διὰ τῆς δενδροφυτείας. Οἱ (ἀθλητής) αἴρουσι μεγάλα (βάρος).

§ 75. Τὰ εἰς ις θηλυκά.

	<i>Ἑνικ. ἀριθμός.</i>	<i>Πληθ. ἀριθμός.</i>
Ὄνομ.	ἡ πόλις	αἱ (πόλεις)—πόλεις
Γεν.	τῆς πόλεως	τῶν πόλεων
Δοτ.	τῇ (πόλει)—πόλει	ταῖς πόλεσι
Αἰτ.	τὴν πόλιν	τὰς (πόλεις)—πόλεις
Κλητ.	ὦ πόλις (πόλι)	ὦ (πόλεις)—πόλεις

Θέμα πολε. Εἰς τὴν ἐνικὴν γενικὴν ἔχει κατάλ. **ως** μὲ **ωμέγα** πόλις—πόλεις—ὁμοίωχα.

Γύμν. 138. Νὰ κλιθῶσιν· ἡ θεοί, τάξις, παῖσις, διάθεσις, κατὰξις, ἀπάναυσις.

Γύμν. 139. Ἀνάλογος τροπῆ τῶν ἐν παρενθέσει·

Τὰ ἀποτελέσματα πάσης (κακῆ πράξης) εἶναι ὀλέθρια. Οἱ γονεῖς ὑποφέρουσι πολλοὺς κόπους καὶ πολλὰς (ἐνόχλησις) χάριν τῶν (τεκνον). Ἐν τῇ (πρώτῃ τάξει) εἶναι οἱ (μικρότερος μαθητής). Τὰ (τεῖχος) τῆς Ἀεροπόλεως εἶναι ὑψηλ...τατα. Αἱ (ἄτακτος κίνησις) ἐν τῇ (γυμναστική) προσενοῦσι κακὴν (ἐντύπωσις). Ἀπόφευγε νὰ διδῆς πολλὰς (ἐνόχλησις) εἰς τοὺς φίλους. Ἐν τῇ (θέσις) ταύτῃ ἦτο ἄλλοτε κῆπος ὠρι...τατος. (Ἄλλος) εἶναι ἡ σταφίς τοῦ Αἰγίου καὶ (ἄλλος) ἡ σταφίς τῶν (Καλάμυ).

Γύμν. 140. Νὰ κλιθῶσι τὸ πλάτος, βάθος, ὕψος, ἡ κίνησις, φρόνησις, κατὰστασις.

§ 76. Τὰ εἰς εὖς ἀρσενικά.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Όνομ.	ὁ	ἱερεὺς	οἱ	(ἱερέες) ἱερεῖς
Γεν.	τοῦ	ἱερέως	τῶν	ἱερέων
Δοτ.	τῷ	(ἱερέϊ) ἱερεῖ	τοῖς	ἱερεῦσι
Αἰτ.	τὸν	ἱερέα	τοὺς	(ἱερέας) ἱερεῖς
Κλητ.	ὦ	ἱερεῦ	ὦ	(ἱερέες) ἱερεῖς.

(Διατὶ περισπῶνται μερικαὶ πτώσεις ;)

Τὰ λήγοντα εἰς **εῖς** θηλυκὰ καὶ εἰς **εὖς** ἀρσενικά εἰς τὴν ἐνικὴν γενικὴν ἔχουσι κατάληξιν **ως** μὲ **ὠμέγα π. χ.**

πόλις—πόλιως, ἱερεὺς—ἱερέως.

Ἐσχύτως ὁ πῆχυς—πήχεως, ὄφις—ὄφως, πρέσβυς—πρέσβως, ἄστου—ἄστεως.

Γύμν. 141. Νὰ κλιθῶσι·

ὁ βρασιλεύς, βασιλεύς, γραμματεὺς, γραφεὺς, εἰσκαγγελεύς, ἐκλογεὺς.

Γύμν. 142. Ἀνάλογος τροπὴ τῶν ἐν παρεθέσει·

Λέγονται (ἐκλογεὺς) ὅσοι ἔχουσι δικαίωμα ψήφου. Οἱ (σκαπανεὺς) εἶναι σῶμα στρατιωτικόν. Τῷ (ἀρχιερεὺς) προσεφέραμεν σεβασμόν. Ἡ θέσις τοῦ (γραμματεὺς) εἶναι ἀνωτέρα τῆς (θέσις) τοῦ (γραφεὺς). Διὰ τῆς (φρόνησις) καὶ τῆς (ὑπομονή) πολλὰ κωτορθώνομεν. Ἔργον τοῦ (κεραμεὺς) εἶναι νὰ κατασκευάζῃ κεράμους καὶ πήλινα ἀγγεῖα. (Ἀνθρακεὺς) λέγονται οἱ (μεταβάλλων) διὰ τῆς (καύσις) τὰ ξύλα εἰς ἀνθρακας.

§ 77. **Τὰ εἰς τῆς δικοτάληκτα ἐπίθετα.**

Ἑνικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	ὁ	ἀληθῆς	τὸ	ἀληθές
Γεν.	τοῦ	(ἀληθέος)-ἀληθοῦς	τοῦ	(ἀληθέος)-ἀληθοῦς
Δοτ.	τῷ	(ἀληθεῖ) ἀληθεῖ	τῷ	(ἀληθεῖ)-ἀληθεῖ
Αἰτ.	τὸν	(ἀληθέα)-ἀληθῆ	τὸ	ἀληθές
Κλητ.	ὦ	ἀληθές	ὦ	ἀληθές

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	οἱ	(ἀληθέες)-ἀληθεῖς	τὰ	(ἀληθέα)-ἀληθῆ
Γεν.	τῶν	(ἀληθέων)-ἀληθῶν	τῶν	(ἀληθέων)-ἀληθῶν
Δοτ.	τοῖς	ἀληθέσι	τοῖς	ἀληθέσι
Αἰτ.	τούς	(ἀληθέας)-ἀληθεῖς	τὰ	(ἀληθέα)-ἀληθῆ
Κλητ.	ὦ	(ἀληθέες)-ἀληθεῖς	ὦ	(ἀληθέα)-ἀληθῆ.

Θέμα ἀληθε ἀληθῆς, — ἀληθεῖς ὁμοίωμα.

Γύμν. 143. Νὰ κλιθῶσι καὶ εἰς τὰ τρία γένη ὁ ψευδής, ἀπειθής, εὐγενής (τὸ θηλυκὸν κλίνεται ἀπαρραλλάκτως ὅπως τὸ ἀρσενικόν· διαφέρει μόνον κατὰ τὸ ἄρθ.)

Γύμν. 144. Νὰ κλιθῶσι μόνον εἰς τὸ συνηρημένον ὁ ἀσφαλής, ἐπιτελής, εὐτελής εἰς τὸ ἀρσενικόν καὶ οὐδέτερον.

Γύμν. 145. Ἀνάλογος τροπὴ τῶν ἐν παρενθέσει·

Τὰ (ἐπιμελές) παιδιὰ πάντες ἐπαινοῦσι, τὰ δὲ (ἀμελές) οὐδεὶς ἐπαινεῖ. Τὸν (εὐσεβής) χριστιανὸν διακροίνομεν ἀπὸ τὰς (πρᾶξις) του. Τὰ (ἀτελές) ἔργα δὲν ἔχουσι μεγάλην ἀξίαν. Αἱ (πολυτελής οἰκία) δὲν κάμνουσι τὸν ἄνθρωπον (εὐγενής), ἀλλ' αἱ (καλή) καὶ (ἐντιμος) (πρᾶξις). Οἱ (εὐτυχής) πρέπει νὰ βοηθῶσι τοὺς (δυστυχής). Ἀγαπῶ πάντοτε τὸν (εὐλικρινής) ἄνθρωπον. Ἀπόφευγε τοὺς (ἀπρεπής) λόγους καὶ τὰ (ἀπρεπές) θεάματα.

Ἑνικ. ἀριθ.

Πληθ. ἀριθ.

Ἑνικ. ἀριθ.

Πληθ. ἀριθ.

Ὄν.	ὁ	δασώδης	οἱ	δασώδεις	τὸ	δασώδες	τὰ	δασώδη
Γεν.	τοῦ	δασώδους	τῶν	δασωδῶν	τοῦ	δασώδους	τῶν	δασωδῶν
Δοτ.	τῷ	δασώδει	τοῖς	δασώδεσι	τῷ	δασώδει	τοῖς	δασώδεσι
Αἰτ.	τὸν	δασώδη	τούς	δασώδεις	τὸ	δασώδες	τὰ	δασώδη
Κλητ.	ὦ	δασώδες	ὦ	δασώδεις	ὦ	δασώδες	ὦ	δασώδη

Καὶ τοῦτο εἶναι συνηρημένον ὀλιγοπαθές, ἀλλὰ παρκαλίπομεν τὸν ἀσυναίρετον τύπον ὡς περιττόν.

Τὰ εἰς **ωδης** λήγοντα ἐπίθετα γράφονται εἰς τὴν παραλήγουσαν μὲ **ωμέγα**.

π. χ. δασώδης, ξυλώδης κ.τ.λ.

Γύμν. 146. Νὰ κλιθῶσιν εἰς τὰ τρία γένη ὁ φοικώδης, ξυλώδης, ἀκαυθώδης (τὸ θηλυκὸν ὅπως τὸ ἀρσενικόν).

§ 78. Τὰ εἰς υς τρικατάληκτα ἐπίθετα.

Ἐνικ. ἀριθ. Πληθ. ἀριθ. Ἐνικ. ἀριθ. Πληθ. ἀριθ.

Ἦν.	ὁ βαρὺς	οἱ βαρέες	εἰς τὸ βαρὺ	τὰ βαρέα
Γεν.	τοῦ βαρέος	τῶν βαρέων	τοῦ βαρέος	τῶν βαρέων
Δοτ.	τῷ βαρέϊ-εἰ	τοῖς βαρέσι	τῷ βαρέϊ-εἰ	τοῖς βαρέσι
Αἰτ.	τὸν βαρὺν	τοὺς βαρέας-εἰς	τὸ βαρὺ	τὰ βαρέα
Κλ.	ὦ βαρὺ	ὦ βαρέες-εἰς	ὦ βαρὺ	ὦ βαρέα

Γύμν. 147. Νὰ κλιθῶσιν ὁ γλυκὺς, ὀξύς, δασύς, δομύς, εὐθύς, ἡδύς (μόνον εἰς τὸ ἀρσενικόν).

Γύμν. 148. Νὰ κλιθῶσι τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων τοῦ γυμν. 147.

§ 79. Ἀνώμαλα τῆς γ' κλίσεως.

Ἦν.	ὁ πατήρ	οἱ πατέρες	ἡ μήτηρ	αἱ μητέρες
Γεν.	τοῦ πατρὸς	τῶν πατέρων	τῆς μητρὸς	τῶν μητέρων
Δοτ.	τῷ πατρὶ	τοῖς πατέρασι	τῇ μητρὶ	ταῖς μητέρασι
Αἰτ.	τὸν πατέρα	τοὺς πατέρας	τὴν μητέρα	τὰς μητέρας
Κλ.	ὦ πάτερ	ὦ πατέρες	ὦ μήτερ	ὦ μητέρες

Οὕτω κλίνονται : ὁ ἀνὴρ (ἐνικ. γεν. ἀνδρός, πληθ. γεν. ἀνδρῶν), ἡ θυγάτηρ (κλιητ. θυγάτηρ), ἡ γαστήρ (κλιητ. γαστήρ).

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ἦνομ.	ὁ βοῦς	μῦς	ἰχθύς	ἡ δρυς	τὸ πῦρ	οὗς
Γεν.	τοῦ βοῦς	μυός	ἰχθύος	τῆς δρυός	τοῦ πυρός	ὠτός
Δοτ.	τῷ βοῖ	μυῖ	ἰχθύϊ	τῇ δρυϊ	τῷ πυρὶ	ὠτὶ
Αἰτ.	τὸν βοῦν	μῦν	ἰχθύν	τὴν δρῦν	τὸ πῦρ	οὗς
Κλιητ.	ὦ βοῦ	μῦ	ἰχθύ	ὦ δρῦ	ὦ πῦρ	οὗς

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

Ὄνομ.	οἱ βόες	μῦες	ἰχθύες	αἱ δρύες	τὰ πυρὰ	ὄττα
Γεν.	τῶν βοῶν	μυῶν	ἰχθύων	τῶν δρυῶν	τῶν πυρῶν	ὄτων
Δοτ.	τοῖς βουσί	μυσί	ἰχθύσι	ταῖς δρυσί	τοῖς πυροῖς	ὄσι
Αἰτ.	τοὺς βοῦς	μῦς	ἰχθύς	τὰς δρῦς	τὰ πυρὰ	ὄττα
Κλητ.	ὧ βόες	μῦες	ἰχθύες	ὧ δρύες	ὧ πυρὰ	ὄττα.

Γύμν. 149. Ἀντίγραφον τὰ ἀνωτέρω καὶ ἀπομνημόνευσον τὴν κλίσιν καὶ ὀρθογραφίαν αὐτῶν.

Ἐνικ. ἀριθ. Πληθ. ἀριθ. Ἐνικ. ἀριθ. Πληθ. ἀριθ.

Ὄνομ.	ὁ κύων	οἱ κύνες	ἡ γυνή	αἱ γυναῖκες
Γεν.	τοῦ κυνός	τῶν κυνῶν	τῆς γυναικός	τῶν γυναικῶν
Δοτ.	τῷ κυνὶ	τοῖς κυσὶ	τῇ γυναικί	ταῖς γυναιξί
Αἰτ.	τὸν κύον	τοὺς κύνας	τὴν γυναικα	τὰς γυναῖκας
Κλητ.	ὧ κύον	ὧ κύνες.	ὧ γύνχι	ὧ γυναῖκες.

Ἐνικ. ὁ παῖς, τοῦ παιδός, τῷ παιδί, τὸν παῖδα, ὧ παῖ.

Πληθ. οἱ παῖδες, τῶν παιδῶν, τοῖς παισί, τοὺς παῖδας, ὧ παῖδες.

Γύμν. 150. Ἀντίγραφον καὶ ἀπομνημόνευσον τὴν κλίσιν καὶ ὀρθογραφίαν τῶν.

§ 80. Κύρια ὀνόματα τριτόκλητα.

Ὄνομ.	ὁ Δημοσθένης	Σωκράτης	Ἀριστοτέλης
Γεν.	τοῦ Δημοσθένους	Σωκράτους	Ἀριστοτέλους
Δοτ.	τῷ Δημοσθένει	Σωκράτει	Ἀριστοτέλει
Αἰτ.	τὸν Δημοσθένην	Σωκράτην	Ἀριστοτέλην
Κλητ.	ὧ Δημοσθένης	Σωκράτες	Ἀριστοτέλες.

Οὔτω κλίνονται : ὁ Ἀρχιμήδης, Διομήδης, Κλεομένης κ.τ.λ.

Γύμν. 151. α') Ἀντίγραφον καὶ ἀπομνημόνευσον τὰ ἀνωτέρω.

β') Νὰ κληθῶσιν ὁ Ἀρχιμήδης, Διομήδης, Κλεομένης.

§ 81. Τὸ ἐπίθετον πολὺς.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

Ὄνομ.	ὁ πολὺς	ἡ πολλή	τὸ πολὺ
Γεν.	τοῦ πολλοῦ	τῆς πολλῆς	τοῦ πολλοῦ
Δοτ.	τῷ πολλῷ	τῇ πολλῇ	τῷ πολλῷ
Αἰτ.	τὸν πολὺν	τὴν πολλήν	τὸ πολὺ
Κλητ.	ὧ πολὺ	ὧ πολλή	ὧ πολὺ

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὄνομ.	οἱ πολλοί	αἱ πολλαί	τὰ πολλὰ
Γεν.	τῶν πολλῶν	τῶν πολλῶν	τῶν πολλῶν
Δοτ.	τοῖς πολλοῖς	ταῖς πολλαῖς	τοῖς πολλοῖς
Αἰτ.	τούς πολλούς	τάς πολλάς	τὰ πολλὰ
Κλητ.	ὦ πολλοί	ὦ πολλαί	ὦ πολλὰ.

Γύμν. 152. Ἀντίγραφον τὰ ἀνωτέρω καὶ ἀπομνημ. κλίσει καὶ ὀρθογρ.

Γύμν. 153. Ἀνάλογος τροπή τῶν ἐν παρενθέσει:

Τὸ (πολύς) ψυχός καὶ (πολύς) θερμότης μὲς ἐνοχλοῦσι. Σὰς παρακαλῶ (πολύς). (Πολύς) σὰς εὐχαριστῶ. Ὁ φίλος φαίνεται (πολύς) φρόνιμος. Οἱ (πολύς) ἄνεμοι τοῦ Ἀπριλίου ἔβλαψαν τὰς (ἄμπελοσ). Προσῆλθον ἄνθρωποι (πολύς). Εἰς (πολύς) περιστάσεις ἐφάνη (πολύς) πρόθυμος. Ἐπιθυμῶ νὰ βλέπω (πολύς) μαθητὰς εἰς τὸ σχολεῖον. (Πολύς) πεδιάδες ποτίζονται ὑπὸ ποταμῶν. Ὁ φῆρωπος ἔχει (πολύς) ἀνάγκας. Δὲν ἐπιθυμῶ τὸν (πολύς) θάρυθον, ἀλλ' οὔτε τὴν (πολύς) σιωπὴν.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΘΕΤΟΥ ΕΚΤΕΝΕΣΤΕΡΟΝ

§ 82. Τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπιθέτα.

1. ἅγιος	ἁγία	ἅγιον	4. σιδηροῦς	σιδηρᾶ	σιδηροῦν
2. φαιδρός	φαιδρά	φαιδρόν	5. χρυσοῦς	χρυσῆ	χρυσοῦν
3. ὑψηλός	ὑψηλή	ὑψηλόν	6. βαρὺς	βαρεῖα	βαρῦ.

Τὰ συνθέστατα τῶν τριγενῶν καὶ τρικατάληκτων ἐπιθέτων εἶναι τὰ λήγοντα εἰς ος μὴ σύνθετα ἐπιθέτα, τὰ εἰς υς καὶ τὰ εἰς ους.

Εἶναι καὶ ἄλλα τινὰ τρικατάληκτα, ἀλλὰ σπανιώτερα· π.χ. μέλας, μέλαινα, μέλαν· χαρῖεις, χαρῖεσσα, χαρῖεν κ.τ.λ.

Γύμν. 154. Σχημάτισον ὡς ἀνωτέρω τὰ τριζ γένη τῶν ἐπιθέτων: τερπνός, σφοδρός, σεβαστός, λαμπρός, σεμνός, ἄγνός, πιστός, θερμός, ἱερός, φοβερός, δειλός.—βορχῦς, χαλκοῦς, ἀργυροῦς, κυανοῦς.

§ 83. Τριγενῆ καὶ δικατάληκτα

1. ἀληθής,	ἀληθής,	αληθές.	
2. σῶφρων,	σῶφρων,	σῶφρον.	
3. ἄκακος	ἄκακος	ἄκακον	(κακὸς κακῆ κακόν.)
4. εὐπιστος	εὐπιστος	εὐπιστον	

Τὰ εἰς ος (3,4) εἶναι σύνθετα. Ἐνῶ τὰ ἐν παρενθέσει ἀπλᾶ (κακὸς κ.τ.λ.) εἶναι τρικατάληκτα, τὰ σύνθετα ἄκακος κ.τ.λ. εἶναι δικατάληκτα, ἀκριβῶς διότι ἔγιναν σύνθετα.

Τὰ συνηθέστερα τῶν δικαταλήκτων ἐπιθέτων εἶναι τὰ λήγοντα εἰς ης (1) ἢ εἰς ων (2) καὶ τὰ σύνθετα (3,4).

Καὶ ἐκ τῶν μὴ συνθέτων ἐπιθέτων εἰς ος εἶναι τινα δικατάληκτα, ἰδίως ἐκ τῶν ληγόντων εἰς μοι· π.χ. ὠφέλιμος, μάχιμος, χρήσιμος, ἔρημος, βάρβαρος, βάνχυσος κ.τ.λ. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς ιος τινα διαφοροῦνται, δηλαδή εἶναι καὶ δικατάληκτα καὶ τρικατάληκτα· π.χ. ὁ αἰώνιος, ἡ αἰώνιος, τὸ αἰώνιον, — ὁ αἰώνιος, ἡ αἰώνια, τὸ αἰώνιον.

Γύμν. 153. Νὰ σχηματισθῶσι τὰ τρία γένη τῶν ἐπιθέτων :

φαιδρός, δειλός, βεθύς, εἰλικρινής, ἰσοβαρής, ἰσοδύναμος, ζωηρός, ἀπλοῦς, σιδηροῦς, βάρβαρος, βάνχυσος, ἠθικός, χαρίεις, σῶφρων, νοήμων, κιδήμων, ἔρημος, ἀδύνατος, δυνατός, ἱκανός, ἀνίκανος, ὀρατός, ἀόρατος.

§ 84. Τὰ παραθετικά ἐκτενέστερον

1. θετ.	ζωηρός	συγκρ.	ζωηρότερος	ὑπερθ.	ζωηρότατος
2. »	ὀρθός	»	ὀρθότερος	»	ὀρθότατος
3. »	τερπνός	»	τερπνότερος	»	τερπνότατος
4. »	ἱερός	»	ἱερώτερος	»	ἱερώτατος

Ὅταν ἡ πρὸ τοῦ οστερος καὶ οστατος συλλαβὴ εἶναι μακρὰ ἢ ἔχη πρὸ αὐτῆς δύο ἢ τρία σύμφωνα, τὰ παραθετικά γράφονται μὲ ὀμικρόν, ὅταν δὲ εἶναι βραχεῖα, γράφονται μὲ ὠμέγα.

Γύμν. 156. Νὰ σχηματισθῶσι (μόνον εἰς τὸ ἄρσεν.) οἱ βαθμοὶ τῶν ἐπιθέτων.

ξηρός, σεμνός, λαμπρός, τρομερός, θερμός, νέος, σοφός, άγνός, σκληρός, πιστός, άπιστος, εύπιστος, φωτεινός, παράλογος, κομψός, φαειδρός, εύφορος, σφοδρός, τρυφερός.

1. Έχουσι τήν παραλήγουσιν βραχεΐαν καί γράφονται εἰς τὰ παραθετικά με **ω** τὰ ἐπίθετα :

μαλακός, σοβαρός, αγαθός, δλίγος, ίκανός, έμαλός, άπαλός καί τινα άλλα π.χ. μαλακώτερος, σοβαρώτερος, αγαθώτερος κ.τ.λ.

2. Έχουσι τήν παραλήγουσιν μακράν καί γράφονται εἰς τὰ παραθετικά με **ο** τὰ ἐπίθετα :

τρανός, άνιαρός, λιτός, έντιμος, φιλότιμος, πολύτιμος, ίσχυρός, επικίνδυνος, άκίνδυνος, ριφοκίνδυνος, πρόθυμος, εύθυμος, δύσθυμος, άθυμος, πρὸς τούτοις δὲ καί τὰ πεζός, ένδοξος, άδοξος καί τινα άλλα π. χ. τρανώτερος κ.τ.λ.

Γύμν. 157. α') Απομνημόνευσον τὰ γραφόμενα με **ω** έν τοῖς παραθετικοῖς (1) καί τὰ γραφόμενα με **ο** (2). β') Σχημάτισον πάντων τούτων τὰ παραθετικά (μόνον εἰς τό άρσεν).

§ 85. Τὰ εἰς **ιος, ιμος, ικος** λήγοντα ἐπίθετα.

πλούσιος	πλουσιώτερος	πλουσιώτατος
φρόνιμος	φρονιμώτερος	φρονιμώτατος
ήθικός	ήθικώτερος	ήθικώτατος.

Τὰ εἰς **ιος, ιμος** καί **ικος** λήγοντα ἐπίθετα γράφονται έν τῇ παραληγουσῇ με **ιῶτα** καί ἔχουσι τοῦτο βραχύ, διά τοῦτο έν τοῖς παραθετικοῖς γράφονται με **ω**.

Γύμν. 158. Σχημάτισον τὰ παραθ. (καί εἰς τὰ τρία γένη) τῶν ἐπιθέτων :
ίμιος, μάχιμος, πολεμικός, χοήσιμος, τακτικός, φιλικός, γόνιμος, έχθρικός, άγιος, θανμάσιος.

§ 86. Παραθετικά τῶν **υς-ης-ων** κ. τ. λ.

1. βαρὺς	2. ἀληθής	3. σάφρων
βαρύτερος	ἀληθέστερος	σωφρονέστερος
βαρύτεατος	ἀληθέστατος	σωφρονέστατος κ.τ.λ.

Τὰ εἰς υς (μὲ ὑψιλὸν) λήγοντα ἐπίθετα σχηματίζουσι παραθετικὰ εἰς ὑτερος, ὑτατος.

Κατὰ τὰ εἰς υς σχηματίζονται τὰ : μεγαλῦτερος, κλυτερος.

Τὰ εἰς ης καὶ ων λήγοντα ἐπίθετα σχηματίζουσι παραθετικὰ ἔστερος, ἔστατος.

Οὕτω σχηματίζονται καὶ τινὰ ἄλλα σπανιώτερα· π. χ. χαρίεις χαριέστερος, χαριέστατος· ἀπλοῦς, ἀπλούστερος, ἀπλούστατος κ.τ.λ.

Γύμν. 139. Σχημάτισον εἰς τὰ τρία γένη τοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῶν ἐπιθέτων· παχύς, βαθύς, ἀμβλύς, ἀμελής, εἰλικρινής, ἀπειθής, τοῦμων, εἰδήμων, ἄφρων, αἰδήμων, ἀπλοῦς, χαρίεις.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΚΤΕΝΕΣΤΕΡΟΝ

Ἀφρημένα οὐσιαστικά ἐξ ἐπιθέτων.

Εἴπομεν ἄλλοτε, ὅτι ἐκ μιᾶς λέξεως γίνονται καὶ ἄλλαι, αἱ ὁποῖαι λέγονται παράγωγοι.

Τώρα θὰ μάθωμεν λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἐξ ἐπιθέτων.

1.	ἐπίθετον ἀληθῆς	ἀφρημένον οὐσιαστικὸν ἀλήθεια
2.	» νοήμων	» νοημοσύνη
3.	» ταχύς	» ταχύτης
4.	» ἀγαθός	» ἀγαθότης
5.	» κακός	» κακία.

Τὰ παραγόμενα (ἀφρημ. οὐσιαστ.) ἐξ ἐπιθέτων, ληγόντων εἰς ης, σχηματίζονται εἰς εια (1), τὸ εἰ μὲ ἔψιλὸν ἰῶτα.

Τὰ ἐξ ἐπιθέτων εἰς ων σχηματίζονται εἰς οσύνη (2)

Τὰ ἐξ ἐπιθέτων εἰς υς » εἰς ὑτης (3)

Τὰ ἐξ ἐπιθέτων εἰς ος » εἰς ότης καὶ ία (4,5)

Τῶν κκόνων τούτων σπανίως γίνεται ἐξαιρέσις, ἣν διδάσκει ἡ πείρα.

Γύμν. 160. α') Νὰ σχηματισθῶσι τὰ ἀφρημ. οὐσιαστικά τῶν ἐπιθέτων τοῦ ἀνωτέρω γυμνάσματος πλὴν τῶν δύο τελευταίων. β') Νὰ κλιθῶσιν ὡς ὀνόματα ἡ ἀμβλύτης, ἡ ἀμέλεια, ἡ ἐλεημοσύνη.

Γύμν. 161. α') Νὰ σχηματισθῶσι τὰ ἀφρημ. οὐσιαστικά τῶν ἐπιθέτων : ἀγαθός, σφοδρός, λαμπρός, σεμνός, ἄγνός, ἀπαλός, κόσμιος, σοβα-

ρός, ὀμκλός, ἰκκός, κκός, σορός, δειλός, πρόθυμος, εὐθυμος, ἄθυμος, φιλότιμος.

β'.) Νὰ κλιθῶσιν ἡ ἀγρότης, ἀπαλότης, ὀμαλότης, ἀθυμία.

§ 87. Ἐπιρρήματα ἐξ ἐπιθέτων.

1. Ὀμιλεῖς ὀρθῶς. 2. Ὀμιλεῖς ὀρθότερον. 3. Ὀμιλεῖς ὀρθότατα.

Αἱ λέξεις ὀρθῶς, ὀρθότερον, ὀρθότατα, εἶναι ἐπιρρήματα, διότι προσδιορίζουσι ῥῆμα.

Τώρα μνησθήσομεν, ὅτι καὶ τὰ ἐπιρρήματα ὅπως τὰ ἐπίθετα, ἔχουσι βαθμούς, θετ., συγκρ., καὶ ὑπερθετ. Τὰ ἐπιρρήματα ταῦτα εἶναι τροπικὰ καὶ παράγονται ἐκ τῶν τριῶν βαθμῶν τῶν ἐπιθέτων ὡς ἐξῆς :

ἐπίθετον	ἐπίρρ. θετ.	ἐπίρρ. συγκρ.	ἐπίρρ. ὑπερθετ.
1. ὀρθός	ὀρθῶς	ὀρθότερον	ὀρθότατα
2. δίκαιος	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
3. τακτικός	τακτικῶς	τακτικώτερον	τακτικώτατα
4. βραδύς	βραδέως	βραδύτερον	βραδύτατα
5. ἐπιμελής	ἐπιμελῶς	ἐπιμελέστερον	ἐπιμελέστατα
6. εὐσχήμων	εὐσχημόνως	εὐσχημονέστερον	εὐσχημονέστατα

Ὅπως τὰ παράθετικά τῶν ἐπιθέτων γράφονται μὲ ο ἢ ω, οὕτω καὶ τὰ ἐπιρρήματα π.χ. ὀρθότερον, ὀρθότατα, δικαιότερον, δικαιοτάτα, τακτικώτερον, τακτικώτατα κ.τ.λ.

Γύν. 162. Ὡς ἀνωτέρω σχημάτισον τὰ ἐπίρρ. τῶν ἐπιθέτων : θερός, πιστός, κομψός, τίμιος, φρόνιμος, συνετός, βαρῦς, ἐπιμελής, δίζυς, ἀσφρων, ἀληθής.

§ 88. Ῥηματικά.

Ὁὰ μάθωμεν παραγώγους λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἐκ ῥημάτων.

1. φυτεύω—φυτεία, φυτευτής, φύτευμα, φύτευσις.
2. ποιῶ—ποιητής, ποίημα, ποιήσις, ποιητέον.
3. βαπτίζω—βάπτισμα, βαπτιστής, βάπτισις, βαπτισμός.
4. δικάζω—δικαστής, δικαστήριον, δικαστικός.
5. δύναμαι—δύναμις, δυνατός.

6. **ἀφαιρῶ**—ἀφαίσεις, ἀφαιρετέος.
 7. **πολλαπλασιάζω**—πολλαπλασιασῆς, πολλαπλασιαστέος, πολλαπλασιασμός.
 8. **γράφω**—γραφή, γράμμα, γραπτός, γραφεὺς κ.τ.λ.

Τὰ ἐκ ρημάτων παραγόμενα ὀνόματα λέγονται **ῥηματικά** καὶ εἶναι ὀυσιαστικά ἢ ἐπίθετα.

Τὰ ῥηματικά σχηματίζονται, ἂν εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προστεθῶσι καταλήξεις· π. χ. φυτεύω φυτεῦ **της** = φυτευτῆς, φυτεῦ **σις** = φυτευσίς, γραφῶ **η** = γραφή, γραφῶ **εὺς** = γραφεύς, δύνω **τος** = δυνάτης κ. τ. λ.

Ἐπίστε συμβαίνουνσι καὶ μεταβολαὶ τινες εἰς τὸ θέμα, τὰς ὁποίας δὲν εἶναι καιρὸς νὰ ἐξετάσωμεν.

Αἱ συνηθέστεραι καταλήξεις τῶν ῥηματικῶν εἶναι : **εἰς, της, σις, μα, τέος, τέον, μος, η, εὺς** κ.τ.λ.

(Διάκρινον τὰς καταλήξεις ταύτας εἰς τὸν ἀνωτέρω πίνακα τῶν ῥηματικῶν).

Γύμν. 163. Ἀντιγραφὸν δις τὸν ἀνωτέρω πίνακα τῶν ῥηματικῶν καὶ ὑπογράμμισον τὰς καταλήξεις.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ῥηματικῶν. *

ποιῶ θέμα ποιε **της** = ποιητῆς, ποιε **μα** = ποίημα
φοιτῶ » φοιτα **της** = φοιτητῆς, φοιτα **σις** = φοίτησις
πληρῶ » πληρο **μα** = πλήρωμα κ.τ.λ.

* Ὅταν εἰς φωνηεντόληκτον θέμα κ.τ.λ. (ἐπανάλαβε τὸν κανόνα).

γράφω θέμα γραφ **μα** = γράμμα
συντριβῶ » συντριβ **μα** = σύντριμμα
διαλείπω » διαλειπ **μα** = διάλειμμα
κόπτω » κοπ (τ) **μα** = κόμμα.

Χειλόφωνον (π, β, φ) πρὸ τοῦ **μ** ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό.

κόπτω θέμα κοπ, ὄχι κόπι. Τὸ τ εἶναι ξένον γράμμα, τὸ ὁποῖον προστίθεται εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρτατικὸν μόνον. Τὸ λέγουν πρόσφωνα. Ὅταν εἶναι εἰς τὸ τέλος τοῦ θέματος τ, ἀποβάλλεται.

Γύμν. 164. α'. Σχημάτισον ῥηματικά:

(*) Ἐν τῇ πρώτῃ ἐκδόσει προηγήτο ἡ διδασκαλία τῆς ἐριστικῆς τῶν περισπόμενων ῥημάτων καὶ ὁ κανὼν ἐφημερόζετο ἐπαρκῶς. Ἐνταῦθα ἀνάγκη νὰ διδαχθῇ ὡς νέον μάθημα.

Εἰς **της** ἐκ τῶν ῥημάτων : νικῶ, βουλεύω, σφραγίζω, ἀγοράζω.
 Εἰς **μα** ἐκ τῶν ῥημάτων : μισθῶ, ἀδικῶ, ἀλείφω, περιτριβῶ, κόπτω,
 καλύπτω, βάπτω, ῥάπτω, ἀποκτῶ, δικαίῳ, γεννῶ. Εἰς **σις** ἐκ
 τῶν ῥημάτων : ἐκπαιδεύω, δηλῶ, τοποθετῶ, κρατῶ, ἀξιῶ, ἐξελέγχω,
 διαλύω, ἀναχωρῶ, παρεμποδίζω, βραβεύω.

6) Γράφον παραπλευρῶς τὰ ῥήματα, ἐξ ὧν παράγονται τὰ κάτωθι ῥηματικά.
 ἐξολόθρευσις, κατάργησις, συνοδεία, καταβύθισις, πνιγμός, λάλημα,
 πήδημα, ἐκτελεστής, κατανίκησις, θεραπευτήριον, σκοπευτής.

§ 89. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

1. Εἰς **ἀνὴρ**, δύο ἵπποι, πέντε οἰκίαι κτλ.
2. **πρῶτος** ἀδελφός, δεύτερος τρίτος κτλ.
3. διπλοῦν πάτωμα, τριπλοῦν, τετραπλοῦν κτλ.
4. διπλασία ὁδός· τριπλασία χρήματα κτλ.
5. μονάς (ἐν πρᾶγμα)· δυάς (δύο πράγματα μαζί) κτλ.
6. ἅπαξ (μίαν φοράν) ἐτιμωρήθη· δις ἀντέγραφα, τρίς (τρῆς φορές), τετράκις, πεντάκις κτλ.

Αἱ διὰ κυρτῶν γραμμάτων ἀνωτέρω λέξεις σημαίνουσιν ἀριθμούς
 κατὰ διαφόρους τρόπους. Διὰ τοῦτο λέγονται **ἀριθμητικά**.

Τὰ ἀριθμητικά δὲν εἶναι νέον τι μέρος τοῦ λόγου, ἀλλὰ κατατάσσονται
 εἰς τὰ γνωστά, δηλ. οὐσιαστικά, ἐπίθετα κλπ.

Τὰ 1, 2, 3, 4, εἶναι ἀριθμητικά ἐπίθετα. Τὰ 5 εἶναι ἀριθμητικά
 οὐσιαστικά. Τὰ 6 εἶναι ἀριθμητικά ἐπιρρήματα.

Ἄριθμητικά ἐπίθετα.

Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα εἶναι τεσσάρων εἰδῶν.

(1) Ταῦτα δεικνύουσι τὴν ποσότητα τῶν προσώπων, ζώων καὶ
 πραγμάτων καὶ λέγονται **ἀπόλυτα**.

(2) Σημαίνουσι τὴν σειράν ἢ τὴν τάξιν καὶ λέγονται **τακτικά**.

(3) Σημαίνουσιν ἐκ πόσων μερῶν σύγκειται τι καὶ λέγονται
πολλαπλασιαστικά· π. χ. εἰς ἄπλοῦς στίχους (ἕνας ἕνας), εἰς
 διπλοῦς στίχους (ἀπὸ δύο) κτλ.

(4) Ταῦτα σημαίνουσι ποσάκις μία ποσότης εἶναι μεγαλύτερα
 ἀπὸ ἄλλην καὶ λέγονται **ἀναλογικά**· π. χ. τριπλασία ἀπόστασις
 (τρῆς φορές μεγαλύτερα), δεκαπλάσια πρόβατα (δέκα φορές περισ-
 σότερα).

Κλίσεις ἀπολύτων.

Ὄνομ.	εἰς μία	ἐν	τρεις	τρία	τέσσαρες	τέσσαρα
Γεν.	ἐνός	μιάς	ἐνός	τριῶν	τριῶν	τεσσάρων
Δοτ.	ἐνὶ	μιά	ἐνὶ	τρισὶ	τρισὶ	τέσσαραι
Αἰτ.	ἓνα	μίαν	ἐν	τρεις	τρία	τέσσαρας

Τὸ **δύο** εἶναι ἄκλιτον· π.χ. Ὄνομ. δύο, γεν. δύο κτλ.

Ἐπίσης εἶναι ἄκλιτα ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατόν.

Ἀπὸ 200—1000 κλίνονται ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα π.χ. διακόσιοι, διακόσια, διακόσια κτλ.

Τὰ τακτικά, πολλαπλασιαστικά καὶ ἀναλογικά κλίνονται ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα· π.χ. πρῶτος, πρώτη, πρῶτον, διπλοῦς, διπλῆ, διπλοῦν, διπλάσιος διπλάσια διπλάσιον κ.τ.λ.

Ὅλα τὰ ἀριθμητικά δασύνονται πλὴν τοῦ **ὀκτώ**, **ἐννέα** καὶ **εἴκοσι** καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων.

Τὸ **ἐννέα** γράφεται μὲ δύο **νν**, ἀλλὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ παραγόμενα γράφονται μὲ ἓν **ν**· π.χ. ἔνατος, ἐνενήκοντα κ.τ.λ.

Γύμν. 163. α') Ἀπομνημόνευσον τὴν κλίσην καὶ ὀρθογραφίαν τῶν εἰς, μία κτλ. β') Νά κλιθῶσιν ὡς ὀνόματα, πρῶτος, διπλοῦς, τριπλάσιος (εἰς τὰ τρία γένη).

ἀπόλυτα	τακτικά	πολλαπλασιαστικά	ἀναλογικά
εἰς	πρῶτος	ἀπλοῦς	
δύο	δεύτερος	διπλοῦς	διπλάσιος
τρεις	τρίτος	τριπλοῦς	τριπλάσιος
τέσσαρες	τέταρτος	τετραπλοῦς	τετραπλάσιος.

Γύμν. 166. α') Ἀντίγραφον τὸν ἀνωτέρω πίνακα καὶ συμπλήρωσον μέχρι τοῦ δέκα. β') Γράφον τὰ κάτωθι εἰς τὴν ἀνάλογον στήλην.

ἐνδέκατος, πεντήκοντα, δώδεκα, δωδεκαπλοῦς, εἴκοσιν, εἰκοστός, ἑκαντονταπλάσιος, τεσσαράκοντα, δεκαπέντε, ἑνδεκαπλοῦς.

Ἀριθμητικά οὐσιαστικά.

μονάς, δυάς, τριάς, τετράς, πεντάς, ἑξάς, ἐπτάς, (καὶ ἑβδομάς), ὀκτάς, ἐννεάς, δεκάς κτλ.

Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα.

ἄπαξ, δὶς, τρίς, τετράκις, πεντάκις, ἑξάκις, ἐπτάκις, ὀκτάκις, ἐννεάκις, δεκάκις, ἑνδεκάκις κτλ.

Γύμν. 167. Νά σχηματισθῶσι τὰ ἐπίθετα, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα τῶν ἀριθμῶν 15, 70, 25, 50, 9, 80.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

Ἄντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι τίθενται ἀντὶ ὀνομάτων.

Αἱ ἀντωνυμίαι εἶναι: **προσωπικαί, ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ, κτητικαί, χύτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, δεικτικαί, ἐρωτηματικαί, ἀόριστοι, ἀναφορικαί.**

§ 90. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι.

Ἐνικός ἀριθμός.

	α' πρόσωπον	β' πρόσωπον	γ' πρόσωπον
Ἄνωμ.	ἐγὼ	σύ	αὐτός αὐτή αὐτό
Γεν.	ἐμοῦ, μοῦ	σοῦ	αὐτοῦ αὐτῆς αὐτοῦ
Δοτ.	ἐμοί, μοί	σοί	αὐτῷ αὐτῇ αὐτῷ
Αἰτ.	ἐμέ, μέ	σέ	αὐτὸν αὐτήν αὐτό

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ἄνωμ.	ἡμεῖς	ὑμεῖς (σεῖς)	αὐτοὶ αὐταὶ αὐτά
Γεν.	ἡμῶν	ὑμῶν	αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
Δοτ.	ἡμῖν	ὑμῖν	αὐτοῖς αὐταῖς αὐτοῖς
Αἰτ.	ἡμᾶς	ὑμᾶς (σᾶς)	αὐτοὺς αὐτάς αὐτά

Οἱ τύποι μου, μοι, με, σου, σοι, σε ἐγκλίνονται.

Γύμν. 168. Ἀντίγραφον καὶ ἀπομνημόνευσον τὴν κλίσιν καὶ ὀρθογραφίαν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν.

Ὁμοιόηχοι τύποι.

- Σὺ** λέγεις ἀλήθειαν | α' **Σοὶ** λέγω τὴν ἀλήθειαν
- Μοὶ** ἔχεις δῶσθ' ἰσχύματα | β' **Μὴ** εἴπῃς ποτὲ ψεῦδος.

Ἡ ὀνομαστικὴ **Σὺ** (1) εἶναι ὁμοιόηχος με τὴν δοτικὴν **Σοὶ** (α').

Ὅταν εἶναι ὑποκείμενον, ἀπαιτεῖται ὀνομαστικὴ (**σὺ**). Ὅταν εἶναι ἀντικείμενον ἀπαιτεῖται δοτικὴ (**σοὶ**).

Ἄλλὰ καὶ πρακτικώτερον διακρίνεται· ἰδοῦ:

Σοὶ λέγω ἀλήθειαν = **Σοῦ** λέγω ἀλήθειαν.

Ὅταν ἀντὶ τοῦ σοὶ ἡμπορῇ νὰ τεθῇ σοῦ, γράφεται δοτ. (σοι).

Σὺ δίδεις πολλά (δὲν λέγεται) **σοῦ** δίδεις πολλά.

Λοιπὸν ἐδῶ ὀνομαστική.

Ἡ δοτική **μοῖ** (2) εἶναι ὁμοιόηχος μὲ τὸ ἀρνητικὸν μόριον **μὴ** (β'). Ταῦτα διακρίνονται καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας καὶ ἐκ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτου.

μοῖ ἔχεις δώση χρήματα = **μοῦ** ἔχεις δώση χρήματα.

μὴ φύγῃς (δὲν λέγεται) **μοῦ** φύγῃς κτλ.

Γύμν. 169. Νὰ τεθῶσι τὰ ἐλλείποντα φωνήεντα: (ου, σοι, μοι, μη).

Ἐγὼ ἀγαπῶ πλείοτερον τὴν γραμματικήν, σ...ἀγαπᾷς τὴν ἀρι-
μητικήν. Σ. εἶπες, ὅτι δὲν σ..., ἔδωσαν τὰ ὀφειλόμενα. Μ.. εἶπες νὰ
μ.. συναναστρέφωμαι μετὰ κακῶν ἀνθρώπων καὶ σ.. ὑπεσχέθην ὅτι
θὰ τὸ πράξω. Μ...θελήσης νὰ μ..., προξενήσης λύπην. Μ...δίδεις ὅ-
σα βιβλία μ...ὑπεσχέθης καὶ σ... δίδω ὅσα σ.. δὲν ἔχεις· αὐτὸ λέ-
γεται ἀλληλοβοήθεια.

§ 91. Ὀριστική ἢ ἐπαναληπτική ἀντωνυμία.

Τοιαύτη εἶναι ἡ αὐτός, αὐτή, αὐτό, ἧτις λαμβάνεται συγχρόνως
καὶ ὡς προσωπική, ὅπως εἶδομεν, καὶ ὡς κτητική, ὡς θὰ μάθωμεν.

1. βοηθῶ	αὐτὸν	α'.	τὸν	βοηθῶ
2. ἐχαιρέτισα	αὐτήν	β'.	τήν	ἐχαιρέτισα
3. ἀγαπῶ	αὐτὸ	γ'.	τὸ	ἀγαπῶ.

Ἀντὶ αὐτὸν (1) λέγεται τὸν (α') κλπ.

Αἱ ἀντωνυμίαι τὸν, τὴν, τὸ κλπ. εἶναι συγκεκριμέναι, δηλαδὴ
ἀπὸ τὴν ἀντωνυμίαν αὐτὸν κλπ. ἀπεκόπη ἢ συλλαβὴ αὐ κλπ.

Συγκεκριμέναι ἄρσ. γένους: τοῦ, τῶ, τόν. — τῶν, τοῖς, τοὺς
» θηλ. γένους: τῆς, τῆ, τήν. — τῶν, ταῖς, τὰς
» οὐδετ. γένους: τοῦ, τῶ, τό. — τῶν, τοῖς, τὰ.

Αἱ ἀνωτέρω συγκεκριμέναι ἀντωνυμίαι διακρίνονται ἀπὸ τὰ ἄρ-
θρα, διότι τὰ ἄρθρα προηγούνται τῶν ὀνομάτων, αἱ δὲ ἀντωνυμίαι
ἔπονται.

Π. γ. τοῦ πατρός του (ποῖον τὸ ἄρθρον καὶ ποῖα ἡ ἀντωνυμία ;)

Γύμν. 170. α'. Ἀντικατάστησον τοὺς τύπους τῆς ἀντωνυμίας αὐτὸς
διὰ τῶν ἀνυπόθετων συγκεκριμένων.

§ 92. **Κτήτικαί άντωνυμίαι.**

1. τὸ βιβλίον	α'. τὸ βιβλίον μου	τὸ βιβλίον μας.
2. ὁ κήπος	β'. ὁ κήπος σου	ὁ κήπος σας.
3. ἡ οἰκία	γ'. ἡ οἰκία του	ἡ οἰκία των.

Τὰ πράγματα (1, 2, 3) εἰς τὴν πρώτην στήλην δὲν φαίνονται εἰς ποῖον ἀνήκουσι, δηλαδὴ δὲν φαίνεται ὁ κτήτωρ (ὁ ἰδιοκτητῆς) αὐτῶν.

Τῶν αὐτῶν πραγμάτων ὁ κτήτωρ φαίνεται εἰς τὴν δευτέραν καὶ τρίτην στήλην. Τὸν κτήτορα μᾶς φανερόνουςιν αἱ λέξεις *μου, σου* κλπ. Ὅταν λέγω τὸ βιβλίον μου, φανερώνω βεβαίως ὅτι κτήτωρ εἰμι ἐγώ.

Αἱ άντωνυμίαι, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται ὁ κτήτωρ, λέγονται *κτητικαί άντωνυμίαι*.

Αἱ άντωνυμίαι τῶν παραδειγμάτων (1, 2, 3 καὶ α', β', γ') εἰναι προσωπικά, ἀλλ' ἐδῶ εἶναι κτητικά, διότι δηλοῦσιν κτῆσιν.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω κτητικῶν άντωνυμιῶν εἶναι καὶ ἄλλαι·

α' πρόσωπον

β' πρόσωπον

1. ὁ κήπος μου = ὁ ἐμὸς κήπος

ὁ σὸς κήπος

2. ἡ οἰκία μου = ἡ ἐμὴ οἰκία

ἡ σὴ οἰκία

3. τὸ κτῆμά μου = τὸ ἐμὸν κτῆμα

τὸ σὸν κτῆμα.

α' ὁ διδάσκαλός μας = ὁ ἡμέτερος διδάσκαλος

ὁ ὑμέτερος διδάσκαλος

β' ἡ πατρίς μας = ἡ ἡμετέρα πατρίς

ἡ ὑμετέρα πατρίς

γ' τὸ ἔθνος μας = τὸ ἡμέτερον ἔθνος

τὸ ὑμέτερον ἔθνος.

Εἰς τὰς γραμμὰς, 1, 2, 3 ὁ κτήτωρ εἶναι εἷς. Εἰς τὰς γραμμὰς α', β', γ' οἱ κτήτορες εἶναι πολλοί.

Ὅταν ὁ κτήτωρ εἶναι εἷς, μεταχειριζόμεθα τὰς κτητ. άντωνυμίας ἐμὸς, ἐμὴ, ἐμὸν καὶ σὸς, σὴ, σὸν, αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν εἶναι συνήθεις.

Ὅταν οἱ κτήτορες εἶναι πολλοί, μεταχειριζόμεθα τὰς κτητικὰς άντωνυμίας ἡμέτερος α, ον καὶ ὑμέτερος, α, ον.

Γύμν. 171. Νὰ κλιθῶσιν ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα αἱ κτητικαὶ άντωνυμίαι ἡμέτερος καὶ ὑμέτερος (εἰς ἐνικὸν καὶ πληθυντικόν).

§ 93. Ἀὐτοπαθεῖς ἄντωνυμίαι.

1. Ἐγὼ ὑπερσπίζω τὸν ἑαυτόν μου = Ἐγὼ ὑπερσπίζω ἑμαυτὸν
2. Σὺ ὑπερσπίζεις τὸν ἑαυτόν σου = Σὺ ὑπερσπίζεις σεαυτόν
3. Αὐτὸς ὑπερσπίζει τὸν ἑαυτόν του = Αὐτὸς ὑπερσπίζει ἑαυτὸν.

Εἰς τὰς προτ. 1, 2, 3 τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργειά του ἀναφέρεται δηλαδὴ πηγαίνει, εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον. Τοῦτο λέγεται αὐτοπαθία.

Αἱ ἄντωνυμίαι (ἑμαυτόν, σεαυτόν, ἑαυτόν κλπ.), διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται ἡ αὐτοπαθία, λέγονται αὐτοπαθεῖς.

Ἐνικός ἀριθμός.

α' πρόσωπον	β' πρόσωπον	γ' πρόσωπον
Γεν. ἑμαυτοῦ — ῆς	σεαυτοῦ — ῆς	ἑαυτοῦ — ῆς — οῦ
Δοτ. ἑμαυτῶ — ῆ	σεαυτῶ — ῆ	ἑαυτῶ — ῆ — ῶ
Αἰτ. ἑμαυτόν — ἦν	σεαυτόν — ἦν	ἑαυτόν — ἦν — ὄ.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Γεν. ἡμῶν αὐτῶν — ὦν	ὑμῶν αὐτῶν — ὦν	ἑαυτῶν — ὦν — ὦν
Δοτ. ἡμῖν αὐτοῖς — αἷς	ὑμῖν αὐτοῖς — αἷς	ἑαυτοῖς — αἷς — οῖς
Αἰτ. ἡμεῖς αὐτούς — ἄς	ὑμεῖς αὐτούς — ἄς	ἑαυτούς — ἄς — ἄ.

Τὰς αὐτοπαθεῖς ἄντωνυμίας σπανιώτατα μεταχειρίζομεθα εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγα λέγομεν περὶ αὐτῶν.

Τὸ γ' πρόσωπον λέγεται καὶ ἰχωρὶς ε' π.χ. ἑαυτοῦ = αὐτοῦ, ἑαυτῶ = αὐτῶ κλπ. (με δασεῖαν). Πρέπει ὅμως νὰ μὴ συγχέωμεν τὴν συγκεκριμένην αὐτοπαθεῖ ἄντωνυμίαν, ἣτις δασύνεται, με τὴν προσωπικὴν αὐτός, ἣτις ψιλοῦται. Τοῦτο θὰ τὸ διδραχθῶμεν ἐκ πεύρας.

§ 94. Ἀλληλοπαθῆς ἄντωνυμίαι.

1. Ἀγαπάτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον = ἀγαπάτε ἀλλήλους.
2. Ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὰ βάρη βαστάζετε = Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε.

Ἐνταῦθα τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἐνὸς δέχεται ὁ ἄλλος ἀμοιβαίως. Ὁ πρῶτος ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ δευτέρου καὶ ὁ δεῦτερος ἐπὶ τοῦ πρώτου. Τοῦτο λέγεται ἀλληλοπαθία.

Ἡ ἄντωνυμία ἀλλήλους, ἀλλήλων κλπ., δι' ἧς δηλοῦται ἡ ἀλληλοπαθία, λέγεται ἀλληλοπαθεῖς.

	Ἄρσεν.	Θήλυκ.	Οὐδέτ.
Γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
Δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλληλα.

Ἔχει μόνον πληγίας πτώσεις (γεν., δοτ., αἰτ.) τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ. (Διατί δὲν ἔχει ἐνικόν;)

Γύμν. 172. α') Ἀντίγραφον καὶ ἀπομνημόνευσον τὴν κλίσην καὶ ὀρθογραφίαν τῶν ἀλληλοπαθῶν ἀντωνυμιῶν. β') Ἀντίγραφον καὶ ἀπομνημόνευσον τὰ κάτωθι ῥητά :

« Ἀγχαπᾶτε ἀλλήλους ». « Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματ' ὑμῶν ». « Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε ». « Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μνηστὴρ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἀλλήλοις ».

§ 95. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

Οὗτος ὁ ἄνθρωπος. Ἐκεῖνος ὁ λόφος. Αὕτη ἡ πεδιάς. Τοῦτο τὸ βιβλίον κ.λ.

Τὰς λέξεις οὗτος ἐκεῖνος κλπ. μετ'χειριζόμεθα, ὅταν δεικνύωμεν ἀντικείμενόν τι. Αὗται λέγονται δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

Τοιαῦται εἶναι : οὗτος, αὕτη, τοῦτο· ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο· τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο (ν)· τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο (ν)· τόσος, τόση, τόσον.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ἄρσ.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	τοιοῦτος	τοιαύτη	τοιοῦτο (ν)
Γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τοιούτου	τοιαύτης	τοιούτου
Δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τοιούτῳ	τοιαύτῃ	τοιούτῳ
Αἰτ.	τούτον	ταύτην	τούτο	τοιούτον	τοιαύτην	τοιούτο (ν)

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ἄρσ.	οὗτοι	αὗται	ταῦτα	τοιούτοι	τοιαῦται	τοιαῦτα
Γεν.	τούτων	τούτων	τούτων	τοιούτων	τοιαύτων	τοιούτων
Δοτ.	τούτοις	ταύταις	τούτοις	τοιούτοις	τοιαύταις	τοιούτοις
Αἰτ.	τούτους	ταύτας	ταῦτα	τοιούτους	τοιαύτας	τοιαῦτα.

Γύμν. 173. Νὰ ἀντιγραφῇ δις καὶ ἀπομνημονευθῇ ἡ κλίσις καὶ ἡ ὀρθογραφία τῶν ἀνωτέρω.

Γύμν. 174. α') Κατὰ τὴν τοιοῦτος κλπ. νὰ κλιθῆ ἢ τοσοῦτος κλπ. β') Νὰ κλιθῶσιν εἰς τὰ τρία γένη ἢ δέκινος καὶ ἢ τόσος.

§ 96. Ἐρωτηματικά ἄντωνυμίαι.

Τίς ἦλθε; Ποῖον ζητεῖς; Πόσον θέλεις;

Αἱ ἄντωνυμίαι, τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα, ὅταν ἐρωτῶμεν, λέγονται ἐρωτηματικά.

Τοιαῦται εἶναι: τίς, ποῖος, ποῖα, ποῖον, πόσος, πόση πόσον.

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

	ἄρσεν.	θηλ.	οὐδέτ.	ἄρσεν.	θηλ.	οὐδέτ.
Ὄνομ.	τίς	τίς	τί	τίνες	τίνες	τίνα
Γεν.	τίνος	τίνος	τίνος	τίνων	τίνων	τίνων
Δοτ.	τίνι	τίνι	τίνι	τίσι (ν)	τίσι (ν)	τίσι (ν)
Αἰτ.	τίνα	τίνα	τίνα	τίνας	τίνας	τίνα.

Γύμν. 175. α') Ἀντίγραφον καὶ ἀπομνημόνευσον κλίσειν καὶ ὀρθογραφίαν τῆς ἄντωνυμ. τίς, β') Νὰ κλιθῶσιν ἢ ποῖος καὶ πόσος εἰς τὰ τρία γένη.

§ 97. Ἀόριστοι ἄντωνυμίαι.

Ἦλθεν ἄνθρωπός τις. Ζητῶ οἰκίαν τινά. Δάθε ἄλλον χάρτην. Ἐκαστός ἄς προσέχῃ.

Ὅταν λέγωμεν ἄνθρωπός τις, οἰκίαν τινά κλπ., δὲν ἐννοοῦμεν ὠρισμένον τι, ἀλλ' ἀόριστον. Τὴν ἀοριστίαν ἐκφράζουσιν αἱ λέξεις τίς, τινά κλπ.

Αἱ ἄντωνυμίαι, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζεται ἀοριστία, λέγονται ἀόριστοι.

Ἄορ. ἄντωνυμ. εἶναι: τίς, τίς, τί, — ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο, — ἕτερος, ἕτερα, ἕτερον, — ἕκαστος, ἕκαστη, ἕκαστον, — ἐκάτερος, ἐκάτερα, ἐκάτερον, — πᾶς, πᾶσα, πᾶν, — οὐδεὶς, οὐδεμία οὐδέν, — μηδεὶς, μηδεμία, μηδέν, — οὐδέτερος, οὐδετέρα οὐδέτερον, — ἀμφοτέροι, ἀμφοτέραι, ἀμφοτέρα, — ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια, — ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα.

	Ἐνικός ἀριθμὸς.			Πληθυντικός ἀριθμὸς.		
Ὄνομ.	τις	τις	τὶ	τινές	τινές	τινά
Γεν.	τινός	τινός	τινός	τινῶν	τινῶν	τινῶν
Δοτ.	τινὶ	τινὶ	τινὶ	τισὶ (ν)	τισὶ (ν)	τισὶ (ν)
Αἰτ.	τινά	τινά	τὶ	τινάς	τινάς	τινά.

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία *τις* τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἡ δὲ ἀόριστος εἰς τὴν λήγουσαν. Ἡ ἐρωτηματικὴ δὲν ἐγκλίνεται, ἡ δὲ ἀόριστος ἐγκλίνεται.

	Ἐνικός ἀριθμὸς.			Πληθυντικός ἀριθμὸς.		
Ὄνομ.	πᾶς	πᾶσα	πᾶν	πάντες	πᾶσαι	πάντα
Γεν.	παντός	πάσης	παντός	πάντων	πάντων	πάντων
Δοτ.	παντὶ	πάσῃ	παντὶ	πᾶσι	πᾶσαις	πᾶσι
Αἰτ.	πάντα	πᾶσαν	πᾶν	πάντας	πάσας	πάντα.

Γύμν. 176. Ἀντίγραφον καὶ ἀπομνημόνευσον τὴν κλίσιν καὶ ὀρθογραφίαν τῶν ἀντωνυμιῶν *τις* καὶ *πᾶς*.

	Ἐνικός ἀριθμὸς.		
Ὄνομ.	οὐδεὶς	οὐδεμία	οὐδὲν
Γεν.	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός
Δοτ.	οὐδενὶ	οὐδεμιᾷ	οὐδενὶ
Αἰτ.	οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν.

Οὕτω κλίνεται καὶ ἡ *μηδεὶς*, ἥτις ἐπίσης δὲν ἔχει πληθυντικόν.

	Πληθυντικός ἀριθμὸς.					
Ὄνομ.	ἄμφοτεροι	ἄμφοτερι	ἄμφοτερα	ἔνιοι	ἐνίχι	ἐνια
Γεν.	ἄμφοτέρων	ἄμφοτέρων	ἄμφοτέρων	ἐνίων	ἐνίων	ἐνίων
Δοτ.	ἄμφοτέροις	ἄμφοτέροις	ἄμφοτέροις	ἐνίοις	ἐνίαις	ἐνίοις
Αἰτ.	ἄμφοτέρους	ἄμφοτέρους	ἄμφοτερα	ἐνίους	ἐνίας	ἐνια.

Γύμν. 177. Ἀντίγραφον καὶ ἀπομνημόνευσον κλίσιν καὶ ὀρθογραφίαν τῶν *οὐδεὶς*, *ἄμφοτεροι*, *ἐνιοι*.

Γύμν. 178. Νά κλιθῶσιν εἰς τὰ τρία γένη αἰ' ἄλλος, ἕτερος, ἕκαστος.

§ 98. Ἀναφορικὰ ἀντωνυμίαι.

1. Ἀπόλεσα τὸ βιβλίον.
 2. Ἦλθεν ὁ ἰατρός.
- α' Ἀπόλεσα βιβλίον, τὸ ὅποσον ἠγόρασα χθές.

β'). Ἦλθεν ὁ ἰατρὸς **ὄστις** με ἐθεράπευσεν.

Αἱ περίοδοι 1 καὶ 2 ἔχουσι μίαν πρότασιν ἐκάστη. Αἱ περίοδοι α' καὶ β' ἔχουσι δύο προτάσεις ἐκάστη.

Ἡ δευτέρη πρότασις (τὸ ὁποῖον ἠγόρασα χθές) ἀναφέρεται εἰς τὴν λέξιν βιβλίον, δηλαδὴ εἶναι προσδιορισμός, διότι μᾶς φανερώνει κατὰ περισσώτερον περιττῆς λέξεως βιβλίον (α'). Ἄλλ' ὁ προσδιορισμὸς οὗτος δὲν γίνεται με μίαν λέξιν, ἀλλὰ με μίαν πρότασιν.

Ὁμοίως ἡ δευτέρη πρότασις (ὄστις με ἐθεράπευσεν) εἶναι προσδιορισμὸς εἰς τὴν λέξιν ἰατρός (β').

Ὅταν ἡ πρότασις ἀποτελῇ προσδιορισμὸν εἰς τινὰ λέξιν προηγούμενης προτάσεως, λέγεται πρότασις ἀναφορικῆ.

Αἱ ἀντωνυμίαι (τὸ ὁποῖον, ὄστις κ.τ.λ.), διὰ τῶν ὁποίων σχηματίζονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, λέγονται ἀναφορικαί.

Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι: ὅς, ἦ, ὅ, —ὄστις, ἦτις, ὅτι, —ὄσπερ, ἦπερ, ὅπερ, —ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία τὸ ὁποῖον, —ὅσος, ὅση, ὅσον, —ὁπόσος, ὁπόση, ὁπόσον, —ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον, —οἷος, οἷα, οἷον.

Ἐνικός ἀριθμὸς.

Ὄνομ.	ὅς	ἦ	ὅ	ὄστις	ἦτις	ὅτι
Γεν.	οὗ	ἥς	οὗ	οὗτινος	ἥστινος	οὗτινος
Δοτ.	ᾧ	ἧ	ᾧ	ᾧτινι	ἧτινι	ᾧτινι
Αἰτ.	ὄν	ἦν	ὅ	ὄντινα	ἦντινα	ὅτι

Πληθυντικός ἀριθμὸς.

Ὄνομ.	οἱ	αἱ	ἃ	οἵτινες	αἵτινες	ἅτινα
Γεν.	ῶν	ῶν	ῶν	ῶντινων	ῶντινων	ῶντινων
Δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷσισι(ν)	αἷσισι(ν)	οἷσισι(ν)
Αἰτ.	οὓς	ἅς	ἃ	οὓσιν	ἅσιν	ἅτινα

Ἡ ἀντωνυμία ὄστις εἶναι σύνθετος ἀπὸ τὴν ἀναφορικὴν ὅς καὶ τὴν ἀόριστον τις, μένουσι δὲ ἀμφότεραι ἀμετάβλητοι εἰς ὅλας τὰς πτώσεις.

Τονίζεται μόνον ἡ ὅς, ὅπως θὰ ἐτονίζετο, καὶ μόνη ἀν ἦτο, καὶ διὰ τοῦτο φαίνεται, ὅτι εἷς τινος πτώσεις ἔχει περισπωμένην εἰς τὴν προπαρχλήρουσαν.

Γύμν. 179. Ἀντιγράφων καὶ ἀπομνημόνευσον τὴν κλίσιν καὶ ὀρθογραφίαν

τῶν ἀντωνυμιῶν δε καὶ ὅστις β') Νά κλιθῶσιν εἰς τὰ τρία γένη ὁ ὁποῖος, ὅσος.

Γύμν. 180. α') Ἀντικατάστησον τοὺς τύπους τῆς ἀντωνυμίας ὁ ὁποῖος δι' ἀναλόγων τῆς ἀντωνυμίας ὅστις.

Ὁ φίλος, ὁ ὁποῖος ἀνεχώρησεν, ἐπανῆλθεν. Ἡ πεδιάς, ἡ ὁποία διαβρέχεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, εἶναι γονιμοτάτη. Τὰ παιδιὰ, τὰ ὁποῖα μελετῶσι, προδιβάζονται. Οἱ γέροντες, οἱ ὁποῖοι συμβουλεύουσι τὰ καλά, εἶναι σεβαστοί. Αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐργάζονται, δικαίως θεωροῦνται ἀνόητοι.

β') Ἀντικατάστησον τοὺς τύπους τῆς ἀντωνυμίας δε δ' ἀναλόγων τῆς ἀντωνυμίας ὁ ὁποῖος.

Ἀπόφευγε ἄνθρωπον, ὃν νομίζεις φαῦλον. Ἀπόφευγε ἀνθρώπους, ὧν αἱ πράξεις εἶναι κακαί. Πλησίαζε ἀνθρώπους, ὧν τὰ κισθήματα εἶναι εὐγενῆ. Ἀγάπα τὸν φίλον, ὃν εὗρες πιστόν. Οἱ ποταμοί, ὧν τὸ ρεῦμα εἶναι ὀρμητικόν, δὲν εἶναι πλευστοί. Ἡ μήτηρ, ἧς ὁ υἱὸς ἐπέστρεψεν ἐκ μακρινῆς χώρας, ἡσθάνθη ἀπεριγράφτον χαράν. Ἠκούθησα τὴν συμβουλήν, ἣν μοι ἔδωκας.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 99. Τὸ ῥῆμα. Αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος.

1. Ἐγὼ γράφω. 2. Ἐγὼ διδάσκομαι. 3. Ἐγὼ ἐνδύομαι. 4. Ἐγὼ ὑγιάινω.

Εἰς τὴν πρότασιν 1. τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ. Εἰς τὴν πρότασιν 2. τὸ ὑποκείμενον πάσχει, ἥτοι δέχεται ἐνέργειαν ἄλλου. Εἰς τὴν πρότασιν 3. τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει, δηλαδὴ τὴν ἐνέργειάν του τὴν μεταβιβάζει εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Εἰς τὴν πρότασιν 4. τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει· ὅταν λέγη τις ὑγιάινω, οὔτε ἐνέργειαν ἐκφράζει οὔτε πάθος· οὔτε κάμνει τίποτε οὔτε τοῦ κάμνον.

Αἱ λέξεις γράφω, διδάσκομαι, ἐνδύομαι, ὑγιάινω, κλίτινες ἐκφράζουσι τί κάμνει τὸ ὑποκείμενον ἢ τί συμβαίνει εἰς αὐτό, καὶ ὅσαι ἄλλαι λέξεις χρησιμεύουσιν εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, λέγονται ῥήματα.

1. γράφω κολυμβῶ	2. διδάσκομαι συλλαμβάνομαι	3. ἐνδύομαι νίπτομαι	4. ὑγιαίνω ἡσυχάζω.
---------------------	--------------------------------	-------------------------	------------------------

(Τὶ ἐκφράζουσι τὰ ῥήματα ἐκάστης στήλης; ἐνεργ., παθ. κτλ.)

Τοιουτοτρόπως τὰ ῥήματα ἀναλόγως ἐκείνου, τὸ ὅποιον ἐκφράζουσι, διαιροῦνται εἰς τέσσαρας τάξεις ἢ **διαθέσεις**, δηλαδή τὴν **ἐνεργητικὴν**, τὴν **παθητικὴν**, τὴν **μέσση** καὶ τὴν **οὐδετέραν**.

Αἱ διαθέσεις τῶν ῥημάτων εἶναι τέσσαρες: **ἐνεργητικὴ**, **παθητικὴ**, **μέσση** καὶ **οὐδετέρα**.

Ἐνεργητικὴ λέγεται ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος, ὅταν τὸ ὑποκείμενον ἐνεργῇ (1), παθητικὴ, ὅταν τὸ ὑποκείμενον πάσχει (2), μέσση, ὅταν τὸ ὑποκείμενον ἐνεργῇ συγχρόνως καὶ πάσχει (3), καὶ οὐδετέρα, ὅταν τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει (4).

Γύμν. 181. α') Διαίρεσον τὰ ῥήματα εἰς τέσσαρας στήλας, εἰς ἐνεργητικά, παθητικά, μέσα καὶ οὐδέτερα.

σπάτω, διδάσκομαι, ἐνδύομαι, ὑγιαίνω, ζῶ, τρέχω, δικάζομαι, ἡσυχάζω, βυθίζω, κόπτω, φυλακίζομαι, ξυρίζομαι (μόνος μου), ξυρίζομαι (ὑπὸ τοῦ κουρέως), κτενίζομαι (ὑπὸ τῆς μητρος), κτενίζομαι (μόνος μου), κοιμῶμαι, εἶμαι, τιμωροῦμαι, κρύπτω, βλέπω.

β'). Πρόσθεσον κατ' ἀρέσκειαν ὃ εἰς τὴν στήλην τῶν ἐνεργητικῶν καὶ ὃ εἰς τὴν στήλην τῶν παθητικῶν.

§ 100. Κατάληξις. Θέμα. Χαρακτήρ.

λύ ω, λύ εις, λύ ει κ.τ.λ.

Τὸ μεταβαλλόμενον μέρος τοῦ ῥήματος λέγεται κατάληξις.

Τὸ μὴ μεταβαλλόμενον μέρος τοῦ ῥήματος λέγεται θέμα.

Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται χαρακτήρ.

π. χ. ω, εις, ει κ.τ.λ. κατάληξις, —λυ θέμα, —υ-χαρακτήρ.

Γύμν. 182. Νὰ χωρισθῶσιν εἰς θέμα, χαρακτήρα καὶ κατάληξιν τὰ ῥήματα τοῦ γυμνασίου 181 α') Ἄνωθεν τοῦ θέματος γράψε θ, τοῦ χαρακτήρος χ καὶ τῆς κατάληξεως κ.

§ 101. Ἀποθετικὰ ῥήματα.

1. λύω=λύ ω	λύομαι	=λύ ομαι
2.	ἔρχομαι	=ἔρχ ομαι
3.	ὑποδέχομαι	=ὑποδέχ ομαι

Τὰ ῥήματα τῶν γραμμῶν 2 καὶ 3 ἔχουσι καταλήξεις παθητικᾶς, ἀλλ' εἶναι διαθέσεως ἐνεργητικῆς. Τὸ ἔρχομαι σημαίνει βεβίως ἐνέργειαν, καθὼς καὶ τὸ ὑποδέχομαι.

Ἔσοα ῥήματα εἶναι διαθέσεως ἐνεργητικῆς, ἀλλ' ἔχουσι παθητικᾶς καταλήξεις λέγονται **ἀποθετικά** ῥήματα (2 καὶ 3).

Τὰ ἀποθετικά ῥήματα δὲν ἔχουσιν ἐνεργητικὸν τύπον· π.χ. δὲν λέγομεν ἔρχω, ὑποδέχω κ.τ.λ., ὅπως λέγομεν, λύω διδάσκω κτλ.

Γύμν. 183. α'). Χώρισον εἰς δύο στήλας, εἰς τὴν μίαν τὰ παθητικά καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὰ ἀποθετικά·

ἔρχομαι, λύομαι, διδάσκομαι, ἐργάζομαι, ἀνκτρέφομαι, κυχῶμαι, θεῶμαι, βραβεύομαι, ἀιχμακλωτίζομαι, τιμωροῦμαι, ἀκροῶμαι, θεραπεύομαι, ὑβρίζομαι, καταγίνομαι, διώκομαι, ἐμπορεύομαι, εὔχομαι.

β') Τῶν αὐτῶν ῥημάτων σχηματίσον κατόπιν τὸ α'. πληθ. πρόσωπον.

§ 102. Συζυγίαι.

λύω	ποιέω	-ποιῶ	τιμῶ	-τιμῶ	δηλώ	-δηλῶ
λύεις	ποιεῖς	-ποιεῖς	τιμᾶεις	-τιμᾶεις	δηλόεις	-δηλοῖς
λύει	ποιεῖ	-ποιεῖ	τιμᾶει	-τιμᾶει	δηλόει	-δηλοῖ
	ποιέομεν	-ποιῶμεν	τιμάομεν	-τιμῶμεν	δηλόομεν	-δηλοῦμεν

κ. τ. λ.

Ἐπομεν ἄλλοτε, ὅτι ἔχομεν βαρύτερα καὶ περιοσώμενα ῥήματα.

Ἔσοα τὰ βαρύτερα ῥήματα κλίνονται κατὰ ἓνα τύπον, δηλαδὴ ὅλα ἔχουσι τὴν αὐτὴν κατάληξιν εἰς ἕκαστον πρόσωπον. Τὰς καταλήξεις τοῦ λύω ἔχουσιν ὅλα τὰ βαρύτερα ῥήματα.

Τὰ περισπώμενα ῥήματα κλίνονται κατὰ διαφόρους τρόπους, δηλαδὴ κατὰ τὰς ἐξ ἑκάστης τῶν εἰς τινὰ πρόσωπα εἶναι διάφοροι εἰς τὸ συνηρημένον· π.χ. τιμᾶεις ποιεῖς, δηλοῖς κ.τ.λ.

Αἱ τέσσαρες αὐταὶ διαφοραὶ τῶν καταλήξεων λέγονται συζυγίαι.

Αἱ συζυγίαι τῶν ῥημάτων εἶναι τέσσαρες· μία τῶν βαρυτέρων καὶ τρεῖς τῶν περισπωμένων· ἦται τῶν εἰς **εω**, τῶν εἰς **αω** καὶ τῶν εἰς **οω**.

Ἐμάθομεν, ὅτι τὸ θέμα τῶν περισπωμένων ῥημάτων εὐρίσκειται ἐκ τοῦ ἀσυναϊρέτου τύπου· π.χ. θέματα ποιε, τιμα, δηλο κ.τ.λ.

Γύμν. 184. Εἰς τὰ ῥήματα λύω, κλύω, τρίβω, γράφω, λείπω, λέγω.

τρέχω, ἀνοίγω νὰ χωρισθῇ τὸ θέμα ἀπὸ τὴν κατάληξιν καὶ νὰ γράφηται ὁ χαρακτήρ με μεγαλύτερον γράμμα.

§ 103. Χρόνοι τοῦ ῥήματος. Αὐξήσεις.

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι ὀκτώ· ἐνεστώσ, παρατατικός μέλλων διαρκῆς, μέλλων στιγμιαίος, μέλλων τετελεσμένος, παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος.

Ὁ παρατατικός καὶ ἀόριστος λαμβάνουσιν αὐξῆσιν συλλαβικὴν ἢ χρονικὴν π.χ. ἔλυον, ἤκουον ἢ λπίζον κ.τ.λ.

Συλλαβικὴ αὐξῆσις εἶναι ἡ προσθήκη ἑνὸς φιλουμένου ε ἐν ἀρχῇ τοῦ θέματος τῶν ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων ῥημάτων.

Τὸ ρ μετὰ τὴν συλλαβικὴν αὐξῆσιν διπλασιάζεται π.χ. ῥίπτω ἔρριπτον, ἔρριψα κ.τ.λ.

Χρονικὴ αὐξῆσις λέγεται ἡ τροπὴ τοῦ ἀρχικοῦ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν.

Εἰς τὴν χρονικὴν αὐξῆσιν τρέπεται:

τὸ α	εἰς	η	π. χ.	ἀκούω—ἤκουον
τὸ ε	εἰς	η	π. χ.	ἐλπίζω—ἤλπιζον
τὸ ο	εἰς	ω	π. χ.	ὀδηγῶ—ὠδήγουν
τὸ αι	εἰς	η	π. χ.	αἰσθάνομαι—ἤσθανόμεην
τὸ οι	εἰς	φ	π. χ.	οἰκῶ—ῶκουν
τὸ αυ	εἰς	ηυ	π. χ.	αὐξάνω—ἡύξανον
τὸ ευ	εἰς	ηυ	π. χ.	εὐχομαι—ἡύχομεν.

Τὸ ι καὶ υ βραχέα ἐν τῇ χρονικῇ αὐξήσει μεταβάλλονται εἰς ι καὶ υ μακρά, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐπιφέρει εἰς αὐτὰ μεταβολὴν.

π. χ. ἰσχύω—ἴσχυον, ὑβρίζω—ὑβρίζον.

Τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ η ἢ ω δὲν αὐξάνουσι π. χ. ἡσυχάζω—ἡσύχων, ὠφελῶ—ὠφέλουν κ.τ.λ.

Ἡ χρονικὴ αὐξῆσις ἀκολουθεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεστώτος π. χ. ἀγοράζω—ἡγόραζον (φιλή), ἁμαρτάνω—ἡμάρτανον (δασεῖα) κ.τ.λ.

Ἐν τῇ χρονικῇ αὐξήσει τρέπουσι τὸ ε εἰς εἰ ἀντὶ εἰς ἠ τὰ ῥήματα ἔχω—εἶχον, ἐργάζομαι—εἰργαζόμεν, ἐλκύω—εἴλκυον, ἔπομαι—εἰπόμην, ἐθίζω—εἴθιζον καὶ τινὰ ἄλλα οὐχὶ τὸσον συνήθη.

Τὰ ἀπὸ προθέσεων σύνθετα ῥήματα αὐξάνουσιν ἔσωθεν τῆς προθέσεως π. χ. διαλύω—διέλυον, ὑπακούω—ὑπήκουον κ.τ.λ.

Γύμν. 183. α) Ἀντίγραφον τρις καὶ ἀπομνημόνευσον τὰ ῥήματα τὰ τρέποντα τὸ ε εἰς εἰ. β) Σχημάτισον τὸ α' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ τῶν ῥημάτων:

ἀκολουθῶ, ἀγαπῶ, ἐλευθερώνω, ἐρμηνεύω, ὁμολογῶ, ὁδοιπορῶ, ὀρμῶ, αἰχμαλωτίζω, οἰκοδομῶ, κῆθαδιάζω, εὐχαριστῶ, εὐλογῶ, ἐξκολουθῶ, ἀπελευθερώνω, συνομολογῶ, ἀνοικοδομῶ, καθοδηγῶ, κοιτικῶ, ἐπικινῶ, (ἐπί-αἰνῶ), δικαίρῶ (διὰ-αἰρῶ), ἀφαιρῶ (ἀπό-αἰρῶ), ἐξαιρῶ, συναισθάνομαι.

§ 104. Αἱ προθέσεις ἐν, σύν, ἐκ, ἐν τοῖς συνθέτοις ῥήμασι.

Γύμν. 186. Νά ἐπαναληφθῇ ἡ § 44 μετὰ τοῦ κανόνος καὶ τοῦ γυμνασματος 64.

Ἐνεστ.	1. συμβαδίζω	2. ἐγγράσσω	3. συλλέγω	4. ἐκπέμπω
Παρατ.	συνεβάδιζον	ἐνεγράσσον	συνέλεγον	ἐξέπεμπον
Μέλλ.	συμβαδίσω	ἐγγράξω	συλλέξω	ἐκπέμψω
Ἄορ.	συνεβάδισα	ἐνεγράραξα	συνέλεξα	ἐξέπεμψα.

Τὸ ν ἐπκνέροχεται ἐν τῇ αὐξήσει, διότι ἀκολουθεῖ φωνῆεν καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον λόγος νὰ μείνῃ μεταβεβλημένος εἰς μ, γ, λ (1, 2, 3).

Ἡ πρόθεσις ἐκ πρὸ φωνήεντος γίνεται ἐξ (4).

Γύμν. 187. Ὡς ἄνωτερον νὰ σχηματισθῇ τὸ α' ἐνικ. πρόσωπον ὅλων τῶν χρόνων τῶν ῥημάτων:

συμβουλευῶ, ἐγγρύπτω, ἐγγράφω, συλλαμβάνω, ἐκστρατεύω, ἐκφράζω, συμφωνῶ, συλλυποῦμαι, συγκρατῶ.

§ 105. ΕΓΚΑΙΣΙΣ

1. γράφω 2. ἐὰν γράφω 3. γράφα.

Ὅταν λέγω γράφω (1), σημαίνει, ὅτι βεβαίως γράφω. Ὅταν

λέγω ἐὰν γράφω, (2), σημκίνει, ὅτι δὲν εἶναι βέβκιον, ὅτι γράφω.

Ἐὐαν λέγω γράφε (3), ἐκφράζω προσταγὴν ἢ καὶ παράκλησιν.

Ἔσπε ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος ἐκφράζεται ἢ μὲ βεβκιότητα (1) ἢ μὲ ἀβεβκιότητα (2) ἢ μὲ προσταγὴν ἢ μὲ παράκλησιν (3).

Αἱ τρεῖς αὗται ἐκφράσεις τῆς διαθέσεως τοῦ ῥήματος λέγονται ἐγκλίσεις καὶ εἶναι τρεῖς: ὀριστική, ὑποτακτική καὶ προστακτική.

Μόνον ὁ ἐνεστώσ καὶ ὁ ἀόριστος ἔχουσι καὶ τὰς τρεῖς ἐγκλίσεις, οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι ἔχουσι μόνον ὀριστικήν.

§ 106. ΜΕΤΟΧΗ

Εἶπομεν ἄλλοτε, ὅτι ἡ μετοχή εἶναι συγχρόνως καὶ ῥήμα καὶ ὄνομα. Αἱ μετοχαὶ γίνονται ἐκ τῶν ῥημάτων.

Κατὰ τὴν κλίσιν τῶν ῥημάτων αἱ μετοχαὶ γράφονται παραπλεύρως μετὰ τὰς ἐγκλίσεις.

§ 107. Ἐγκλίσεις ἐνεστώτος καὶ μετοχή.

Ἐριστική	Ἐποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
λύω	ἐὰν λύω	λύε (σύ)	ὁ λύων
λύεις	» λύῃς	ἄς λύῃ (αὐτός)	ἡ λύουσα
λύει	» λύῃ	λύετε (σεῖς)	τὸ λῶον.
λύομεν	» λύωμεν	ἄς λύωσιν (αὐτοὶ)	
λύετε	» λύῃτε		
λύουσιν	» λύωσι.		

Ἡ προστακτική ἔχει μόνον δεύτερον καὶ τρίτον πρόσωπον.

Γύμν. 138. α) Νὰ κλιθῶσιν εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τὰ ῥήματα γράφω, πλέκω, τρώω, βαδίζω β) τῶν αὐτῶν νὰ σχηματισθῇ παραπλεύρως ἡ μετοχή. γ) ἀπομνημόνευσον τὰς καταλήξεις.

Τὴν ὑποτακτικήν μεταχειρίζομεθα ὅταν προηγῶνται αἱ λέξεις: ἐὰν, νὰ, θὰ, ἵνα, ὅπως, ἄς, μὴ, μήπως, ὅταν.

Γύμν. 139. Ἀνάλογος τροπὴ τῶν ἐν παρενθέσει.

Φρόντιζε (ἵνα μηνθάνω), ὅταν εἶσαι νέος. Ὁ ἄνθρωπος (φθάνω) ἀσφαλῶς, ὅπου (θέλω), ὅταν (βαδίζω) προσεκτικῶς. Ἐὰν σὺ (παίζω) ὅταν εἶναι καιρὸς (νὰ μηνθάνω), καὶ τοὺς γονεῖς σου (λυπῶ) καὶ τὸν ἐκυτόν σου (ἀδικῶ).

Τὰ αὐτὰ πληθυντικῶς.

§ 108. Ἐγκλίσεις ἐνεργητικοῦ ἀορίστου πρώτου
καὶ μετοχῆ.

Ὅριστικῆ	Ὑποτακτικῆ	Προσιακτικῆ	Μετοχῆ
ἔλυσα	ἐάν λύσω	λύσον (σύ)	ὁ λύσας
ἔλυσας	» λύσης	νά λύσῃ	ἡ λύσασα
ἔλυσε	» λύσῃ	λύσατε	τὸ λύσαν
ἐλύσαμεν	» λύσωμεν	νά λύσωσι	
ἐλύσατε	» λύσητε		
ἔλυσαν	» λύσωσι.		

Ὁ ἀόριστος φυλάττει τὴν αὔξησιν μόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν.

Γυμν. 190. α') Νά κλιθῶσιν εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις τοῦ ἀορίστου, νά σχηματισθῇ δὲ καὶ ἡ μετοχῆ εἰς τὰ ῥήματα παιδεύω, φυντεύω, γράφω, πλέκω. β') Ἀπομνημόνευσον τὰς καταλήξεις.

Ὅριστικῆ	Ὑποτακτικῆ	Προσιακτικῆ	Μετοχῆ
ἤκουσα	ἄκούσω	ἄκουσον	ὁ ἀκούσας
ἤτοιμάσα	ἐτοιμάσω	ἐτοιμάσον	ὁ ἐτοιμάσας
ᾤδευσα	ὀδεύω	ὀδευσον	ὁ ὀδεύσας
ὑπήκουσα	ὑπακούσω	ὑπάκουσον	ὁ ὑπακούσας
προητοίμασα	προετοιμάσω	προετοιμάσον	ὁ προετοιμάσας
συνᾔδευσα	συνοδεύσω	συνόδευσον	ὁ συνοδεύσας

Γυμν. 191. α') Νά κλιθῶσιν εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστ. καὶ ἀορ. τὰ ῥήματα ἀγοράζω, ἐλπίζω, ὀνομάζω.

β') Νά τεθῇ τὸ ἐλλειπον φωνήεν.

Φίλοι τινὲς με—δήγησαν εἰς ὠραίαν ἐξοχὴν. Μὴ παρ—κούσης τὰς συμβουλάς τοῦ πατρός σου, διότι εἶδες, ὅτι ὁσάκις παρ—κούσας, ἐζημιώθης. Περι—δεύσκωμεν πολὺ μέρος τῆς χώρας καὶ θὰ περι—δεύσωμεν καὶ τὸ ὑπόλοιπον. Διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἐργασίας πολλὰ καλὰ μέχρι τοῦδε κατ—ρθώσῃ καὶ θὰ κατ—ρθώσω.

§ 109. Ἑγκλίσεις ἀορ. β'. καὶ μετοχή.

Ὅριστικὴ	ὑποτακτικὴ	Προστατικὴ	Μετοχὴ
ἔλαβον	εἰάν λάβω	λάβε	ὁ λαβὼν
ἔλαβες	» λάβῃς	ἄς λάβῃ	ἡ λαβοῦσα
ἔλαβε	» λάβῃ	λάβετε	τὸ λαβόν.
ἐλάβομεν	» λάβωμεν	ἄς λάβωσι	
ἐλάβετε	» λάβητε		
ἔλαβον	» λάβωσι.		

Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἀορ. β' ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐγκλίσεις τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος.

Καὶ ἡ μετοχὴ ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος μετὰ τὴν διαφορὰν, ὅτι τονίζεται εἰς τὴν λήγουσαν.

Ὅσα ῥήματα ἔχουσιν ἀόριστον β', ἔχουσι καὶ μέλλοντα β'. π. χ. θὰ λάβω κ.λ.π.

Γύμν. 192. Νὰ κλιθῶσιν εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις τοῦ ἀορίστου β' τὰ ῥήματα τοῦ γυμνάσματος 104. (Νὰ σχηματισθῶσι δὲ καὶ αἱ μετοχαί).

Ὁ ἀόριστος β' εἶδον γράφεται μετὰ εἰ μόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν κατόπιν δὲ μετὰ π. χ. εἰάν ἴθω ἰδὲ κ. τ. λ.

Γύμν. 193. α') Νὰ κλιθῇ ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἀορ. τῶν ῥημάτων θεραπεύω, βασιλεύω. β') Τῶν αὐτῶν ῥημάτων νὰ κλιθῇ ἡ ὀριστικὴ τοῦ μέλλοντος διαρκῶς.

γ') Νὰ κλιθῇ ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἀορ. τῶν ῥημάτων βασιλεύω κτιζῶ. β') Τῶν αὐτῶν ἡ ὀριστ. τοῦ μέλλοντος στιγμαίου. (Πρόσεξε δὲ νὰ εἴπῃς προφορικῶς τι παρατήρησας).

§ 110. Τὸ ῥήμα εἶμαρ.

Ἐνεστώτως

Ὅριστ.	ὑποτακτ.	Προστακτ.	Μετοχὴ
εἶμαι	εἰάν εἶμαι	ἔσο	ὁ ὢν, ἡ οὔσα τὸ ὄν
εἶσαι	(ὅπως ἡ ὀριστικὴ)	ἄς εἶναι	παρὰ ὢν=παρὼν
εἶναι		εἶσθε	ἀπὸ ὢν=ἀπὼν
εἶμεθα		ἄς εἶναι	κ.τ.λ.
εἶσθε			
εἶναι			

Παρατατικός ἤμην, ἦσο, ἦτο, ἤμεθα, ἦσθε, ἦσαν

Μέλλ. διαρκῆς θά εἶμαι κ.τ.λ.

Μέλλ.στιγμιαῖος θά γίνω κ.τ.λ. ἢ θά ὑπάρξω κ.τ.λ.

Ἄοριστος ἔγινα ἢ ἐγενόμην ἢ ὑπῆρξα κ.τ.λ.

Μετοχή ἀορίστου ὁ γενόμενος, ἡ γενομένη, τὸ γενόμενον.

Παρακείμενος ἔχω γίνῃ ἢ ἔχω ὑπάρξῃ κ.τ.λ.

Ὑπερσυντέλικος εἶχον γίνῃ ἢ εἶχον ὑπάρξῃ κ.τ.λ.

Γύμν. 194. Νά ἀντιγραφῆ τρίς ὁ ἔνεστῶς καὶ ὁ παρατατικός καὶ νά ἀπομνημονευθῆ ἡ κλίσις καὶ ὀρθογραφία.

§ 111. Πίναξ τῶν χρόνων τῶν ἐγκλίσεων

τοῦ ἐνεργητικοῦ ῥήματος.

Ἐνεστῶς

Ὀριστική	Ὑποτακτική	Προσιακτική	Μετοχή
λύω λύεις λύει	λύω λύῃς λύῃ	λύῃς ἄς λύῃ	λύων
λύομεν λύετε λύοσθε	λύομεν λύῃτε λύῃσθε	λύῃτε ἄς λύῃσθε	λύοντα λύον

Παρατ. ὀριστική (μόνον) ἔλυον, ἔλυες, ἔλυε, ἐλύομεν, ἐλύετε, ἐλυον.

Μέλλ. διαρκ. ὀριστ. (μόνον) θά λύω, θά λύῃς, θά λύῃ, θά λύομεν, θά
[λύῃτε, θά λύῃσθε.]

Μέλλ. στιγμ. ὀριστ. (μόνον) θά ἔχω, θά ἔχῃς, θά ἔχῃ λύῃ, θά ἔχωμεν, θά
[ἔχητε, θά ἔχωσι λύῃ.]

Ἄοριστος

Ὀριστική	Ὑποτακτική	Προσιακτική
ἔλυθα ἔλυθας ἔλυσε	λύσθω λύσῃς λύσῃ	λύσῃς ἄς λύσῃ
ἐλύδαμεν ἐλύδατε ἐλύσαν	λύσῶμεν λύσῃτε λύσῶσθε	λύσῶσθε ἄς λύσῶσθε

Μετοχή λύσας λύσάσα λύσαν.

Παρακ. ὀριστ. ἔχω, ἔχεις, ἔχει λύσῃ, ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι λύσῃ.

Ὑπερόντ. ὀριστ. εἶχον, εἶχες, εἶχε λύσῃ, εἶχομεν, εἶχετε, εἶχον λύσῃ.

Ὡς παρατηροῦμεν, πάντοτε μένει **λυ**.

Ἡ ὑποτακτική τοῦ ἐνεστῶτος χρησιμεύει ὡς ὀριστική τοῦ διαρκοῦς μέλλοντος.

Ἡ ὑποτακτική τοῦ ἀορίστου χρησιμεύει ὡς ὀριστική στιγμιαίου μέλλοντος. (Παρατήρησον)

Ὁ ἀνωτέρω πίναξ περιέχει λεπτομερῶς καὶ κατὰ σειρὰν ὅλους

τοὺς χρόνους, τὰς ἐγκλίσεις καὶ τὰς μετοχὰς τοῦ ἐνεργητικοῦ ῥήματος. Εἰς αὐτὸν παρατηροῦμεν, ὅταν λησμονήσωμεν τιποτε.

Γύμν. 195. Ἀπομνημόνευσον κατὰ σειρὰν τὸν πίνακα.

Γύμν. 196. Νὰ κλιθῆ κατὰ τὸν πίνακα τὸ ῥῆμα ἐμηνεύω.

§ 112. Ὑδρολόγητα καὶ ἐνρινόληκτα ῥήματα.

1. σπεῖρω, στέλλω—2. μένω, διανέμω.

Τὰ πρῶτα ῥήματα (1) ἔχουσι χαρακτηῖρα ὑγρὸν (ρ, λ) καὶ λέγονται ὑδρολόγητα. Τὰ δευτέρα (2) ἔχουσι χαρακτηῖρα ἐνρινον (μ, ν) καὶ λέγονται ἐνρινόληκτα.

Ἐπὶ τῶν ὑδρολόγητων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς.

Μέλλ. σιγμ. θά στείλω, θά μείνω, θά διανείμω. Ἀόριστος: ἔστειλα, ἔμεινα, διένειμα.

Δηλαδή μετὰ τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν γράφονται με εἰ εἰς τὴν παραλήγουσαν.

Ἐνεστώς: **βάλλω, φάλλω.** Παρατ. **ἔβαλλον, ἔφαλλον.** Μέλλ. διαρκ. **θά βάλλω, φάλλω.** Μέλλ. σιγμ. **θά δάλλω, φάλλω.** Ἀόριστος: **ἔβαλον, ἔφαλα, ἔστειλα** κτλ.

Δηλαδή εἰς τὸν ἐνεστώτα παρατ. καὶ μέλλοντα διαρκῆ γράφονται με δύο **λλ**, εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς χρόνους με ἓν **λ**.

Ἐνεστώς: **θερμαίνω.** Παρατ. **ἐθέρμαινον.** Μέλλ. διαρκ. **θά θερμαίνω.** Μέλλ. σιγμ. **θά θερμάνω.** Ἀόρ. **ἐθέρμανα** κτλ.

Τὰ εἰς αἰνω λήγοντα γράφονται με **αι** εἰς τὴν παραλήγουσαν εἰς τὸν ἐνεστ., παρατ. καὶ μέλλ. διαρκῆ. Εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς χρόνους θέλουσιν **α** εἰς τὴν παραλήγουσαν.

Π. **χ. ξηραίνω, θά ξηράνω, ἐξήρανα** κτλ.

Οἱ ἀόριστοι **ἔστειλα, ἔσπειρα, ἔμεινα** κτλ., ἀφ' ὧν λήγουσιν εἰς **α**, εἶναι ἀόριστοι πρῶτοι καὶ κλίνονται, ὅπως καὶ αὐτοὶ **σ** μόνον δὲν ἔχουσιν.

Γύμν. 197. Νὰ κλιθῆ κατὰ τὸν πίνακα τὸ ῥῆμα μένω.

Γύμν. 198. Νὰ κλιθῆ κατὰ τὸν πίνακα τὸ ῥῆμα ἀποστέλλω.

Γύμν. 199. Νὰ κλιθῆ κατὰ τὸν πίνακα τὸ ῥῆμα ἀποξηραίνω.

§ 113. Ἐγκλίσεις τοῦ παθητικοῦ ῥήματος.

Ἐνεστιῶς

Ὀριστική	ὑποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
λύομαι	ἐάν λύωμαι	λύου (νά λύῃσαι)	ὁ λυόμενος
λύεσαι	λύῃσαι	ἄς λύηται	ἡ λυομένη
λύεται	λύηται	λύεσθε	τὸ λυόμενον.
λυόμεθα	λυώμεθα	ἄς λύωνται	
λύεσθε	λύησθε		
λύονται	λύονται		

Γύμν. 200. α') Νά κλιθῶσιν ὡς ἀνωτέρω· θεραπεύομαι, ἐργάζομαι, ἀναγκάζομαι ἐτοιμάζομαι. β') Νά ἀπονημονευθῶσιν αἱ καταλήξεις.

§ 114. Ἐγκλίσεις παθητικοῦ ἀορίστου.

Ὀριστική	ὑποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
ἐλύθη	ἐάν λυθῶ	λύθητι (νά λυθῆς)	λυθεῖς
ἐλύθης	λυθῆς	ἄς λυθῆ	λυθεῖσα.
ἐλύθη	λυθῆ	λύθητε (λυθῆτε)	λυθέν.
ἐλύθημεν	λυθῶμεν	ἄς λυθῶσι	
ἐλύθητε	λυθῆτε		
ἐλύθησαν	λυθῶσι		

Γύμν. 201. α') Ὡς ἀνωτέρω νά κλιθῶσι τὰ ῥήματα τοῦ γυμν. 124. Τινά θέλουσι σ πρό τῶν καταλήξεων. β') Ἀπονημονεύουσιν τὰς καταλήξεις.

§ 115. Ἐγκλίσεις παθητικοῦ ἀορίστου β'.

Ὀριστική	ὑποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
ἐφάνη	ἐάν φανῶ	φάνηθι (νά φανῆς)	φανεῖς
ἐφάνης	» φανῆς	ἄς φανῆ	φανεῖσα
ἐφάνη	» φανῆ	φάνητε (ἡ φανῆτε)	φανέν.
ἐφάνημεν	» φανῶμεν	ἄς φανῶσι	
ἐφάνητε	» φανῆτε		
ἐφάνησαν	» φανῶσι		

Ἡ παθητ. ἀόρ. 6' διαφέρει ἀπὸ τὸν πρῶτον, καθ' ὅσον δὲν ἔχει εἰς τὰς καταλήξεις.

Γύμν. 202. Ὡς ἀνωτέρω γὰ κλιθῆ ὁ παθητ. ἀόρ. 6' τῶν ῥημάτων:

τρέπομαι (ἐτρέπην), ἐκπλήττομαι (ἐξεπλήγην), στρέφομαι (ἐστράφην), συντριβομαι (συνετρίβην), ἀνατρέφομαι (ἀνετρέφην).

Προσακτικῆ γὰ τραπίης κτλ. ὄχι τράπηθι κτλ.

Ἄσα ῥήματα ἔχουσι παθητ. ἀόρ. β. ἔχουσι παθητ. μέλλ. β'. π. χ. θὰ τραπῶ, θὰ ἐκπληγῶ, θὰ συντριβῶ κτλ.

§ 116. Μετοχὴ παθητικοῦ παρακειμένου.

1. λύομαι—λελυμένος	λελυμένος
παιδεύομαι—πεπαιδευμένος	πεπαιδευμένος.
κλειομαι—κεκλεισμένος	κεκλεισμένος.

Τὸ θέμα εἶναι *λυ*, ἢ *κατάλ. μένος*. Πρὸ τοῦ θέματος εἶναι αἱ συλλαβαὶ *λε*, *πε*, *κε*. Αὗται προῆλθον ἀπὸ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν *ε*. Τοῦτο λέγεται **ἀναδιπλασιασμός**.

2. φθείρομαι—ἐφθαρμένος	ἐφθαρμένος
σπείρομαι—ἐσπαρμένος	ἐσπαρμένος
ῥραντίζομαι—ἐρραντισμένος	ἐρραντισμένος.

Ἐνταῦθα προσετέθη ἐν *ε* χωρὶς τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον. Καὶ τοῦτο εἶναι ἀναδιπλασιασμός, ἀλλὰ ἄλλου εἶδους.

Τὸ *ε* μετὰ τὸν ἀναδιπλασιασμόν, ὅπως καὶ μετὰ τὴν αὔξησιν, διπλασιάζεται.

3. ἀγαπῶμαι—ἠγαπημένος	ἠγαπημένος
ἐτοιμάζομαι—ἠτοιμασμένος	ἠτοιμασμένος
ὄριζομαι—ὠρισμένος	ὠρισμένος.

Ἐνταῦθα ἐτρέπη τὸ ἀρκτικὸν βραχὺ φωνῆεν εἰς μακρόν, ὅπως εἰς τὴν χρονικὴν αὔξησιν. Καὶ τοῦτο πάλιν εἶναι ἄλλο εἶδος ἀναδιπλασιασμοῦ. Ποῖα ῥήματα λαμβάνουσι τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον εἶδος μᾶς τὸ διδάσκει ἡ πεῖρα. Τὸ τρίτον εἶδος (ὀ) λαμβάνουσι τὰ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα ῥήματα.

Ὁ ἀναδιπλασιασμός τῶν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένων ῥημάτων ἀκολουθεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεστώτος, ὅπως ἢ χρονικῆ αὐξήσις

Γύμν. 203. Σχημάτισον τὰ τρία γένη τῶν μετοχῶν τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων (1. 2. 3).

Γύμν. 204. α') Σχημάτισον τα τρία γένη τῶν κάτωθι μετοχῶν. β') Παραπλευρῶς γράψε τὸ ῥῆμα (π. χ. κεκοιμημένος, κεκοιμημένη, κεκοιμημένον—κοιμῶμαι κτλ.). Χώρισον κατόπιν εἰς τρεῖς στήλας ἀναλόγως τοῦ εἴδους τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ.

κεκοιμημένος, ἐκτισμένος, ὀνομασμένος, διαλελυμένος, κατασπαρμένος, διεφθαρμένος προητοιμασμένος, προωρισμένος, διωρισμένος, ἀφωρισμένος, δεδοξασμένος, τιμημένος, διηρημένος, κατοικημένος, ἡχμαλωτισμένος, ἐσκορπισμένος, πεφυτευμένος, κεχρωματισμένος, τεθραυσμένος, ἐρριζωμένος.

Γύμν. 205. Σχημάτισον εἰς τὰ τρία γένη τὰς μετ. τοῦ παθητ. παρακειμένου τῶν ῥημάτων :

ἀσφαλίζομαι, ἐξασφαλίζομαι, ὀδηγοῦμαι, καθοδηγοῦμαι, ἀναγκάζομαι, ἐξαναγκάζομαι, προετοιμάζομαι, ἀπελπίζομαι.

§ 117. Μεταβολαὶ συμφώνων.

γράφομαι—**γε** γραφ μένος—γεγραμμένος

τρίβομαι—**τε** τριβ μένος—τετριμμένος

λείπομαι—**λε** λειπ μένος—λελειμμένος

κόπτομαι—**κε** κοπ(τ)μένος—κεκομμένος

Χειλόφωνον πρὸ τοῦ **μ** ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὸ.

Τὸ θέμα τοῦ κόπτομαι δὲν εἶναι κοπι, ἀλλὰ κοπι, διότι τὸ τ εἶναι ξένον, προστιθέμενον μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν.

Ὅταν τὸ ῥῆμα εἰς τὸν ἐνεστώτα ἔχη χαρακτῆρα χειλόφωνον ἢ **πτ**, εἰς τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου γράφεται με δύο **μμ**. Τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὰ εἰς **μα** ῥηματικὰ (§ 88).

πλέκομαι—**πε** πλεκ μένος—πεπλεγμένος

βρέχομαι—**βε** βρεχ μένος—βεβρεγμένος

τάσσομαι—**τε** τασσ μένος—τεταγμένος

τάττομαι—**τε** ταττ μένος—τεταγμένος

Τὸ **κ**, τὸ **χ**, καὶ τὰ δύο **σσ** ἢ τὰ δύο **ττ** ἐν τῷ σχηματισμῷ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητ. παρακειμένου ἀντικαθίστανται διὰ **γ**.

Τοῦτο συμβαίνει καὶ τὰ εἰς μα ῥηματικά (§ 88).

Συμβαίνουνσι καὶ ἄλλαι τινὲς μεταβολαὶ ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν διαφόρων χρόνων, τὰς ὁποίας ὅμως μᾶς διδάσκει βαθμηδὸν ἡ περὶ α.

Γύμν. 206. Νὰ σχηματισθῶσιν εἰς τὰ τρία γένη αἱ μετοχαὶ τοῦ παθ. παρακειμένου τῶν ῥημάτων:

κρύπτομαι, καλύπτομαι, ταράσσομαι, βρέχομαι, κόπτομαι, κηρύττομαι, ῥίπτομαι, ῥάπτομαι, διδάσκομαι, ἀλείφομαι, βάπτομαι.

Γύμν. 207. Νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ § 88 καὶ τὸ γύμν. 164.

§ 118. Πένταξ τῶν χρόνων καὶ ἐγκλίσεων τοῦ παθητικοῦ ῥήματος.

Ἐνεστώς

Ἄριστική	Υποτακτική	Προστακτική
λύομαι	λύεσθαι	λύεται
λύομεθα	λύεσθε	λύονται
	λύομαι	λύσθαι
	λύομεθα	λύσθε
		λύσονται

Μετοχή. λυόμενος λυομένη λυομενον.

Παρατατικός Ἄριστική: ἐλύομην ἐλύεδο ἐλύετο ἐλύομεθα ἐλύεσθε ἐλύοντο

Μέλλ. διαρκ. ἤ λύομαι ἢ λύσθαι ἢ λύνται ἢ λυόμεθα ἢ λυέσθε ἢ λύονται

Μέλλ. στιγμ. ἢ λυθῶ ἢ λυθῆς ἢ λυθῆ ἢ λυθῶμεν ἢ λυθῆτε ἢ λυθῶσι

Μέλλ. τετελ. ἢ ἔχω, ἢ ἔχης, ἢ ἔχη λυθῆ, ἢ ἔχωμεν, ἢ ἔχητε, ἢ ἔχωσι λυθῆ.

Ἀόριστός

Ἄριστική	Υποτακτική	Προστακτική
ἐλύθην	ἐλύθης	ἐλύθη
ἐλύθημεν	ἐλύθητε	ἐλύθησαν
	ἐλύθην	λύθησθαι
	[σαν]	λύθησθε
		λύθησονται

Μετοχή. λυθείς λυθείσα λυθέν.

Ὅριστική

Παρακ. ἔχω λυθῆ ἔχεις λυθῆ ἔχει λυθῆ ἔχομεν λυθῆ ἔχετε λυθῆ
ἔχουσι λυθῆ.

Μετοχή ὁ λελυμένος ἢ λελυμένη τὸ λελυμένον.

Ὑπερόντ. ὁριστική: εἶχον, εἶχες, εἶχε λυθῆ εἶχομεν, εἶχετε εἶχον λυθῆ.

Γύν. 208. Ἀπομνημόνευσον τὸν πίνακα κατὰ σειρὰν.

Γύν. 209. Νὰ κλιθῆ κατὰ τὸν πίνακα τὸ ῥῆμα κωλύομαι.

Γύν. 210. Νὰ κλιθῆ κατὰ τὸν πίνακα τὸ ῥῆμα συνοδεύομαι.

Γύν. 211. Νὰ κλιθῶσι κατὰ τὸν πίνακα ἀποστέλλομαι, καταστρέφομαι, (ἔχουσι παθητικὸν μέλλ. καὶ ἀόρ. β'— θὰ ἀποσταλῶ— ἀπεστάλην, θὰ καταστραφῶ—κατεστράφη).

§ 119. Πίνακες τῶν περισπωμένων ῥημάτων.

Ἑνεργητικὸν τῶν εἰς ἑω.

ποιέω-ποιῶ	ἔαν ποιέω-ποιῶ	ποιεῖς-ποιεῖ	ποιέων-ποιῶν
ποιεῖς-ποιεῖς	ποιέης-ποιῆς	ἄς ποιέη-ποιῆ	ποιέουσα-ποιούσα
ποιεῖς-ποιεῖ	ποιέη-ποιῆ	ποιεῖτε-ποιεῖτε	ποιέον-ποιούν.
ποιέομεν-ποιούμεν	ποιέωμεν-ποιῶμεν	ἄς ποιέωσι-ποιῶσι	
ποιεῖτε-ποιεῖτε	ποιήητε-ποιήητε		
ποιέουσι-ποιούσι	ποιέωσι-ποιῶσι		

Παρατακτικὸς. Ὅριστική: ἐποίηον-ἐποίουν, ἐποίηες-ἐποίηεις, ἐποίηε-ἐποίηει, ἐποίηομεν-ἐποίηομεν, ἐποίηεστε-ἐποίηεστε, ἐποίηον-ἐποίηουν.

Γύν. 212. Νὰ κλιθῶσιν εἰς ἔνσπ. καὶ παρατατ. κινέω—ῶ, καλέω—ῶ, ἀκολουθέω—ῶ, ὀδηγέω—ῶ.

Π α θ η τ ι κ ὸ ν .

Ἑνεστώς

Ὅριστική	Ὑποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
ποιέομαι-ποιούμαι	ἔαν ποιέωμαι-ποιῶμαι	νά ποιῆσαι	ποιέομενος-
ποιέεσαι-ποιεῖσαι	ποιέησαι-ποιῆσαι	νά ποιῆται	ποιούμενος
ποιεῖται-ποιεῖται	ποιήηται-ποιήηται	νά ποιῆσθε	ποιεομένη-
ποιέομεθα-ποιούμεθα	ποιέώμεθα-ποιῶμεθα	να ποιῶνται	ποιουμένη
ποιεῖσθε-ποιεῖσθε	ποιήησθε-ποιήησθε		ποιέομενον-
ποιέονται-ποιούνται	ποιέωνται-ποιῶνται		ποιούμενον.

Παρατακτικὸς. Ὅριστική: ἐποιέομην-ἐποιούμην, ἐποιέεσο-ἐποιεῖσο, ἐποιεῖτο-ἐποιεῖτο, ἐποιέομεθα-ἐποιούμεθα, ἐποιέεσθε-ἐποιεῖσθε, ἐποιέοντο-ἐποιούντο.

Γύν. 213. Νὰ κλιθῶσιν εἰς ἔνσπ. καὶ παρατατ. κινέομαι-οῦμαι, καλέομαι, -οῦμαι, ἀκολουθέομαι-οῦμαι, ὀδηγέομαι-οῦμαι.

§ 120. Ἑνεργητικὸν τῶν εἰς αὐ.

Ἑνεδῶς

Ὀριστική	ὑποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
τιμάω-τιμῶ	ἐάν τιμάω-τιμῶ	τίμαε-τίμα	τιμάων-τιμῶν
τιμάεις-τιμᾶς	τιμᾶης-τιμᾶς	ἄς τιμᾶη-τιμᾶ	τιμάουσα-τιμῶσα
τιμᾶει-τιμᾶ	τιμᾶη-τιμᾶ	τιμᾶτε-τιμᾶτε	τιμάον-τιμῶν.
τιμάομεν-τιμῶμεν	τιμάομεν-τιμῶμεν	ἄς τιμάωσι-τιμῶσι	
τιμᾶτε-τιμᾶτε	τιμᾶητε-τιμᾶτε		
τιμάουσι-τιμῶσι	τιμάωσι-τιμῶσι.		

Παρατατικός. Ὀριστική : ἐτίμαον-ἐτίμων, ἐτίμαες-ἐτίμας, ἐτίμαε-ἐτίμα, ἐτιμάομεν-ἐτιμῶμεν, ἐτιμᾶτε-ἐτιμᾶτε, ἐτίμαον-ἐτίμων.

Γύμν. 214. Νά κλιθῶσιν εἰς ἕνεστ. καί παρατατ. ἀγαπάω-ᾶ, πλανάω-ᾶ, ἀπατάω-ᾶ.

Ἡ α ῥ η τ ι κ ὸ ν

Ἑνεδῶς

Ὀριστική	ὑποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
τιμάομαι-τιμῶμαι	ἐάν τιμάομαι-τιμῶμαι	νά τιμᾶσαι	τιμῶμενος-
τιμᾶσαι-τιμᾶσαι	τιμᾶῃσαι-τιμᾶσαι	νά τιμᾶται	τιμῶμενος
τιμᾶσαι-τιμᾶται	τιμᾶῃται-τιμᾶται	νά τιμᾶσθε	τιμῶμένη-
τιμᾶσθε-τιμῶσθε	τιμᾶσθε-τιμῶσθε	νά τιμῶνται	τιμῶμένη
τιμᾶσθε-τιμᾶσθε	τιμᾶσθε-τιμᾶσθε		τιμῶμενον-
τιμᾶσθε-τιμῶνται	τιμᾶσθε-τιμῶνται		τιμῶμενον.

Γύμν. 213. Νά κλιθῶσιν εἰς ἕνεστ. καί παρατατ. ἀγαπάομαι-ᾶμαι, πλανάομαι-ᾶμαι, ἀποκτάομαι-ᾶμαι.

§ 121. Πένναξ τῶν εἰς οὐ.

Ἑνεργητικὸν

Ἑνεδῶς

Ὀριστική	ὑποτακτική	Προστακτική	Μετοχή
δηλόω-δηλῶ	ἐάν δηλόω-δηλῶ	νά δηλοῖς	δηλῶων-δηλῶν
δηλόεις-δηλοῖς	δηλόης-δηλοῖς	νά δηλοῖ	δηλόουσα-δηλοῦσα
δηλόει-δηλοῖ	δηλόη-δηλοῖ	νά δηλώται	δηλόον-δηλοῦν.
δηλόομεν-δηλοῦμεν	δηλόομεν-δηλοῦμεν	νά δηλώσι	
δηλόετε-δηλοῦτε	δηλόητε-δηλώτε		
δηλόουσι-δηλοῦσι	δηλώσι-δηλώσι.		

Γύμν. 216. Νά κλιθῶσιν εἰς ἕνεστ. καί παρατατ. πληρόω-ᾶ, μισθῶω-ᾶ, βεβαίῶω-ᾶ.

Π α θ η τ ε κ ό ν

Ένεστώς

Όριστική	Υποτακτική	Προστακτική
δηλοῦμαι, δηλοῦσαι, δηλοῦται	δηλώμαι, δηλώσαι, δη- λώται	νά δηλώσαι νά δηλώται
δηλούμεθα, δηλοῦσθε, δηλοῦνται	δηλώμεθα δηλώσθε δη- λώνται	νά δηλώσθε νά δηλώνται.

Μετοχή ένεστώς : ὁ δηλούμενος, ἡ δηλουμένη, τό δηλούμενον.

Παρατατικός. Όριστική : ἐδηλούμην, ἐδηλοῦσο, ἐδηλοῦτο
ἐδηλούμεθα, ἐδηλοῦσθε, ἐδηλοῦντο.

Γύμν. 217. Νά κλιθῶσιν εἰς ένεστ. καί παρατατ. πλήρομαι, μισθοῦ-
μαι, βεβαίωμαι.

§ 122. Οἱ λοιποὶ χρόνοι τῶν περισπωμένων.

Τό θέμα τῶν περισπ. ῥημάτων εὐρίσκειται ἀπό τό ἀσυναίρετον' π. χ. θέμα :
ποιε, τιμα, δηλο.

Θέμα ποιε καταλήξεις σο, θω, σα, κ.τ.λ. ποιήσω, ποιηθῶ, ἐποίησα κτλ.
» τιμα » » » » » » τιμήσω, τιμηθῶ, ἐτίμησα κτλ.
» δηλο » » » » » » δηλώσω, δηλωθῶ, ἐδήλωσα κτλ.

Όταν εἰς φωνηεντόληκτον θέμα προστεθῆ κατάληξις ἀπό συμφώνου ἀρχί-
ζουσα, τότε ὁ χαρακτήρ ἐκτείνεται, ἦτοι τό α καί ε γίνεται η καί τό ο γίνεται ω.
π. χ. ποιήσω, ἐποίησα, ἐποιήθην, τιμήσω, τιμηθῶ, ἐδήλωσα, δηλώσω κτλ.

Τά περισπώμενα ῥήματα συνκίρονται μόνον εἰς ένεστ. καί παρατατ. εἰς δὲ
τούς λοιπούς χρόνους κλίνονται ὅπως τά βαρύτονα.

Γύμν. 218. Νά κλιθῆ ένεργ. καί παθητ. εἰς ὅλους τούς χρόνους τό
κραιτέω-ῶ.

Γύμν. 219. Νά κλιθῆ ένεργ. καί παθητ. εἰς ὅλους τούς χρόνους τό
νικάω-ῶ.

Γύμν. 220. Νά κλιθῆ ένεργ. καί παθητ. εἰς ὅλους τούς χρόνους τό
ἀξιώω-ῶ.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΑΡΙΘ. } Πρωτ. 10367
 } Δεκτ. 8489

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ἰουλίου 1905.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Πρὸς τὸν κ. Χ. Κυριακᾶτον.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸν νόμον ΒΤΓ' τῆς 12 Ἰουλίου 1895, τὸ σχετικὸν Βασιλικὸν Διάταγμα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου ἰδίου ἔτους, τὰς προκηρῦξεις περὶ διαγωνισμοῦ διδακτικῶν βιβλίων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκειᾶς ἐπιτροπείας, δηλοῦμεν ἡμῖν ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν ὑφ' ὑμῶν εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑποβληθεῖσαν ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΝ, ὅπως εἰσαχθῇ ἐπὶ πενταετίαν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους 1905—1910 ὡς διδακτικὸν βιβλίον διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Δημοτικῶν σχολείων *ἐν γένει*.

Καλεῖσθε δέ, ὅπως ἐκτελέσητε τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Νόμου κλπ. ὑπαγορευόμενα καὶ τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας ἀναγραφόμενας παρατηρήσεις.

Ὁ Ὑπουργός

Α. ΚΑΛΛΙΦΡΟΝΑΣ

Στέφ. Μ. Παρίσης